

Sisällys

Toimintakertomus syksyltä 2002.....	2
Toimintakertomus 2003.....	3
Toimintakertomus 2004.....	6
Toimintakertomus 2005.....	10
Toimintakertomus 2006.....	13
Toimintakertomus 2007.....	16
Toimintakertomus 2008.....	19
Toimintakertomus 2009.....	22
Toimintakertomus lv 2009-10.....	25
Toimintakertomus lv 2010-11.....	28
Toimintakertomus lv 2011–2012.....	31
Toimintakertomus lv 2012–2013.....	37
Toimintakertomus lv 2013–2014.....	43
Toimintakertomus lukuvuosi 2014–2015.....	50
Toimintakertomus lukuvuosi 2015–2016.....	56
Toimintakertomus lukuvuosi 2016–2017.....	61
Toimintakertomus lukuvuosi 2017–2018.....	70
Toimintakertomus lukuvuosi 2018–2019.....	76
Toimintakertomus lukuvuosi 2019–2020.....	82
Tampereen luontokoulu Korento toimintakertomus.....	90
lukuvuosi 2020–2021.....	90
Toimintakertomus lukuvuosi 2021-2022.....	97

Toimintakertomus syksyltä 2002

Tampereen luontokoulu aloitti toimintansa syksyllä 2002. Luontokoulutoiminnan suunnittelijaksi ja luonto-ohjaajaksi palkattiin 1.8.2002 alkaen Niina Luukkala. Oppilaita alettiin ottaa vastaan syyskuun alusta alkaen. Luontokoulun avajaisia juhlittiin 5.9.2002. Syksyn aikana luontokoulussa ehti käydä luontokoululaisia Tampereen peruskouluista 40 päivänä, joista yhtenä mukana oli myös Kaarilassa vierailulla olleita tanskalaisia oppilaita. Luontokoululla järjestettiin neljänä päivänä ympäristöagenttikoulutusta ala-asteen 5.-6. lk:n, yläasteen ja lukion oppilaille. Kahtena päivänä näistä mukana oli oppilaita myös Helsingin eri yläasteilta. Niina Luukkala koulutti myös opettajia luontokoululla (3 kokonaista päivää, lisäksi lyhyempiä koulutuksia, esim. tutustumiskäyntien järjestämistä luontokouluun.) Koska luontokoulu vasta aloitteli toimintaansa, syksyyn sisältyi myös paljon suunnittelua, tarvikkeiden hankintaa, kokouksia ja perehtymistä työhön kursseilla ja vierailuilla. Lisäksi syksyn aikana luontokoulussa vieraili päiväkotiryhmiä 22 päivänä. Nämä ryhmät otti vastaan Helena Mendelin.

Muuta tilastotietoa:

Syksyllä 2002 koululaisia luontokoulussa kävi 1105 kpl. Lisäksi esikoululaisia kävi 250 kpl, esikoululaisien päivät veti Helena Mendelin Terälähdän päiväkodista.

1.-6. luokkien opetusryhmiä kävi yhteensä 28

7.-9. luokkien normaaleja opetusryhmiä yhteensä 14 kpl, lisäksi 3 maahanmuuttajaryhmää ja yhtenä päivänä Kaarilan koulun tanskalaisia vieraita isäntäoppilaidensa kanssa

Lisäksi ympäristöagentteja (kukin oppilas syksyllä yhtenä koulutuspäivänä) 9 ala-asteelta (5-6. luokkalaisia 34 oppilasta), 6 yläasteelta (8-9.lk 22 oppilasta) ja 5 lukiosta (22 oppilasta).

Toimintakertomus 2003

Syksyllä 2002 perustettu Tampereen luontokoulu vakiinnutti toimintaansa vuonna 2003. Luontokouluryhmiä otettiin vastaan päiväkodeista ja peruskouluista. Lisäksi luontokoululla järjestettiin ympäristöagenttikoulutusta peruskoululaisille ja lukiolaisille, henkilöstökoulutusta opettajille ja päiväkodin henkilökunnalle sekä kaikille avoimia avoimen oven päiviä.

Tällä hetkellä luontokoulussa toimii 3 henkilöä. Niina Luukkala ohjaa pääasiassa koululaisryhmiä (kesällä -03 myös päiväkotiryhmiä), järjestää koulutusta ja vastaa luontokoulun kokonaisuudesta. Niina Luukkalan toimi vakinaistettiin 1.8.2003 lähtien. Päivähoidon ryhmiä luontokoulussa ohjaa osa-aikaisesti Helena Mendelin (palkkaus päivähoidon puolelta). Mia Karvinen on toiminut työllistettynä luontokoulun avustajana 1.12.2002 lähtien, ja saa jatkaa ainakin seuraavat 3 vuotta luontokoulussa oppisopimuskoulutuksen puitteissa.

Luontokoulussa on käynyt ryhmiä suurimmasta osasta tamperelaisia päiväkoteja ja kouluja. Kaikki halukkaat eivät ole mahtuneet mukaan: lähes 70 koululuokkaa jäi vaille luontokoulupäivää resurssien puutteen vuoksi. Tilastot kävijöistä löytyvät toimintakertomuksen lopusta.

Päiväkodeista kouluvuoden aikana kävijöitä oli esikouluryhmistä. Esikoulun luontokoulupäivinä metsässä liikuttiin erilaisten satuseikkailujen tiimoilta. Kesäkuussa luontokoulu otti vastaan kokonaisia päiväkoteja. Metsään oli järjestetty rastipolkuja ja nuotiopaikalla oli puolijoukkuetelta päiväunia varten.

Koululaisryhmistä kävijöitä oli kevätlukukaudella kaikilta alakoulun luokka-asteilta 1.-6. Järjestely tuntui epäoikeudenmukaiselta, joten lukuvuonna 03-04 keskitytään 7.- ja 4.-luokkalaisiin, jotta mahdollisimman moni pääsisi luontokouluun peruskoulunsa aikana. Syyslukukaudella etusijalla olivat 7. -luokkalaiset, keväällä ovat vuorossa 4.-luokkalaiset. Näiden lisäksi mukaan otettiin lukuvuonna 03-04 niitä, jotka hakivat jo toista kertaa luontokouluun, ja joitakin erityisluokkia. Koululaisten ohjelmat on suunniteltu kunkin luokka-asteen opetussuunnitelman mukaan (esim. 4.luokka keskittyy metsään ja 7. luokka veteen). Lisäksi luokan opettaja on voinut esittää toiveitaan luontokoulun ohjelman suhteen. Toiminta on ollut elämyksellistä ja tekemällä oppimista. Luontokoulun erinomainen välineistö (esim. mikroskoopit, haavit, lumikengät, kiikarit, luupit, digitaalikamera) on ollut ahkerassa käytössä.

Luontokoulun nettisivut www.info.tampere.fi/luontokoulu saatiin valmiiksi maaliskuussa. Sivut teki ja niitä päivittää Niina Luukkala. Sivujen kautta kävijät löytävät kaiken tarvittavan informaation luontokoulupäivästä. Sivuilla voi ilmoittautua, lähettää lomakkeella luontokouluryhmän tiedot ruokavalioineen ja lähettää palautetta. Juuri ennen joulua sivuille valmistui myös arviointilomake, jonka täyttämistä pyydetään jokaiselta opettajalta, joka on käynyt luontokoulussa.

Luontokoulun varustus täydentyi vuoden aikana: Luontokoulun nuotiopaikka valmistui pääsiäisen tienoilla. Kurun metsäoppilaitoksen opiskelijat pystyttivät nuotiopaikalle hirsilaavun ja -huussin.

Yhteistyötä muiden luontokoulujen kanssa on viritelty. Sekä Niina Luukkala että Helena Mendelin kävivät luontokouluopettajien tapaamisissa sekä keväällä että syksyllä. Elokuussa Niina Luukkala osallistui kansainväliseen (Nordic-Baltic) luontokouluseminaariin Virossa Lahemaalla.

Tampereella 21.12.2003
Niina Luukkala

Luontokoulun kävijät vuonna 2003

Kevät 2003:

kuka	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijaa	
koululaisia: -ala-aste	57		57		1331	
-yläaste	1		2		11	
-yhteensä		58		59		1342
päiväkotilaisia		60		60		943
ympäristöagentteja -a-a	1		2		90	
-yläaste	1		2		61	
-lukio	1		2		35	
-yhteensä		3		6		186
Vihreä lippu-koulutus		1		1		50 opea
Tampereen aikuislukion opettajat		1		1		40 opea
Talvipäivä		1		1		n. 40 henk
yht.		124		128		2601

Syksy 2003:

ketä	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijaa	
koululaisia: -ala-aste	12		10		264	
-yläaste	56		46		1120	
-yhteensä		68		56		1384
päiväkotilaisia		57		57		619
ympäristöagentteja -a-a	1		2		60	
-yläaste	1		2		14	
-lukio	1		2		13	
-yhteensä		3		3		87
Lapsiperheiden kodinhoitajat, Tampereen itäinen alue		1				30 henk.
Tampereen kuvataidekoulun opettajat		1				10 henk.
Pirkanmaan lastentarhanopettajayhdistyksen koulutus		1				30 henk.
Pirkanmaan metsä- ja luontokasvatuksen yhteistyöryhmä		1				10 henk.
Avoimet ovet		1				71 henk.
yht.		133		116		2241

Yhteensä vuonna 2003:

ryhmän tyyppi	luokkia/ ryhmiä kpl	kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijaa
Ala-asteen luontokouluryhmät	69	1595
Yläasteen luontokouluryhmät	57	1120
Päivähoidon ryhmät	117	1562
Ympäristöagentit	9	273
Yleisötapahumat, teemapäivät	2	111
Koulutukset	6	170
Leiripäivät	1 (2 pv)	11
YHTEENSÄ		4842

Luontokoulussa vierailleet/vierailevat koulut kahden ensimmäisen lukuvuoden aikana
syksy 2002-kevät 2004

	Tampereella kouluja kpl	Luontokoulussa käynyt kouluja kpl
1.-6. lk:n koulut	41	36
7.-9. lk:n koulut	13	10
lukio (ympäristöagentit)	8	5
päiväkodit	104	70

Toimintakertomus 2004

Luontokoulun toimintavuosi oli täynnä monipuolista ohjelmaa. Luontokouluryhmiä otettiin vastaan päiväkodeista ja peruskouluista. Pääasialliset kohderyhmät ovat olleet eskarit, 4. -luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Suurin osa halukkaista luokista/ ryhmistä kohderyhmässä on päässyt luontokouluun, vaikkakin muutama luokka kohderyhmästään jäi vaille luontokoulupaikkaa, koska luontokoulun päivät eivät riitä. Lisäksi luontokoululla järjestettiin ympäristöagenttikoulutusta peruskoululaisille ja lukiolaisille, erilaisia koulutuspäiviä lapsien kanssa työskenteleville, kesäkursseja koululaisille sekä vierailupäiviä muille ryhmille. (Tilastot kävijöistä liitteenä.)

Luontokoulun henkilökuntaan kuuluu 3 henkilöä. Niina Mykrä (ent. Luukkala) opettaa pääasiassa koululaisryhmiä, järjestää koulutuksia ja vastaa luontokoulun kokonaisuudesta. Helena Mendelin siirtyi kokoaikaiseksi luontokoulun päivähoitoryhmien opettajaksi 1.8.2004. Siihen asti Helena oli osittain myös Terälahden päiväkotiryhmän opettajana. Hänen palkkansa maksetaan kuitenkin edelleen päivähoidon puolelta. Mia Karvinen aloitti oppisopimuksen luontokoulussa luontokoulun avustajana 1.3.2004 lähtien, ja hänellä on määräaikainen työsuhte 31.12.2006 asti. Niina toimii Mian työpaikkaohjaajana. Lisäksi luontokoulussa toimi 2.2.-19.3. harjoittelija Susanna Luhtala Porin metsäopistosta Kullaalta.

Esikoulun luontokoulupäivinä metsässä liikuttiin erilaisten satuseikkailujen tiimoilta. Kesäkuussa luontokoulu piti päiväkotilaisille intiaanileiriä. Koululaisten ohjelmat on suunniteltu kunkin luokka-asteen opetussuunnitelman ja opettajien erityistoiveiden mukaan. Toiminta on ollut elämyksellistä ja tekemällä oppimista.

Myös ympäristöagenttitoiminta kehittyi. Opiskelija Eija Syrjämäki teki Tampereen ammattikorkeakoulun lopputyönä agenteille omat hienot materiaalisivut aiheina kulutus, vesi ja energia. Teimme myös agenttitoiminnan opetussuunnitelman (Kestävä kehitys käytännössä I ja II) lukiolaisille, jotta he voivat saada koulutuksista ja toiminnasta kurssimerkinnän rehtorinsa suostumuksella.

Kesän uutuuksena olivat koululaisille suunnatut kesäkurssit, joihin kaikki halukkaat tamperelaiset saivat ilmoittautua. Kurssien yleisteemana oli taide ja luonto. Eri päivinä keskityttiin eri taiteen menetelmiin: piirtämiseen, grafiikkaan, savitöihin, kankaanpainantaan, rakenteluun. Kesällä järjestettiin myös eläkeläisille oma luontokoulupäivänsä.

Yhteistyö muiden luontokoulujen kanssa jatkui. Maaliskuussa oli Tampereen luontokoulun vuoro järjestää luontokoulunopettajien tapaaminen. Tampereelle kokoontui 21 luontokoulujen opettajaa ympäri Suomea. Syksyllä Niina ja Helena olivat vuorostaan tapaamisessa Jyväskylän maalaiskunnassa. Itämeren alueen luontokoulujen yhteinen EU-hanke (Interreg III) eteni, mutta lopullista päätöstä määrärahoista emme vielä EU:sta saaneet, vaan hakemusta pitää vielä tarkentaa.

Myös muuta yhteistyötä sisältyi vuoteemme. Syyskuussa Tampereen luontokoulu esitteli toimintaansa ympäristökasvatuspäivien yhteydessä järjestetyillä pikkumessuilla Hämeenlinnassa. Yhteistyö Kurun metsäoppilaitoksen kanssa jatkui: opiskelijat rakensivat keväällä opettajansa johdolla luontokoulun pihalle portaat.

Luontokouluyhteistyötä ympäristövalvonnan, koulutoimen ja päivähoidon välillä kehitettiin perustamalla luontokoululle ohjausryhmä, jonka päätettiin kokoontuvan vähintään kaksi kertaa vuodessa miettimään luontokoulun toiminnan linjauksia.

Tiivis yhteistyö Terälahden koulukiinteistössä alakoulun ja päiväkodin kanssa jatkui. Saimme keväällä päätökseen yhteisen Vihreä Lippu- projektin teemana jätteiden vähentäminen. Projektista on oma raporttinsa. Niina Mykrä toimii projektin vetäjänä. Koulukiinteistölle myönnettiin Vihreä Lippu, joka liehuu nyt lipputangossamme. Aloittelimme syksyllä uutta Vihreä Lippu -projektia teemana vesi.

Kesällä ympäristövalvonnan määräaikainen työntekijä Sanna Junttanen teki kasvillisuus- ja linnustoselvitystä luontokoulun käyttämillä alueilla. Tästä on paljon hyötyä pitkälle tulevaisuuteen luontokouluryhmien kanssa toimittaessa.

Käytännön toimia helpotti luontokoulun pyynnöstä syksyllä perustettu uusi bussivuoro. Vuorolla oppilaat pääsevät sopivaan aikaan luontokouluun. Bussifirma Alhonen& Lastunen on palvellut luontokoulua aina erinomaisesti.

Kesällä saimme tunnustusta tekemästämme työstä metsäopetuksen saralla: Meille myönnettiin Pirkanmaan metsäkeskuksen 3000 euron tunnustuspalkinto ja kunniakirja.

Tampereella 7.1.2005
Niina Mykrä

Luontokoulun kävijät vuonna 2004

Kevät 2004:

kuka	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijaa	
koululaisia: -ala-aste	60		60		1314	
-yläaste	2		2		35	
-yhteensä		62		62		1349
päiväkotilaisia		67		67		771
ympäristöagentteja -a-a	1		3		56	
-yläaste	1		3		21	
-lukio	1		2		13	
-yhteensä		3		8		90
päiväkodin inkkarileirit		12		12		266
koululaisten kesäkurssit		7		8		61
Suomen luontokouluopejen tapaaminen Tampereella		1		2		21
keke-koulutuspäivät (luki- oiden bi-opet, Hippoksen pk, opake)		3		3		89
muut vierailut (eläkeläisten luontopäivä, metsävisa)		2		2		50
yht.		157		164		2697

Syksy 2004:

ketä	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijaa	
koululaisia: -ala-aste	22		15		495	
-yläaste	43		36		794	
-lukio	1		2		20	
-yhteensä		66		53		1309
päiväkotilaisia		55		55		560
ympäristöagentteja -aa	1		2		69	
-yläaste	1		2		34	
-lukio	1		2		17	
-yhteensä		3		4		120
Lapsiperheiden kodinhoitajat, Tampereen läntinen ja eteläinen alue		2		2		64
Syksen koulutus		1		2		17
Ympäristölautakunnan vierailu		1		1		24
yht.		128		117		2094

Yhteensä vuonna 2004:

ryhmän tyyppi	luokkia/ ryhmiä kpl	kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijaa
Koulujen luontokouluryhmät	128	2658
Päivähoidon ryhmät	134	1597
Ympäristöagentit	6	210
Kesäkurssit	7	61
Koulutukset	6	170
Muut	4	95
YHTEENSÄ	285	4791

Prosentteja lukuvuoden 2003-2004 aikana vierailleista koululaisryhmistä:

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita	Luontokoulussa käynyt prosenttia
eskarit	1390	2025	69%
4. lk	1499	2003	74%
7. lk	1120	1722	65%
yht.	4009	5759	69%

Prosentteja kalenterivuoden 2004 aikana vierailleista koululaisryhmistä:

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita	Luontokoulussa käynyt prosenttia
eskarit	1597	n. 1900	84%
4. lk	1809 (1558)	n. 2000	90% (77%)
7. lk	829 (704)	n.1800	46% (39%)
yht.	4235 (3859)	n. 5700	74% (68%)

Luontokoulun kävijämäärissä on joitakin myös muiden luokka-asteiden oppilasryhmiä. Suluissa oleviin lukuihin on yritetty ottaa vain kohderyhmien oppilasmäärät. Tampereella yhteensä –oppilasmäärät ovat vain kyseisen luokan oppilasmääriä. Vuoden 2004 taulukossa olemme käyttäneet keskiarvoja, koska oppilasmäärät kulkevat lukuvuosittain, ei kalenterivuositain.

Toimintakertomus 2005

Hämäläiseen tapaan kolmen toimintavuoden jälkeen saimme vihdoinkin valittua luontokoululle nimen: olemme tästä eteenpäin Tampereen luontokoulu Korento. Asiasta järjestetään vielä tiedotustilaisuus (hämäläiseen tapaan) tammikuussa.

Luontokoulun henkilökuntaan kuuluu 3 työntekijää. Niina Mykrä opettaa pääasiassa koululaisryhmiä, järjestää koulutuksia ja vastaa luontokoulun kokonaisuudesta. Helena Mendelin opettaa luontokoulun päivähoitoryhmiä. Hänen palkkansa maksetaan päivähoidon puolelta. Mia Karvinen työskentelee oppisopimuksella luontokoulun avustajana, ja hänellä on määräaikainen työsuhde 31.12.2006 asti. Niina toimii Mian työpaikkaohjaajana. Kesällä saimme töihin koululaisen Viivi Luukkalan kesäkurssien ajaksi kahdeksi viikoksi 6.-23.6. Lisäksi luontokoulussa oli opetusharjoittelija Liisa Häikiö keväällä yhteensä noin viikon verran. Syksyllä meillä toimi 26.9.-21.10. luontoyrittäjäharjoittelija Maija Jormakka Osaran maaseutuopetusyksiköstä.

Luontokoulun toimintavuosi oli täynnä monipuolista ohjelmaa: luontokouluryhmiä, ympäristöagenttikoulutusta, opettajien koulutusta, kesäkursseja, avoimia ovia, yhteistyötä, opiskelua ja uuden toimintamallin mietiskelyä.

Luontokouluryhmiä otettiin vastaan päiväkodeista ja peruskouluista. Pääasialliset kohderyhmät ovat olleet 4.-6. -vuotiaat, 4. -luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Osa halukkaista luokista/ ryhmistä kohderyhmässään jäi vaille luontokoulupaikkaa, koska luontokoulun päivät eivät riittä. Myös muita halukkaita luontokouluun tulijoita muista ikäryhmistä ja muista kunnista olisi. Luokkia voitiin ottaa muutama edellisvuosia vähemmän, koska Niina osallistui BSR Eagle EU-hankkeeseen ja myös muuta yhteistyötä on aiempaa enemmän.

Päivähoidon luontokoulupäivinä metsässä liikuttiin erilaisten satuseikkailujen tiimoilta. Kesäkuussa päivähoidon lapset toimivat ”Elettiinpä ennenkin”-teeman pohjalta.

Koululaisten ohjelmat on suunniteltu kunkin luokka-asteen opetussuunnitelman ja opettajien erityistoiveiden mukaan. Keväällä nelosluokkalaisten päivät rakentuivat lähinnä vuodenajan, opetussuunnitelman ja opettajien harvojen toiveiden mukaan, syksyllä neljännet luokat saivat valita kymmenestä uudesta ohjelmapaketista itselleen sopivan. Seitsemäsluokkalaisten päivät täyttyivät ryhmäytymisestä ja vesiasioista koulujen toiveiden mukaan.

Ympäristöagenttikoulutusta järjestettiin jälleen peruskoululaisille ja lukiolaisille. Agenttien materiaalisivut täydentyivät webbisivuillamme: syksyn teema ”Jätteet” lisättiin. Syksyn koulutuksiin osallistui ennätysmäärä peruskoululaisia, lukiolaiset sen sijaan on hankalampi saada mukaan toimintaan.

Kesäkursseja järjestettiin tänä vuonna kaksi. Teemana oli ”Taide ja luonto” edellisen vuoden tapaan, nyt samat kurssilaiset olivat kurssilla 4 tai viisi päivää. Kurssilla tehtiin taidetta eri menetelmin aiheena tai materiaalina luonto. Kursseille olisi ollut tulijoita moninkertaisesti siihen verrattuna, mitä pystyimme ottamaan.

Vuoden mittaan järjestettiin myös muutamia päiviä lasten kanssa työskenteleville, kaksi ”Taide ja luonto”-kesäkurssia koululaisille (4 ja 5 päivän pituisina), sekä kaikille halukkaille kaksi avoimien ovien päivää teemoilla ”Seitsemän veljestä” ja ”Sienet”.

Luontokoulu aloitti tamperelaisten koulujen ja päiväkotien Vihreä lippu –edistäjänä syksyllä. Edistäjän tehtäviä hoitaa Mia, syksyllä oli jo ensimmäinen luontokoulun järjestämä koulutustilaisuus halukkaille.

Tilastot kaikista kävijöistä on liitteenä.

Kaupungin toimintamallin muutos on työllistänyt meitäkin kovasti. Kokouksia on pidetty, luontokoulupäivän hintaa alustavasti laskettu, ja paljon pohdittu, mikä lautakunta on meidän tilaajamme, ja kenen alaisina tuotamme palveluita. Olemme käyneet syksyn kuluessa keskusteluja asiasta luontokoulun ohjausryhmässä, opetuspalvelukeskuksessa kehityspäällikkö Veli-Matti Kanervan kanssa, aluerehtorien kokouksessa, ympäristölautakunnan kokouksessa, sekä tietysti esimiehiemme kanssa. Asia on vielä täysin kesken.

Yhteistyö muiden luontokoulujen kanssa jatkui. Keväällä Niina ja Helena olivat luontokoulun opettajien tapaamisessa Porvoon luontokoulussa, syksyllä taas Hyvinkäällä luontokoulu Pikkutikassa.

Vuosi sisälsi myös henkilökunnan opiskelua: Mia suoritti ahkerasti ja hienolla menestyksellä näyttökokeita ympäristöhoitajaopinnoissaan. Helena aloitti 'Luonto ja luovuus'-koulutuksen. Niina aloitti luontokoulunopettajan opinnot liittyen Itämeren alueen luontokoulujen yhteiseen EU-hankkeeseen BSR Eagle (Interreg III), joka käynnistyi keväällä.

Luontokoulun ohjausryhmä, johon kuuluu Helenan ja Niinan lisäksi ympäristöpäällikkö Kaisu Anttonen ympäristövalvonnasta, perusopetuksen johtaja Ulla Liljeström koulutoimesta ja vt. päivähoiton johtaja Leena Viitasaari päivähoidosta, kokoontui keväällä ja syksyllä.

Tiivis yhteistyö Terälahden oppimiskeskuksessa alakoulun ja päiväkodin kanssa jatkui. Saimme syksyllä päätökseen yhteisen Vihreä Lippu- projektin teemana vesi. Projektista on oma raporttinsa. Oppimiskeskukselle myönnettiin Vihreän Lipun käyttöoikeus, lippu liehuu edelleen lipputangossamme. Kerran kuukaudessa kokoontuu myös Terälahden yhteistyöryhmä, jossa on jäsenet Terälahden oppimiskeskuksen eri toimijoilta: koulusta, päiväkodista, keittiöstä, kirjastolta ja luontokoulusta.

Myös muuta yhteistyötä sisältyi vuoteemme. Yhteistyö Kurun metsäoppilaitoksen kanssa jatkui: opiskelijat rakensivat keväällä nuotiopaikalle puuliiterin ja huoltotien. Syksyllä perustettiin Pirkanmaan ympäristökasvatusryhmä. Niina on osallistunut tapaamisiin aktiivisesti. Bussifirma Alhonen & Lastunen on palvellut luontokoulua edelleen erinomaisesti.

Tampereella 3.1.2006
Niina Mykrä ja Helena Mendelin

Luontokoulun kävijät vuonna 2005:

ryhmän tyyppi	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		opet ja avustajat		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijapäivää	
koululaisia: 4.lk	57		57		86		1285	
-alak. muut	11		11		21		166	
-7.lk	45		39		65		768	
-yläk. muut	1		1		2		20	
lukio	1		2		2		44	
-yhteensä		116		108		176		2283
päiväkotilaisia: -3-5 v.	28				69		333	
-eskarit	121				298		1407	
-yhteensä		149		149		367		1740
ympäristöagentteja -a-a	1		4				152	
-yläaste	1		4				46	
-lukio	1		3				13	
-yhteensä		3		8				211
koululaisten kesäkurssit		2	(5+4)	9			(15+16)	139
avoimet ovet		3		3				183
luontokoulun pitämät koulutukset yms.		6		6				130
yht.		278		282		543		4816

Prosentteja kalenterivuoden 2005 aikana vierailleista koululaisryhmistä:

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita ka.-04-05	Luontokoulussa käynyt prosenttia
eskarit	1407	n. 1670 (1704/1640)	84%
4. lk	1285	n. 1960 (1977/1950)	66%
7. lk	768	n. 1850 (1806/1902)	42%
pääasialliset kohderyhmät yhteensä	3460	5480	63%

Olemme käyttäneet Tampereen oppilasmäärissä keskiarvoja, koska oppilasmäärät kulkevat lukuvuosittain, ei kalenterivuosittain. Suluissa kevään/syksyn todelliset lukumäärät.)

Toimintakertomus 2006

Luontokoulun vuosi on ollut totuttuun tapaan kiireinen. Oppilaita on riittänyt, ja toimintaa on saatu vakinaistettua taas piiri eteenpäin: paikka kunnan organisaatiossa on selkeytynyt, ja päivähoidon ryhmistä vastaava toimi on saatu siirrettyä ympäristövalvonnan organisaatioon. Sen sijaan avustajan paikan vakinaistaminen ei tällä erää vielä onnistunut.

Luontokoulun henkilökuntaan on kuulunut 3 työntekijää. Niina Mykrä opettaa pääasiassa koululaisryhmiä, järjestää koulutuksia ja vastaa luontokoulun kokonaisuudesta. Helena Mendelin opettaa luontokoulun päivähoitoryhmiä. Mia Karvinen on työskennellyt oppisopimuksella luontokoulun avustajana 31.12.2006 asti. Niina on toiminut Mian työpaikkaohjaajana Helenan hyvällä tuella. Luontokoulussa oli 27.3.-30.4.2006 apuna harjoittelija Tanja Merikoski Osaran Maaseutuopetusyksiköstä. Lisäksi Aulikki Laine suoritti osan opettajaopintojensa harjoittelusta luontokoulussa 8.5.-12.5.06. Yhdeksäsluokkainen Teemu Salo oli luontokoulussa ja myös kiinteistön muissa yksiköissä yhteisenä TET-harjoittelijana 30.10.-10.11.

Luontokouluryhmiä otettiin vastaan päiväkodeista ja peruskouluista. Pääasialliset kohderyhmät ovat olleet 4.-6. -vuotiaat, 4. -luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Osa halukkaista luokista/ ryhmistä kohderyhmässään jäi vaille luontokoulupaikkaa, koska luontokoulun päivät eivät riitä. Myös muita halukkaita luontokouluun tulijoita muista ikäryhmistä ja muista kunnista olisi. Niinan BSR Eagle EU-hankkeen koulutusrupeama on ollut kiihkeimmillään, mikä on vaikuttanut jonkin verran mahdollisuuksiin ottaa oppilasryhmiä luontokouluun.

Päivähoidon luontokoulupäivinä metsässä liikuttiin tarinoiden ja satuseikkailujen innoittamana. Ryhmät voivat valita eri vuodenaikoina 3-4 erilaisesta vaihtoehdosta haluamansa etukäteen. Alle kouluikäisten toiminnassa luonnonilmiöiden havainnointi ja leikki on olennainen osa metsässä liikkumista.

Keväinen AKT:n lakkoviikko jalkautti luontokoulun: kun ryhmät eivät päässeet luontokouluun, niin Helena meni ryhmien luo. Kanjonin-, Näsinkallion- ja Lielahden päiväkodit seikkailivat lähiympäristössään Helenan opastamana.

Koululaisten elämykselliset ohjelmat on suunniteltu kunkin luokka-asteen opetussuunnitelman mukaan. Neljännet luokat saivat valita kymmenestä ohjelmapaketista itselleen sopivan, seitsemäsluokkalaisille taas suunniteltiin kesällä neljä erilaista uutta ohjelmapakettia. Lisäksi tarvittaessa ohjelmaa suunniteltiin opettajien toiveiden mukaan.

Ympäristöagenttikoulutusta järjestettiin jälleen peruskoululaisille ja lukiolaisille. Keväällä yläkoulun ja lukion agentit kokoontuivat Torpan kurssikeskukseen 20.-21.4. yhteiseen koulutukseen Helsingin ympäristöagenttien kanssa. Syksyllä yläkoulun ja lukion agentit alkoivat järjestää keskenään omia ylimääräisiä agenttitapaamisia luontokoulun järjestämien koulutusten lisäksi – eli yksi koulutuksen tavoite toteutui. Syksystä alkaen agenttitoiminnan teemat seuraavat kaupungin yhteisiä kestävän kehityksen teemoja, nyt siis teemana liikenne.

Kesällä järjestettiin 5.-9.6. ”Taide ja luonto”-kesäkurssi koululaisille, sekä kolme isovanhempilapsi päivää. Kaikille halukkaille oli tarjolla kaksi avoimien ovien päivää: lauantaina 28.1. teemalla ”Talven taikaa” ja lauantaina 25.11.06 teemalla ”Liikkuminen” yhteistyössä bussifirma Alhosen & Lastusen kanssa.

Luontokoulu toimii tamperelaisten koulujen ja päiväkotien Vihreä lippu –edistäjänä. Asian tiimoilta järjestettiin koulutuksia päiväkodin henkilökunnalle ja opettajille. Edistäjän tehtäviä hoiti Mia.

Tilastot kaikista kävijöistä on liitteenä.

Saimme kaupungilta investointirahaa 10000 e ulkoalueidemme kunnostamiseen. Yhteistyö Kurun metsäoppilaitoksen kanssa jatkui: opiskelijat kunnostivat keväällä pääpolkua, ja rakensivat nuotiopaikalle pöytäryhmän. Syksyllä opiskelijat rakensivat rantaan pitkospuut. Lisäksi muutama opettaja teki portaat vaikeaan rinteeseen, ja korjasi nuotiopaikan penkkejä. Investointirahaa jäi käytettäväksi vielä ensi vuodelle, joten kunnostustyö jatkuu.

Vuosi sisälsi myös henkilökunnan opiskelua: Mian lähiopinnot päättyivät keväällä, ja hän valmistui ympäristöhoitajaksi oppisopimuksen päättyessä joulukuussa. Helena jatkoi ”Luonto ja luovuus”-koulutusta ja hankki EAI- pätevyyden. Niina suoritti ison paketin luontokoulunopettajan opintoja liittyen Itämeren alueen luontokoulujen yhteiseen EU-hankkeeseen BSR Eagle (Interreg III), ja hankki EAI-pätevyyden.

BSR-hankkeeseen liittyen Niina pääsi twinning- viikolle 5.11.-9.11. Hamarin luontokouluun Norjaan. Suunnitelmissa on, että yhteistyötä Hamarin luontokoulunopettajien kanssa jatketaan.

Luontokoulun ohjausryhmä, johon kuuluu Helenan ja Niinan lisäksi ympäristöpäällikkö Kaisu Anttonen ympäristövalvonnasta, koulutoimesta perusopetuksen johtaja Ulla Liljeström (kevät) / Veli-Matti Kanerva (syksy) ja vt. päivähoiton johtaja Leena Viitasaari päivähoidosta, kokoontui keväällä ja syksyllä. Ryhmän myötävaikutuksesta luontokoulun päivähoidosta vastaavan toimi saatiin siirrettyä päivähoiton puolelta ympäristövalvontaan.

Tiivis yhteistyö Terälahden oppimiskeskuksessa alakoulun ja päiväkodin kanssa jatkui. Aloitimme uuden yhteisen Vihreä Lippu- projektin teemana energia. Vihreä lippu -raati kokoontuu kerran kuukaudessa. Kerran kuukaudessa kokoontuu myös Terälahden yhteistyöryhmä, jossa on jäsenet Terälahden oppimiskeskuksen eri toimijoilta: koulusta, päiväkodista, keittiöstä, kirjastolta ja luontokoulusta.

Yhteistyötä on tehty myös kylälaisten kanssa. Muutama kyläläinen oli keväällä nuotiolla puutalkoissa. Kesällä yritimme tuloksetta edesauttaa luontokoulun käytössä olevan Koskenniemen metsän hankkimista kaupungin omistukseen. Syksyllä otimme kantaa luontokoulun ohi virtaavan Kiimajoen melontareittihankkeeseen. Neuvotteluja on käyty myös hakkuusuunnitelmien suhteen kaupungin omistaman metsän osalta.

Tampereella 20.12.2006
Niina Mykrä ja Helena Mendelin

Luontokoulun kävijät vuonna 2006:

ryhmän tyyppi	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		opet ja avustajat		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijapäivää	
koululaisia: 4.lk	56				82		1261	
-7.lk	35				46		670	
-lukio	1				1		11	
-yhteensä		92		92		129		1942
päiväkotilaisia: -3-5 v.	23		23		66		252	
-eskarit	114		114		279		1342	
-yhteensä		137		137		345		1594
ympäristöagentteja -a-a	2		7				60/	185
-yläaste	1		6				24/	58
-lukio	1		6				2/	8
-yhteensä		3		11				
koululaisten kesäkurssit		4		8				98
avoimet ovet		2		2			29+22	51
luontokoulun pitämät koulutukset yms.		3		3				96
yht.		241		253		474		4032
						eli kävijät yhteensä 4506		

Prosentteja kalenterivuoden 2006 aikana vierailleista koululaisryhmistä:

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita ka.-05-06	Luontokoulussa käynyt prosenttia
eskarit	1342	1788	75%
4. lk	1261	n. 1870 (1950/1788)	67%
7. lk	670	n. 1895 (1902/1888)	35%
pääasialliset kohderyhmät yhteensä	3273	n. 5553	59%

Olemme käyttäneet Tampereen oppilasmäärissä keskiarvoja, koska oppilasmäärät kulkevat lukuvuosittain, ei kalenterivuosittain. Suluissa kevään/syksyn todelliset lukumäärät.)

Toimintakertomus 2007

Luontokoululla on taas takanaan aktiivinen vuosi. Luontokoulun tulevaisuutta suunniteltiin, ja luontokoulun käyttämistä metsistä neuvoteltiin. Vihdoin saatiin valittua logo luontokoululle, ja uusia nettisivuja valmisteltiin. Alkuvuosi maaliskuun puoliväliin jouduttiin työskentelemään ilman avustajaa, joten koululaisia ei tuolloin voitu ottaa vastaan yhtä paljon kuin yleensä. Syksystä alkaen ryhmiä on puolestaan pystytty ottamaan vastaan entistä enemmän, koska myös uusi avustaja Jenni Skaffari on pystynyt vetämään niitä.

Luontokoulun henkilökuntaan on kuulunut 3 työntekijää. Niina Mykrä opettaa pääasiassa koululaisryhmiä, järjestää koulutuksia ja vastaa luontokoulun kokonaisuudesta. Helena Mendelin opettaa luontokoulun päivähoitoryhmiä. Jenni Skaffari on toiminut luontokoulun avustajana 12.3. lähtien ensin palkkatukityöllistettynä, ja 12.9. lähtien määräaikaisena työntekijänä. Harjoittelija Terhi Kokkonen Osaran Maaseutuopetusyksiköstä oli apuna luontokoulussa oli 2.4.-4.5.

Luontokouluryhmiä otettiin vastaan päiväkodeista ja peruskouluista. Pääasialliset kohderyhmät olivat 4.-6. -vuotiaat, 4. -luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Osa halukkaista luokista/ryhmistä kohderyhmässään jäi vaille luontokoulupaikkaa, koska luontokoulun päivät eivät riitä. Myös muita halukkaita luontokouluun tulijoita muista ikäryhmistä ja muista kunnista olisi.

Päivähoidon luontokoulupäivinä metsässä liikuttiin jälleen tarinoiden ja satuseikkailujen innoittamana. Ryhmät voivat valita eri vuodenaikoina 3-4 erilaisesta vaihtoehdosta haluamansa etukäteen. Alle kouluikäisten toiminnassa luonnonilmiöiden havainnointi ja leikki on olennainen osa ympäristötietouden herättelyssä. Muutamia ryhmiä varten suunniteltiin mittatilausohjelma ryhmän oman teeman perusteella.

Koululaisten elämykselliset ohjelmat on suunniteltu kunkin luokka-asteen opetussuunnitelman mukaan. Neljännet luokat saivat valita kymmenestä ohjelmapaketista itselleen sopivan, seitsemäsluokkalaisille taas oli valittavana neljä erilaista ohjelmapakettia. Lisäksi tarvittaessa ohjelmaa suunniteltiin opettajien toiveiden mukaan.

Ympäristöagenttikoulutusta järjestettiin jälleen peruskoululaisille ja lukiolaisille. Agenttitoiminnan teemat seuraavat kaupungin yhteisiä kestävän kehityksen teemoja, joten teemana oli liikenne. Myös muita ympäristöön liittyviä aihepiirejä käsiteltiin.

Kesällä järjestettiin 4.-8.6. "Taide ja luonto"-kesäkurssi koululaisille, sekä kaksi aikuinen-lapsi päivää. Vietimme avoimien ovien päivää 5.5. lintuja katsellen ja kuunnellen. Opastajana oli Lasse Kosonen. Vietimme luontokoulun viisivuotissynttäreitä nuotiolla 9.11., vuodet täyttyivät kuitenkin jo elokuussa. Juhlien yhteydessä oli myös avoimet ovet ja uudistetun huussin vihkiäiset. Paikalla oli myös apulaispormestari Tarja Jokinen.

Luontokoulu toimii tamperelaisten koulujen ja päiväkotien Vihreä lippu –edistäjänä. Asian tiimoilta luontokoulu piti yhden infotilaisuuden, ja oli mukana järjestämässä Yhteinen maapallo – koulutusta päiväkodin henkilökunnalle ja opettajille. Jenni on hoitanut edistäjän tehtäviä maaliskuun puolesta välistä alkaen.

Tilastot kaikista kävijöistä on liitteenä.

Edellisenä vuonna kaupungin myöntämää 10000 e investointirahaa ulkoalueidemme kunnostamiseen oli vielä jäljellä. Yhteistyö Kurun metsäoppilaitoksen kanssa jatkui: opiskelijat saivat keväällä pääpolun kunnostuksen valmiiksi, rakensivat uuden sillan Kiimajoen yli, uusivat syksyllä nuotiopaikan huussin Biolanin kompostikäymäläksi ja kunnostivat muutenkin nuotiopaikkaa.

Kävimme jälleen keskustelua luontokoulun käyttämistä metsistä. Naapurin metsänomistaja Koskenniemi kertoi aloittavansa hakkuut luontokoulun käyttämässä metsässä. Yritimme jälleen hankkia metsää, mutta hinta oli liian korkea. Hakkuu-uhka siirtyi vuoden päähän. Metsäyhdistys puolestaan myi nuotiopaikan viereisen palstan, ja omistaja suunnittelee tontille taloa, mikä ei kuulosta hyvältä luontokoulun toiminnan kannalta. Myös luontokoulun käyttämissä kaupungin metsissä on suunnitteilla hakkuita, mutta pystyimme sopimaan hakkuista niin, että ne eivät haittaa luontokoulun toimintaa. Huomasimme, että kokonaisvaltainen suunnitelma ja sopimus luontokoulun käyttämien metsien suhteen on tarpeen, joten olemme järjestämässä kokousta asiasta heti alkuvuonna 2008.

Luontokoulun ohjausryhmä kokoontui 14.9. Ryhmässä käsiteltiin syksyllä tehtyä luontokoulun kehittämissuunnitelmaa. Mukana oli Helenan ja Niinan lisäksi ympäristöpäällikkö Kaisu Anttonen ympäristöpalveluista, Markku Valkama koulutoimesta ja Riitta Hannelius päivähoidosta. Kehittämissuunnitelmaan liittyen yritettiin etsiä rahoitusmahdollisuuksia Ekopakuhankkeelle, mutta vuoden loppuun mennessä ei asia vielä selvinnyt.

Tiivis yhteistyö Terälahden oppimiskeskuksessa alakoulun ja päiväkodin kanssa jatkui. Saimme vuoden lopussa Vihreä lippu -teeman 'energia' valmiiksi, ja Terälahden oppimiskeskukselle myönnettiin Vihreä lippu. Vihreä lippu -raati kokoontui noin kerran kuukaudessa. Lähes kerran kuukaudessa kokoontui myös Terälahden yhteistyöryhmä, jossa on jäsenet Terälahden oppimiskeskuksen eri toimijoilta: koulusta, päiväkodista, keittiöstä, kirjastolta ja luontokoulusta.

Vuosi sisälsi myös henkilökunnan opiskelua: Niina suoritti elokuussa loppuun kolmivuotiset luontokoulunopettajaopintonsa liittyen Itämeren alueen luontokoulujen yhteiseen EU-hankkeeseen BSR Eagle (Interreg III). Samaan hankkeeseen liittyen Niina, Helena ja Jenni pääsivät twinning-matkalle 13.-16.8. Tanskaan ja Ruotsiin tutustumaan luontokouluihin. Toimimme isäntinä myös Suomen Ladun Metsämörri koulutuksessa päivähoidon henkilöstölle, Helena osallistui siihen. Jenni hankki myös EAI- pätevyyden.

Tampereella 11.1.2008

Niina Mykrä, Helena Mendelin ja Jenni Skaffari

Luontokoulun kävijät vuonna 2007:

ryhmän tyyppi	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		opet ja avustajat		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijapäivää	
koululaisia: -4.lk	25		25		41		747	
-7.lk	63		60		113		1210	
-yhteensä		88		85		154		1957
päiväkotilaisia: -3-5v.		24		24				277
- eskarit		111		111				1401
-yhteensä		135		135		340		1678
ympäristöagentteja – alakoulu		1		5			57/ eri	99
-yläkoulu		1		5			22/ eri	80
-lukio (yläkoulun ryhmän kanssa)		1		5			3/ eri	11
-yhteensä		2		8			141	
koululaisten kesäkurssit		3		7				78
avoimet ovet		2		2				104
luontokoulun pitämät koulutukset yms.		6		7				146
Yht.		97		241		494	(opeja yms.)	494
						eli kävijät yhteensä 4647		

Prosentteja kalenterivuoden 2007 aikana vierailleista ryhmistä:

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita ka. -07	Luontokoulussa käynyt prosenttia
eskarit	1401	1630	86%
4. lk	747	n. 1780 (1785/1776)	42%
7. lk	1210	n. 1850 (1893/1811)	65%
kohderyhmät yhteensä	3358	n. 5260	64%

Olemme käyttäneet Tampereen oppilasmäärissä keskiarvoja, koska oppilasmäärät kulkevat lukuvuosittain, ei kalenterivuositain. Suluissa kevään/syksyn todelliset lukumäärät.)

Toimintakertomus 2008

Luontokoulun vuosi on ollut täynnä epävarmuutta. Vastustamamme rakennushankesuunnitelma luontokoulun nuotion viereen vei paljon voimia kesän lopulle asti. Myös huhuja siirrosta ympäristöpuolelta koulupuolelle alkoi liikkua jo ennen kesää, ja tieto asiasta varmistui lokakuussa. Suru samanhenkisten työkavereiden menettämisestä teki työnteosta raskasta. Koulupuolen epäily rahojen riittävydestä nakersi myös voimia, mutta juuri ennen joululomaa epävarmuus kääntyi iloksi: saimme päätöksen kolmannen työntekijän vakinaistamisesta luontokoulun ohjaajan toimeen.

Toisaalta vuosi on ollut kävijämäärän suhteen ennätysvuosi: ensimmäistä kertaa ylitimme 5000 asiakaspäivää reilusti. Myös kolmas työntekijä Jenni Skaffari on vetänyt luontokoulupäiviä niin, että esim. loman tai välttämättömän kokouksen takia päiviä ei ole tarvinnut jättää täyttämättä. Vuoden aikana luontokoulu ei ollut mukana missään projektissa tai hankkeessa, niin kuin edellisinä vuosina, mikä näkyy kävijämäärissä. Resursseja riitti myös verkkosivujen uudistamiseen, jotka valmistuivat huhtikuussa. Tilastot kaikista kävijöistä on liitteenä.

Luontokoulun henkilökuntaan on kuulunut vuoden aikana 4 työntekijää. Niina Mykrä on opettanut pääasiassa koululaisryhmiä, järjestänyt ympäristöagenttikoulutuksia ja vastannut luontokoulun kokonaisuudesta. Helena Mendelin on opettanut luontokoulun päivähoitoryhmiä ja huolehtinut luontokoulun käyttämien ulkoalueiden hoidosta. Määräaikainen avustaja (1.1. –31.12.2008) Jenni Skaffari on toiminut kolmantena opettajana ja vastannut Vihreä Lippu -ohjelmasta. Luontokoulun apuna oli 18.2.-30.6. ja 1.9.-15.10.2008 työllistämisvaroin palkattu Aarne Pesonen. Hänen ansiostaan saatiin tehtyä paljon sellaisia tarpeellisia töitä, jotka on jäänyt tätä ennen tekemättä resurssien puutteessa, hän esim. pilkkoi puuvajallisen halkoja, sahaili vanerista erilaisia opetusvälineitä sekä teki pihalle aitoja ja pitkospuita. Hän myös purki vanhan kaivomökin ja asensi paikalle kaivon käsipumpun.

Luontokouluryhmiä otettiin vastaan päiväkodeista ja peruskouluista. Pääasialliset kohderyhmät olivat 4.-6. -vuotiaat, 4. -luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Osa halukkaista luokista/ ryhmistä kohderyhmässään jäi vaille luontokoulupaikkaa, koska luontokoulun päivät eivät riitä. Myös muita halukkaita luontokouluun tulijoita muista ikäryhmistä ja muista kunnista olisi.

Päivähoidon luontokoulupäivinä metsässä liikuttiin jälleen tarinoiden ja satuseikkailujen innoittamana. Ryhmät voivat valita eri vuodenaikoina 3-4 erilaisesta vaihtoehdosta haluamansa etukäteen. Alle kouluikäisten toiminnassa luonnonilmiöiden havainnointi ja leikki on olennainen osa ympäristötietouden herättelyssä. Muutamia ryhmiä varten suunniteltiin mittatilausohjelma ryhmän oman teeman perusteella.

Koululaisten elämykselliset ohjelmat on suunniteltu kunkin luokka-asteen opetussuunnitelman mukaan. Neljännet luokat saivat valita kymmenestä ohjelmapaketista itselleen sopivan, seitsemäsluokkalaisille taas oli valittavana seitsemän erilaista ohjelmapakettia. Lisäksi tarvittaessa ohjelmaa suunniteltiin opettajien toiveiden mukaan.

Huhtikuussa valittiin ensimmäistä kertaa luontokoululle myös neljä kummiluokkaa (Johanneksen 4a+m sekä Tammelan 4E, 4K1 ja 4K2). Kummiluokilla on neljä luontokoulupäivää lukuvuoden aikana, joista yksi Terälähdessä ja muut eri puolilla Tamperetta.

Ympäristöagenttikoulutusta järjestettiin jälleen. Agenttitoiminnan teemat seuraavat kaupungin yhteisiä kestävä kehityksen teemoja, joten teemana oli kulutus ja energia. Myös muita ympäristöön liittyviä aihepiirejä käsiteltiin. Yläkoulun agentit pääsivät helsinkiläisten ympäristöagenttien kanssa Brobyhyn agenttikoulutukseen kolmeksi päiväksi.

Kesällä luontokoulu osallistui ensimmäistä kertaa Vihreään viikkoon 3.-6.6.: kolmena päivänä pidettiin ympäristökoulua koululaisille keskustassa, 3.6. Kaupin metsäopetuspolulla oli luontokoulun rasti ja Maailman ympäristöpäivänä 5.6. järjestettiin puuhapiste ja tehtäviä kaupungin järjestämään Ympäristökylään. Myös päivähoiton lapset liikkuvat luontokoulun lähimetsissä ympäristöteemalla. "Taide ja luonto"-kesäkurssia järjestettiin koululaisille perinteisesti Terälahdessa 9.-13.6., ja juhannusviikolla ohjelmassa oli kolme aikuinen-lapsi päivää.

Vietimme avoimien ovien päiviä 17.5. ja 20.9. Lisäksi olimme mukana 7.5. "Kylä maailmassa"-ympäristötapahtumassa Kalevassa pitämässä Miniluontopolkua.

Luontokoulu toimii tamperelaisten koulujen ja päiväkotien Vihreä lippu –edistäjänä. Asian tiimoilta luontokoulu piti 19.9. koko päivän Kestävä kulutus -koulutuksen luontokoululla, ja Jenni järjesti täsmäkoulutuksia eri kouluilla. Myös yläkerran Terälahden koululla on ollut aktiivista Vihreä lippu -toimintaa Jennin ansiosta. Vietimme 16.5. Vihreä lippu -juhlia Energia -teeman hyväksymisen kunniaksi. Hanke pienen tuulivoimalan hankkimiseksi Terälahden koulurakennukseen sai vauhtia, kun Terälahden vihreä lippu -ohjelma sai 3500 e palkinnon sen hankintaa varten kansainvälisessä EcoSchools -verkoston ympäristökilpailussa Environment and Innovation.

Yhteistyö Kurun metsäoppilaitoksen kanssa jatkui. Kurun opiskelijat rakensivat luontokoulun pihalle kodan. Kotakangas tilattiin Inarista Erätikki nimisestä yrityksestä. Kurulaiset kunnostivat myös edellisenä syksynä nuotiopaikalle pöydän päälle rakentamansa katoksen. Saimme myös investointirahaa luiskan rakentamiseksi liikuntarajoitteisille. Luiskan rakensi paikallinen yrittäjä Markku Salmesvuori elokuussa. Aarne rakensi luiskalle kaiteet.

Pidimme kokousta luontokoulun käyttämiin metsiin liittyen 23.4. Kokouksessa oli mukana Tarja Jokinen, Ritva Kangasniemi, Anne Tuominen, Ahti Laakso, Hilikka Takalo, Kaisu Anttonen, Helena ja Niina. Kokouksessa luontokoulun nuotiopaikan ympäristön kaavoitusta luvattiin muuttaa niin, ettei se ole enää kaavoitettu metsätalousmaaksi. Myös käyttämiämme Koskenniemen omistamien maiden vuokrauksesta luvattiin neuvotella. Maa-asioissa päällimmäiseksi luontokoulun huolenaiheeksi nousi kuitenkin hallin ja omakotitalon rakennussuunnitelma nuotiopaikan viereiselle tontille. Ympäristölautakunta kävi katselmuksella asiasta 29.5. Ympä ja luontokoulun vastustavista lausunnoista huolimatta kaupunki päätti esittää rakennusluvan myöntämistä. Pirkanmaan ympäristökeskus päätti kuitenkin hylätä hakemuksen (päättös 27.8.2008).

Tampereella 19.12.2008
Niina Mykrä, Helena Mendelin ja Jenni Skaffari

Luontokoulun kävijät vuonna 2008:

ryhmän tyyppi	luokkia/ ryhmiä kpl		kuinka monena päivänä		opet ja avustajat		kuinka monta oppilasta/ oppilaskäyntiä/ vierailijapäivää	
koululaisia: -4.lk	55		50		67		948	
-7.lk	73		73		110		1325	
-muut	12		12		19		215	
-yhteensä		140		135		196		2488
päiväkotilaisia: -3-5v.		22		22			308	
- eskarit		113		113			1360	
-yhteensä		135		135		329		1668
ympäristöagentteja – alakoulu		1		5		4	57/ eri	99
-yläkoulu		1		5			22/ eri	80
-lukio		1		5			3/ eri	11
(yläkoulun ryhmän kanssa)								
-yhteensä		2		8			82 eri	190
koululaisten kesäkurssit								
-Ympäristökoulu		3		3			13/eri	34
-Luonto ja taide		1		5			16/ eri	80
-Aikuinen-lapsi		3		3			22 lasta +19 aik. =41/ eri	59
-yhteensä		7		11				173
avoimet ovet		5		5				269
luontokoulun pitämät koko päivän koulutukset		3		3				54
lyhyemmät koulutukset		8		8				82
Yht.		445		466		529	(opeja yms.)	529
						eli kävijät yhteensä 5816		

Prosentteja kalenterivuoden 2008 aikana vierailleista ryhmistä:

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita ka. -08	Luontokoulussa käynyt prosenttia
eskarit	1360	n. 1503 (1533/1474)	90%
4. lk	948	n.1690 (1776/1606)	56%
7. lk	1325	n. 1807 (1811/1803)	73%
kohderyhmät yhteensä	3633	n. 5000	73%

Olemme käyttäneet Tampereen oppilasmäärissä keskiarvoja, koska oppilasmäärät kulkevat lukuvuosittain, ei kalenterivuositain. Suluissa kevään/syksyn todelliset lukumäärät.)

Toimintakertomus 2009

Luontokoulun vuotta on väreillyt muutto ympäristöpuolelta kouluorganisaatioon. Luontokoulu si-
joittui Kämenniemen koulun alaisuuteen, ja sai uuden esimiehen, Kämenniemen koulun rehtori
Pekka Jokelan. Perehtyminen ja sopeutuminen uuteen toimintakulttuuriin on tänä vuonna teettänyt
paljon työtä, tältä osin tulevat vuodet ovat varmasti helpompia.

Muutoksesta huolimatta olemme edelleen pystyneet tehostamaan toimintaamme. Jälleen luonto-
koulun toiminnan piirissä oli ennätysmäärä väkeä. Olemme onneksi säästyneet sairastumisilta,
emme ole olleet mukana projekteissa tai kehittämishankkeissa, ja tämä näkyy positiivisesti kävi-
jä-määrässä. Tilastot asiakkaista on liitteenä.

Perusopetuksen johtaja Hannu Suoniemi nimesi luontokoululle uuden ohjausryhmän. Siihen kuu-
luu puheenjohtajana kehityspäällikkö Veli-Matti Kanerva, päivähoidon edustajana palvelupäällikkö
Riitta Hannelius, ympäristönsuojelun edustajana ympäristösuunnittelija Katri Laihosalo, sihteerinä
suunnittelija Marjut Heikkinen ja luontokoulun edustajina rehtori Pekka Jokela ja Niina Mykrä. Oh-
jausryhmä kokoontui kolme kertaa. Asialistalla olivat organisaatiomuutokseen ja strategioihin liitty-
vät asiat.

Luontokoulun henkilökuntaan on kuulunut vuoden aikana 3 vakinaista työntekijää ja harjoittelijoita.
Niina Mykrä on opettanut koululaisryhmiä, järjestänyt ympäristöagenttikoulutuksia, kehittänyt
kummikoulutoimintaa, ja miettinyt strategia-asioita. Helena Mendelin on vastannut luontokoulun
päivähoitoryhmistä, ottanut vastaan myös alkuopetuksen luokkia, vastannut Avoimien ovien päiväis-
tä, hoitanut koulutuksiin ja tiedotukseen liittyviä asioita, ja huolehtinut ulkoalueiden hoidosta. Jenni
Skaffari on luontokoulun kolmantena opettajana opettanut koululaisryhmiä ja jonkin verran myös
päivähoidon ryhmiä, vastannut Vihreä Lippu -ohjelmasta ja hoitanut yhteydenpitoa kouluihin.

Harjoittelijat ovat olleet meille merkittävä apu vuoden aikana. Ympäristösuunnittelijaksi opiskeleva
Ritva-Liisa Ilvesmäki Kestävän kehityksen koulutusohjelmasta Hämeen ammattikorkeakoulusta
harjoitteli meillä 11.5.-19.6.2009. Hän mm. ompeli meille kenkien päälle laitettavat suojukset. Erä-
opasopiskelija Niina Rautiainen Tampereen ammattiopiston Kurun toimipisteestä harjoitteli 23.11.-
11.12.2009. Hän mm. kokosi luontokoulun nettisivuille nuotioruokaohjeita, ja suunnitteli samasta
aiheesta kurssin. Luonto-ohjaajaopiskelija Emmi Ahola Jämsän ammattiopistosta harjoitteli 30.11.-
18.12.2009. Hän mm. suunnitteli koululaisille jouluohjelmaa. Lisäksi kaikki harjoittelijat auttoivat
merkittävästi oppilaiden ohjaamisessa, opetusmateriaalien valmistamisessa ja jokapäiväisissä käy-
tännön puuhissa.

Suuri määrä lapsia, nuoria ja heidän opettajiaan ja ohjaajiaan päiväkodeista ja peruskouluista mat-
kusti Terälahden luontoon. Tarjolla oli yhteensä parikymmentä erilaista elämyksellistä luontokou-
luohjelmaa. Pääasialliset kohderyhmät olivat 4-7 -vuotiaat, 4.-luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Luon-
tokoulupäivät toimivat myös henkilökuntakoulutuksena, sillä ne antavat ryhmien omille opettajille ja
ohjaajille mallia luonto- ja ympäristöasioiden käsittelyyn, ja monia ympäristökasvatuksen asioita tu-
lee käsiteltyä myös kahdenkeskisissä keskusteluissa esimerkiksi nuotiopaikalla. Asioita, jotka nä-
kyvät myös luontokoulun toiminnassa, ovat lasten ja nuorten määrän väheneminen Tampereella,
aikaisempaa suuremmat ryhmäkoot, ja näistä johtuva koulujen rinnakkaisluokkien vähäisempi
määrä. Esikouluryhmistä jotkut eivät ole voineet tulla ollenkaan luontokouluun, koska henkilökun-
nan määrä on ollut aiempaa pienempi. Esikouluryhmät ovat myös tulleet aiemmin kahtena pie-
nempänä ryhmänä, mikä on luonto-opetuksessa ihanteellista, ja nyt esikouluryhmät eivät voi jakaa
ryhmää, ja ryhmä on tullut kokonaisuena suurena ryhmänä. Niinpä muutamia päiviä on riittänyt
myös alkeisopetuksen luokille, ja jokunen hajapäivä myös muille luokka-asteille.

Luontokoulu on toiminut jo monta vuotta Vihreä lippu-ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Vihreään lippua tehtiin tunnetuksi ja erilaisia koulutuksia pidettiin pitkin vuotta 2009. Tammikuussa 14.1 järjestettiin ympäristötietokeskus Moreenian tiloissa Vihreä lippu-kouluille sekä päiväkodeille kokemustenvaihtotilaisuus "Ideanyttarit". Tilaisuus oli antoisa, ja näitä toivottiin järjestettävän uudelleen. Tilaisuudessa oli 11 osallistujaa 7 eri koulusta sekä 4 päiväkodista. Helmikuun 4. päivä luontokoulu Korentoa pyydettiin esittelemään Vihreää lippua Kaarilan koulun vuosittain järjestettävälle ympäristömessuille. Kaukajärven koulussa järjestettiin 18.9. ympäristöpäivä energiaan liittyen, ja luontokoulu oli pitämässä kahdeksasluokkalaisille työpajaa mm. energiankulutuksesta.

Luontokoulu jatkoi keväällä kummiluokkatoimintaa ympäri Tamperetta järjestettävillä luontokoulupäivillä Johanneksen sekä Tammelan nelosten kanssa. Tämän tilalla aloitettiin syyslukukaudella kummikoulutoiminta Kissanmaan, Järvensivun ja Lentävänniemen koulujen kanssa. Kummikouluille tarjotaan apua koulujen arkipäivän ympäristökasvatukseen kunkin koulun omien tarpeiden mukaan. Luontokoulu on syksyn aikana pitänyt VESO-päivän, suunnitellut koulujen omia lähiympäristöjä hyödyntäviä ohjelmia ja tehnyt niihin liittyviä materiaaleja, mm. kortteja ja nettisivuja, kartoittanut koulujen omaa luontokasvatukseen liittyvää välineistöä, ja organisoinut kouluille ympäristökasvatustempauksen. Kaikki kummitoiminnassa syntyneet materiaalit ovat myös muiden koulujen käytössä luontokoulun verkkosivuilla. Kummivuosi jatkuu edelleen, ja arviointi kummivuoden onnistumisesta tehdään keväällä.

Luontokoulu järjesti kouluille myös pari muuta Veso-koulutusta, ja osallistui parin koulun ympäristöpäivien suunnitteluun. Tämän lisäksi luontokoulu veti kaksi työpajaa syksyisillä valtakunnallisilla Ympäristökasvatuksen päivillä, jotka pidettiin Tampereen Ahlmannilla.

Ympäristöagenttikoulutus jatkui vanhan mallin mukaan: oppilaille järjestettiin koko päivän koulutuksia ja pari lyhyempää tapaamista. Oppilaat veivät koulutuksissa käsiteltyjä asioita omiin kouluihinsa, ja saivat omalta pieneltä osaltaan eteenpäin osallistuvien koulujen ympäristöasioita. Peruskoulun tavoite on opettaa lapsia ja nuoria osallistumaan ja kantamaan vastuuta yhteisistä asioista, ja myös ympäristöagenttikoulutus tukee tätä tavoitetta.

Kesäkuussa luontokoulu järjesti kaksi perinteistä "Taide ja luonto"-kesäkurssia koululaisille, ja juhannusviikolla ohjelmassa oli kolme Aikuinen - lapsi päivää. Jotkut osallistuivat kursseille jo kolmatta kertaa, joten kursseihin on oltu tyytyväisiä vuodesta toiseen. Vietimme myös perinteisesti Avoimien ovien päiviä. Keväällä 16.5. teemana oli haaveilu ja veden eliöt, ja syksyllä 26.9. sienet asiantuntijana Lasse Kosonen.

Yhteistyö Terälahden koululuokkien kanssa jatkui tiiviinä. Koko Terälahden koulukiinteistö on mukana Vihreä lippu-ohjelmassa, ja myös Kämmenniemen koulu liittyi mukaan. Tämän tiimoilta tehtiin monta lähiympäristö-temaan liittyvää retkeä ja toimintaa Terälahdessa. Toukokuussa viikolla 20 vietimme ympäristöviikkoa. Viikko sisälsi uuden, koululaisten tekemän luontopolun avajaiset sekä hybridivoimalan vihkimisen. Voimala hankittiin Environment and Innovation-kilpailusta saaduilla rahoilla. Koululaiset olivat myös valistamassa lähikauppa-Salessa lähi- sekä luomuruuasta. Kaikille Terälahden koululaisille järjestettiin myös tavallinen luontokoulupäivä, ja Kämmenniemen viides- ja kuudesluokkalaisillekin järjestettiin maailman ympäristöongelmiin liittyvää ohjelmaa.

Yhteydenpito muiden luontokoulujen ja muiden ympäristökasvattajatahojen kanssa oli tiivistä. Luontokoulu on mukana Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmässä ja Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitossa, ja pitää muutenkin tiivistä yhteyttä muihin Suomen luontokouluihin. Verkostot ovat erittäin merkityksellisiä, jotta vähäiset resurssit saadaan käytettyä mahdollisimman tehokkaasti ympäristökasvatuksen mahdollisimman monipuoliseen edistämiseen.

Tampereella 21.12.2009

Niina Mykrä, Helena Mendelin ja Jenni Skaffari

Luontokoulun kävijät vuonna 2009

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilas-käyntiä	Aikuisia	Osallistumis-käynnit yhteensä
Koululaiset						
- 4.lk	61	60		1346	67	
- 7.lk	55	53		1043	74	
- muut luokka-asteet	47	46		906	65	
Yhteensä	163	159		3295	206	3501
Päivähoito						
- 3-5v	47			549		
- eskarit	72			969		
Yhteensä	119	119		1518	325	1843
Ympäristöagentit						
- alakoulu	1	4	37	48		
- yläkoulu	1	5	36	70		
Yhteensä	2	7	73	118		118
Kesäkurssit						
- Luonto ja taide	2	8	24	96		
- Aikuinen ja lapsi	3	3	29	29	22	
Yhteensä	5	11	53	125	22	147
Kummikoulu-, Vihreä lippu- yms. koululaisryhmät (1-2h/ryhmä)	35	9		740	35	775
Koko päivän koulutukset	1	1			93	93
Lyhyemmät koulutukset	10	7			183	183
Avoimet ovet yms.	3	3		102	52	154
Yhteensä	338	309		5898	916	6814

Prosentteja kalenterivuoden 2009 aikana vierailleista ryhmistä

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita ka. -08	Luontokoulussa käynyt prosenttia
Eskarit	969	n. 1524 (1474/1575)	64%
4. lk	1346	n. 1588 (1606/1571)	84%
7. lk	1043	n. 1718 (1803/1634)	61%
Kohderyhmät yhteensä	3358	n. 4830	70%

Olemme käyttäneet Tampereen oppilasmäärissä keskiarvoja, koska oppilasmäärät kulkevat lukuvuosittain, ei kalenterivuosittain. Suluissa kevään/syksyn todelliset lukumäärät. Tulevaisuudessa luultavasti tulemme tekemään toimintakertomuksen ja tilastoimaan kävijät lukuvuosittain, ei kalenterivuosittain, koska se antaa täsmällisemmän kuvan prosenteista.

Toimintakertomus lv 2009-10

Luontokoulu siirtyi vuoden 2009 alusta perusopetuksen organisaatioon Kämenniemen koulun alaisuuteen. Tämän muutoksen myötä päätimme tehdä myös toimintakertomuksemme koulujen rytmin, lukuvuosien, mukaan, sillä se myös helpottaa tunnuslukujemme laskemista. Näin ollen tämä toimintakertomus on puoliksi päällekkäinen vuoden 2009 toimintakertomuksen kanssa.

Lukuvuosi 2009-2010 on ollut asiakasmäärältään ennätyksellinen: vanhat työntekijät ovat hallinneet tutut rutiinit niin, että ryhmiä ja opettajia on pystytty palvelemaan enemmän kuin koskaan. Henkilökunnan muutosten myötä tähän ei varmasti muutamaan vuoteen yllätä. Tilastot asiakkaista on toimintakertomuksen lopussa. Tilastoissa ei näy kontaktit yksittäisiin päiväkoteihin tai opettajiin, palaverit opettajainhuoneissa useiden opettajien kanssa tai puhelin- ja sähköpostineuvonta, jotka ovat myös merkittäviä ympäristökasvatuksen edistämisessä.

Luontokoulun lukuvuotta on kuitenkin varjostanut pelko eläkkeelle jäävän lastentarhanopettaja Helena Mendelinin paikan täyttämisestä. Kesäkuussa 2010 tilanne on se, että luontokoulu saa Helenan tilalle syksyksi 2010 ohjaajan, mutta ei lastentarhanopettajaa. Keväästä 2011 lähtien tilanne on vielä epäselvä, eikä lastentarhanopettajan pätevyyden omaavaa ole ainakaan vielä luvattu.

Luontokoulun esimiehenä on toiminut Kämenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun henkilökuntaan on lisäksi kuulunut lukuvuoden aikana 3 vakinaista työntekijää. Niina Mykrä on opettanut koululaisryhmiä, järjestänyt ympäristöagenttikoulutuksia, kehittänyt kummikoulutoimintaa, ja miettinyt strategia-asioita. Helena Mendelin on vastannut luontokoulun päivähoitoryhmistä, ottanut vastaan myös alkuopetuksen 1.-2. luokkia, vastannut Avoimien ovien päivistä, hoitanut koulutuksiin ja tiedotukseen liittyviä asioita, ja huolehtinut ulkoalueiden hoidosta. Jenni Skaffari on luontokoulun kolmantena opettajana opettanut koululaisryhmiä ja jonkin verran myös päivähoiton ryhmiä, vastannut Vihreä Lippu -ohjelmasta ja hoitanut yhteydenpitoa kouluihin.

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet myös siistijä May Pohjonen, vahtimestari Markus Mäkelä, sekä keittiöhenkilökunnan Marjo Nyblom ja Mirjami Sillman.

Harjoittelijat ovat luontokoululle vuosittain merkittävä apuvoima. Eräopasopiskelija Niina Rautiainen Tampereen ammattiopiston Kurun toimipisteestä harjoitteli luontokoulussa 23.11.-11.12.2009. Hän mm. kokosi luontokoulun nettisivuille nuotioruokaohjeita, ja piti nuotioruokakurssin 29.1. Luonto-ohjaajaopiskelija Emmi Ahola Jämsän ammattiopistosta harjoitteli 30.11.-18.12.2009. Hän mm. suunnitteli koululaisille jouluohjelmaa. Luontoyrittäjäopiskelija Tiia Oksa Pirkanmaan ammattiopistosta harjoitteli 6.4.-27.5. Hän mm. oli korvaamaton apuvoima Kissanmaan koulun Kaupin luontopäivien järjestämisessä. Lisäksi kaikki harjoittelijat auttoivat merkittävästi oppilaiden ohjaamisessa, opetusmateriaalien valmistamisessa, järjestelyssä ja jokapäiväisissä käytännön puuhissa.

Luontokoulun ohjausryhmään on kuulunut puheenjohtajana kehityspäällikkö Veli-Matti Kanerva, päivähoiton edustajana palvelupäällikkö Riitta Hannelius, ympäristönsuojelun edustajana ympäristösuunnittelija Katri Laihosalo, sihteerinä suunnittelija Marjut Heikkinen ja luontokoulun edustajina rehtori Pekka Jokela ja Niina Mykrä. Ohjausryhmä kokoontui lukuvuoden aikana viisi kertaa. Asia-listalla olivat organisaatiomuutokseen ja strategioihin liittyvät asiat, luontokoulun auditointi, lastentarhanopettajan toimi ja koulujen kestävä kehityksen ohjelmat. Ohjausryhmän toiminta lopetettiin, ja tilalle perustetaan syksyllä luontokoulun kehittämisryhmä. Syksyllä pidetään vielä yksi ryhmien yhteinen kokous.

Luontokoululle tehtiin auditointi huhtikuussa. Auditoinnissa olivat Lielahden koulun rehtori Tuija Viita-saari, päivähoiton erityiskasvatuksen koordinaattori Sari Salomaa-Niemi ja kestävän kehityksen koordinaattori Sanna Huikuri. Auditoinnin mukaan luontokoulun organisaatiossa on kehittämisen varaa, ja henkilökunnan nimikkeet pitäisi yhtenäistää. Auditoinnin tulokset kokonaisuudessaan löytyvät auditointiraportista.

Luontokoululla oli lukuvuoden aikana tarjolla yhteensä parikymmentä erilaista elämyksellistä luontokouluohjelmaa. Pääasialliset kohderyhmät olivat 4-7 -vuotiaat, 4.-luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Luontokoulupäivät toimivat myös henkilökuntakoulutuksena, sillä ne antavat ryhmien omille opettajille ja ohjaajille mallia luonto- ja ympäristöasioiden käsittelyyn, ja monia ympäristökasvatuksen asioita tulee käsiteltä myös kahdenkeskisissä keskusteluissa esimerkiksi nuotiopaikalla. Asioita, jotka näkyvät myös luontokoulun toiminnassa, ovat lasten ja nuorten määrän väheneminen Tampereella, aikaisempaa suuremmat ryhmäkoot, ja näistä johtuva koulujen rinnakkaisuuskäytösten vähäisempi määrä. Esikouluryhmistä jotkut eivät ole voineet tulla ollenkaan luontokouluun, koska henkilökunnan määrä on ollut aiempaa pienempi. Esikouluryhmät ovat myös tulleet aiemmin kahtena pienempänä ryhmänä, mikä on luonto-opetuksessa ihanteellista, ja nyt esikouluryhmät eivät voi jakaa ryhmää, ja ryhmä on tullut kokonaisuutena suurena ryhmänä. Niinpä muutamia päiviä on riittänyt myös alkeisopetuksen luokille, ja jokunen hajapäivä myös muille luokka-asteille.

Luontokoulu on toiminut jo monta vuotta Vihreä lippu-ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Vihreään lippua tehtiin tunnetuksi ja erilaisia koulutuksia pidettiin pitkin vuotta 2009. Kaukajärven koulussa järjestettiin 18.9. ympäristöpäivä energiaan liittyen, ja luontokoulu oli pitämässä kahdeksaluokkalaisille työpajaa mm. energiankulutuksesta. Kaarilan lukiossa järjestettiin 25.2. keskustelutilaisuus opiskelijoille Vihreän lipun teemalla Kestävä kulutus. Vihreä lippu -teemaan Jätteiden vähentäminen liittyen koulutettiin päiväkotien henkilökuntaa ja opettajia ympäristötietokeskus Moreeniassa 10.3. yhdessä Mahnalan ympäristökoulun kanssa. Teljän päiväkodissa järjestettiin 18.5. Vihreä lippu -vierailu, joka on uusi keino auditoida Vihreä lippu -osallistujia.

Syyslukukaudella aloitettiin kummikoulutoiminta Kissanmaan, Järvensivun ja Lentävänniemen koulujen kanssa. Kummikouluille tarjotaan apua koulujen arkipäivän ympäristökasvatukseen kunkin koulun omien tarpeiden mukaan. Luontokoulu on pitänyt VESO-päivän, suunnitellut koulujen omia lähiympäristöjä hyödyntäviä ohjelmia ja tehnyt niihin liittyviä materiaaleja, mm. kortteja ja nettisivu- ja kartoittanut koulujen omaa luontokasvatukseen liittyvää välineistöä, ja organisoinut kouluille ympäristökasvatustempauksia. Kaikki kummitoiminnassa syntyneet materiaalit ovat myös muiden koulujen käytössä luontokoulun verkkosivuilla.

Ympäristöagenttikoulutus jatkui vanhan mallin mukaan: oppilaille järjestettiin koko päivän koulutuksia ja pari lyhyempää tapaamista. Oppilaat veivät koulutuksissa käsiteltäviä asioita omiin kouluihinsa, ja saivat omalta pieneltä osaltaan eteenpäin osallistuvien koulujen ympäristöasioita. Peruskoulun tavoite on opettaa lapsia ja nuoria osallistumaan ja kantamaan vastuuta yhteisistä asioista, ja myös ympäristöagenttikoulutus tukee tätä tavoitetta.

Kesäkuussa luontokoulu järjesti perinteisen "Taide ja luonto"-kesäkurssin koululaisille, ja kolme Aikuinen - lapsi päivää. Vietimme myös perinteisesti Avoimien ovien päiviä. Syksyllä 26.9. teemanäyttely oli sienet asiantuntijana ympäristösihteerinä Lasse Kosonen. Keväällä pidimme avoimet ovet Vanhan kirjastotalon puistossa Earth Hour -tapahtuman yhteydessä 27.3. ympäristöagenttien avustamana, sekä Terälahdessa koulun peräkonttikirppiksen yhteydessä lauantaina 8.5.

Osallistuimme Tampereen kaupungin ympäristötoimen organisoimaan Vihreään viikkoon järjestämällä toimintaa kouluille Kaupissa 2.6. Luontokoulu oli myös mukana järjestämässä Olkahisen kouluille 24.10. Veso-koulutusta, ja 25.2. Klassillisen koulun ympäristöpäivää. Tämän lisäksi luontokoulu veti kaksi työpajaa syksyisillä valtakunnallisilla Ympäristökasvatuksen päivillä, jotka pidettiin Tampereen Ahlmannilla.

Yhteistyö Terälahden koululuokkien kanssa jatkui tiiviinä. Koko Terälahden koulukiinteistö ja myös Kämenniemen koulu on mukana Vihreä lippu-ohjelmassa. Tämän tiimoilta tehtiin monta lähiym-

päristö-teemaan liittyvää retkeä ja eri aineiden koulutunteja ulkona Terälahdessa. Keväällä 2009 hankittu tuulivoimala saatiin vihdoinkin toimimaan kunnolla maaliskuussa. Voimala hankittiin Environment and Innovation-kilpailusta saaduilla rahoilla.

Yhteydenpito muiden luontokoulujen ja muiden ympäristökasvattajatahojen kanssa oli tiivistä. Luontokoulu on mukana Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmässä ja Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitossa, ja pitää muutenkin tiivistä yhteyttä muihin Suomen luontokouluihin. Verkostot ovat erittäin merkityksellisiä, jotta vähäiset resurssit saadaan käytettyä mahdollisimman tehokkaasti ympäristökasvatuksen mahdollisimman monipuoliseen edistämiseen.

Luontokoulun kävijät toimintavuonna 2009 –2010 (elokuu-heinäkuu)

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilas-käyntiä	Aikuisia	Osallistumiskäynnit yhteensä
Koululaiset						
- 4.lk	45	45		1009	54	1063
- 7.lk	64	64		1294	78	1372
- muut luokka-asteet	48	45		906	75	981
Yhteensä	157	154		3209	207	3416
Päivähoito						
- 3-5v				374		
- eskarit				1173		
Yhteensä	107	107		1547	267	1814
Ympäristöagentit						
- alakoulu	1	5	28	85		85
- yläkoulu	1	5	23	70		70
Yhteensä	2	8	51	155		155
Kesäkurssit						
- Luonto ja taide	1	4	18	72		
- Aikuinen ja lapsi	3	3	32	32		
Yhteensä	4	7	50	104		104
Kummikoulu-, Vihreä lippu- yms. koululaisryhmät (1-2h/ryhmä)	74	26		1639	94	1733
Koko päivän koulutukset	4	4			137	137
Lyhyemmät koulutukset	5	4			106	106
Avoimet ovet yms.	3	3		154		154
Yhteensä	356	313		6808	811	7619

Tilastossa ei näy yksittäisten päiväkotien tai koulujen henkilökunnan tai opettajien konsultointi, puhelinneuvonta ja yhteydenpito asiakkaisiin. Lastentarhanopettaja on vetänyt myös alkuopetuksen luokat, jotka näkyvät tilastossa koululaisten muut -osiossa.

Prosentteja lukuvuoden 2009-2010 aikana vierailleista ryhmistä

	Luontokoulussa käynyt oppilaita	Tampereella yhteensä oppilaita lv. 09-10	Luontokoulussa käynyt prosenttia
Eskarit	1294	1575	82%
4. lk	1009	1571	64%
7. lk	1173	1634	72%
Kohderyhmät			
yhteensä	3476	4780	73%

Lukuvuosi 2010-2011 on ollut suurten muutosten vuosi. Luontokoulun henkilökuntaa on toimintavuoden aikana vähennetty, ja henkilöstön pätevyysvaatimuksia alennettu. Myös useat sijaiset tekivät vuodesta rikkonaisen. Vuosien aikana kehitettyjä ja kiitettyjä toimintoja on jouduttu supistamaan, ja perustoiminnankin laatutavoitteita alentamaan.

Muutokset vaikuttivat asiakasmäärään, joka laski selvästi. Ympäristöagenttitoimintaan, kummikoulutoimintaan ja Vihreä lippu -toimintaan ei ole ollut loppukaudesta lainkaan aikaa. Tilastot asiakkaista on toimintakertomuksen lopussa. Tilastoissa ei näy kontaktit yksittäisiin päiväkoteihin tai opettajiin, palaverit opettajainhuoneissa useiden opettajien kanssa tai puhelin- ja sähköpostineuvonta, jotka ovat myös merkittäviä välittömiä kontakteja ympäristökasvatuksen edistämisessä. Näiden kirjaamiseksi tulee luoda jatkossa jonkinlainen järjestelmä.

Luontokoulun esimiehenä on toiminut Kämenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun varsinaiseen henkilökuntaan on kuulunut lukuvuoden aikana entisen kolmen sijaan kaksi vakinaista työntekijää, Niina Mykrä ja Jenni Skaffari.

Luontokoulun henkilökunnan muutokset lähtivät liikkeelle lastentarhanopettaja Helena Mendelinin jäädessä eläkkeelle kesällä 2010. Hänen tilalleen palkattiin syysyksi ohjaajaksi Niina Rautiainen, ei kuitenkaan lastentarhanopettajan toimeen, kuten aiemmin. Ohjaajan alhaisen palkan takia Niina siirtyi toiseen työhön kesken syksyn, ja toimi luontokoulussa vain ajalla 9.8. – 26.11.2010. Loppusyksyksi paikalle ei palkattu ketään, kuten ei myöskään koko kevääksi 2011. Alkukeväällä 2011 tosin selvitettiin mahdollisuuksia palkata henkilö koko kiinteistön (koulu, kirjasto, päiväkotit, luontokoulu) vahtimestarin ja ohjaajan yhdistelmätoimeen. Alhaisen palkan ja vaikean työnkuvan takia yhtään sopivaa henkilöä paikalle ei löytynyt.

Niina Mykrä oli työvapaalla 1.11.2010 - 28.2.2011 Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton toiminnanjohtajana hoitamassa koko Suomen luonto- ja ympäristökoulujen asioita. Myöskään hänen tilalleen ei palkattu työntekijää samoilla työehdoilla (vaatimuksena ylempi korkeakoulututkinto), vaan ohjaajan alhaisella palkalla (ei koulutusvaatimuksia). Niinpä ensimmäinen työvapaan ajaksi ohjaajaksi palkattu työntekijä, Miska Paulorinne, lopetti työn kesken saadessaan muuta työtä, ja oli palkattuna 2.11.2010 - 9.1.2011. Tilalle tuli Salla Laulaja ajalle 17.1. – 25.2.2011. Niina Mykrä ja hänen tilalleen palkatut ohjaajat opettivat koululaisryhmiä.

Jenni Skaffari opetti alkusyksystä jonkin verran koululaisryhmiä, ja keväällä päivähoitoryhmiä. Lisäksi hän on vastannut Niinan työvapaan aikana luontokoulun yleisistä asioista. Jenni valmistui keväällä Tampereen yliopistosta hallintotieteiden maisteriksi ympäristöpolitiikan osastolta sivuaineenaan kasvatustiede täydennettyään alemmaa korkeakoulututkintoaan työn ohessa. Myös Jenni tekee työtä alhaisella ohjaajan palkalla ylemmästä korkeakoulututkinnostaan huolimatta.

Adam First (International Wilderness Guide, Tampereen Ammattiopisto, Kuru) oli luontokoulussa harjoittelijana 22.11.-16.12.2010. Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet myös siistijä May Pohjonen, vahtimestari Veikko Montonen, sekä keittiöhenkilökunnan Marjo Nyblom ja Mirjami Sillman. Perinteinen yhteistyö Terälahden opettajien ja koululuokkien kanssa jäi vähäiseksi henkilökuntapulan vuoksi.

Luontokoulun ohjausryhmä lopetettiin kesällä 2010, ja tilalle perustettiin luontokoulun kehittämisryhmä. Ryhmään on kuulunut puheenjohtajana rehtori Pekka Jokela, aluerehtori Tero Suni, ympäristösuunnittelija Katri Laihosalo, päiväkodin johtaja Susanna Nieminen, lastentarhanopettaja Tiina Savolainen, luokanopettaja Pia Syri, yläkoulun biologian lehtori Sanna Jortikka, yläkoulun matematiikan lehtori Pauliina Riihioja, luontokoulun edustajana Niina Mykrä ja hänen sijaisenaan Jenni Skaffari. Kehittämisryhmä kokoontui 1.10.2010 luontokoululle kehittämisseminaariin, jossa käytiin läpi kaikki luontokoulun tuotteet. Hyviä kehittämis ehdotuksia löytyi, mutta mitään tuotetta ei koettu

turhaksi. Kehittämisyhmän näkemyksen mukaan pedagoginen pätevyys on tärkeä luontokoulun toiminnan kannalta. Seminaarin pohjalta tehtiin lomakekysely kaikille päiväkodeille ja kouluille. Kyselyyn tuli yli sata vastausta. Kyselyn tulosten mukaan toimintaa pidetään tärkeänä, ja kaikki eri tuotteet koetaan hyödyllisiksi. Myös luontokoulun henkilökunnan pätevyyttä pidetään tärkeänä. Seminaarin ja kyselyn tulokset tiedotettiin hallinnon ylemmille tahoille, mutta tuloksilla ei ollut vaikutuksia henkilökuntatilanteeseen, vaan supistuksia toteutettiin.

Luontokoululla oli lukuvuoden aikana tarjolla yhteensä parikymmentä erilaista elämyksellistä luontokouluohjelmaa. Pääasialliset kohderyhmät olivat 4-7 -vuotiaat, 4.-luokkalaiset ja 7.-luokkalaiset. Ohjelmien kehittämiseen ei ole henkilökuntapulan takia ollut aikaa.

Luontokoulu on toiminut jo monta vuotta Vihreä lippu-ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Luontokoulu järjesti 12.11. Vihreä lippu -koulutuksen aiheena lähiympäristö. Kevätlukukaudella 2011 toimintaa ei pystytty järjestämään henkilöstöpuulan takia.

Messukylän koulu valittiin luontokoulun kummikouluksi syksyllä 2010. 16.9., 22.9. ja 23.9. järjestettiin kaikille koulun luokille kummikoulupäivä. Messukylän opettajien VESO-päivänä 9.10. laadittiin kestävän kehityksen ohjelma Messukylän koululle. Tammikuussa luontokoulu oli mukana Messukylän ulkoliikuntapäivässä maaliskuussa, 8.3. Messukylälle annettiin lupa kummivuoden takia tulla luontokouluun Terälahteen muutenkin kuin 4. luokalla, ja suurin osa luokista ottikin tarjouksen vastaan. Nelosluokat vierailivat Terälahdessa jopa kaksi kertaa. Keväällä kummikoulutoiminta jouduttiin peruuttamaan jo sovittujenkin linturetkien osalta luontokoulun henkilökunnan puutteen vuoksi. Luontokoulun kaikkiaan toiminnaltaan niukaksi jäänyt kummivuoden päätöstilaisuus järjestettiin 30.5.2011.

Ympäristöagenttitoiminta alkoi syksyllä vanhan mallin mukaan: oppilaille järjestettiin aloitustapaaminen, ja kaksi koko päivän koulutusta (lokakuussa ja helmikuussa) sekä ala- että yläkouluille. Loppukeväänä myös ympäristöagenttikoulutukset ja tapaamiset jouduttiin jättämään pois henkilökuntapulan takia.

Syksyllä 2010 järjestettiin päiväkodeille piirustuskilpailu teemalla "Minun luontokoulupäiväni!" Parhaat työt olivat näytteillä keskustassa virastotalon ikkunassa, ja myöhemmin luontokoulun seinällä. Monien erinomaisten töiden joukosta arvottu voittajaryhmä pääsi viettämään luontokoulupikkujoulua Lentävänniemeeseen Suomensaareen päiväkotinsa lähelle.

Vietimme syksyllä perinteisesti Avoimien ovien päivää 30.10. teemalla Metsä ja sen antimet. Kevään avoimen oven päivää emme pystyneet järjestämään henkilökuntapulan takia. Kesäkuussa 2011 luontokoulu järjesti koululaisille "Luovasti luonnossa"-kesäkurssin Terälahdessa, ja Ympäristöleirin keskustassa. Lisäksi järjestettiin kaksi Aikuinen - lapsi päivää. Maailman ympäristöpäivänä 5.6. luontokoulu oli mukana lasten kulttuurikeskus Rullan metsätapahtumassa, ja 6.6. Vihreän viikon ympäristötorilla.

Tampereen luontokoulu oli mukana kouluttamassa päivähoiton ja koulujen henkilökuntaa Kestävän kehityksen suunnitelmien tekemisessä "Keke päiväkodissa" (<http://www.4v.fi/kekepaivakodissa>) ja "Keke koulussa" (<http://www.4v.fi/kekekoulussa>) -oppaiden pohjalta 14. ja 15.3.2011. Oppaat jaettiin suunnitelmien tekemistä helpottamaan jokaiselle päiväkodille ja koululle. Lisäksi 16.6. järjestettiin Taidetta luonnossa -kurssi päivähoiton henkilökunnalle.

Luontokoulu on mukana Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmässä ja Ekokumppaneissa, joiden kokouksiin osallistuminen on jäänyt aikapulan takia. Luontokoulu on mukana myös Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitossa, jossa tehtiin talvella laaja kysely kaikille Suomen luonto- ja ympäristökouluille (http://www.luontokoulu.fi/pdf/luonto-%20ja_ymparistokoulukysely_2010.pdf). Kyselystä käy ilmi, että luontokouluissa työskentelee yleisesti ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita asiallisella palkalla, että Tampereen luontokoululle ennen tätä toimintavuotta kehitetyt tuotteet ja toiminnot ovat tehokkaita verrattuna muihin luontokouluihin, ja aiempi kolme vakinaista työntekijää ei ole suuri määrä Tampereen kokoisella paikkakunnalla. Verrattuna Suomen muihin luontokouluihin Tampereen luontokoulu Korennossa tänä lukuvuonna tapahtunut muutos näyttäytyykin erittäin huonossa valossa.

Luontokoulun kävijät toimintavuonna 2010 –2011 (elokuu-heinäkuu)

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilas-käyntiä	Aikuisia	Osallistumiskäynnit yhteensä
Koululaiset						
- 4.lk	38	38		859	47	859
- 7.lk	53	53		1129	65	1129
- muut luokka-asteet	32	32		608	50	608
Yhteensä	123	123		2596	162	2596+162
Päivähoito						
- eskarit	74	74		1112	171	1093
- 3-5v.	38	38		478	84	482
Yhteensä	112	112		1590	255	1590+255
Lukio	1	2		2x18=36	2x1=2	38
Ympäristöagentit						
- alakoulu	1	3*	20	39		39
- yläkoulu	1	3*	21	40		40
Yhteensä	2	6	41	79		79
Kesäkurssit						
- Luonto ja taide	1	4	19	76		76
- Aikuinen ja lapsi	2	2	15+9	15	9	24
- Ympäristökurssi	1	4	11	44		44
Yhteensä	4	8	64	135	9	144
Kummikoulu-, yms. koululaisryhmät	6	2	270	330**	23**	353
Koko päivän koulutukset (veso, VI-koulutus, Luonto taidekurssi)	3	3			50+19+15=84	84
Lyhyemmät koulutukset (Vilikointi, keke-koulutus.)	4	4			7+8+36+96=147	147
Avoimet ovet, myös ympäristötori, ymp.pvä Rulla		3	3	30+60+60	luvussa osa myös aikuisia	150
Yhteensä				4916	682	5598

Tilastossa ei näy yksittäisten päiväkotien tai koulujen henkilökunnan tai opettajien konsultointi, puhelinneuvonta ja yhteydenpito asiakkaisiin.

*yksi yhteinen tapaaminen yläkoulun ja alakoulun agenttien kanssa 1.9.2010.

**kummikoulun toisena tapaamispäivänä mukana oli kolme luokkaa opettajiin (60+3), samoja oppilaita kuin syksyllä. Syksyllä koko koulu 270 opp.

Prosentteja lukuvuoden 2010-2011 aikana vierailleista ryhmistä

Luontokoulussa käy-

	neet oppilaat	Tampereella yhteensä oppilaita	Luontokoulussa käyntiprosentti
Eskarit	1112	1627	68%
4.lk	859	1517	57%
7.lk	1129	1631	69%
Kohderyhmät yhteensä	3100	4775	65%

Lähde: Loora, perusopetus ja päivähoito

Lukuvuonna 2010-2011 erityiskoulut ja -luokat luontokoulussa

	Oppilaita	Luontokoulussa käyneet	Luontokoulussa käyntiprosentti
Erityisluokat Tampereella	416	68	16%
Erityiskoulut Tampereella	422	69	14%
Kaikki	838	137	16%

Lähde: Loora, perusopetus

Luontokoulu Korennon lukuvuosi oli kiireinen. Ryhmiä oli 3-5 päivänä viikossa ja tämän lisäksi toimintaa oli kummikoulu, ympäristöagentti ja kesäkurssi puolella. Lisätyötä toi luontokoulu Korennon kehittämisohjelma, joka laadittiin yhdessä kehittämisryhmän kanssa. Luontokoulun kehittämisryhmään kuului Pekka Jokela (rehtori, pj.), Jenni Skaffari (ohjaaja), Pia Syri (luokanopettaja), Katri Laihosalo (ympäristösuunnittelija), Tiina Savolainen (lastentarhanopettaja), Pauliina Riihioja (matematiikan ja tietotekniikan lehtori), Pekka Mäntyvaara (biologian ja maantiedon lehtori) sekä Tuija Viitasaari (aluejohtaja). Päivähoidon edustus pieneni hieman kun Susanna Niemi siirtyi toiselle paikkakunnalle töihin. Päivähoidossa olleiden kiireiden vuoksi uutta päiväkodin johtajaa ei löytynyt tilalle vielä kevään aikana. Toivottavasti syksyllä löytyy kehittämisryhmään toinen edustaja päivähoidon puolelta Tiina lisäksi, sillä päivähoidon palveleminen ympäristökasvatuksessa on yksi ydintehtävä luontokoulussa. Kehittämisryhmältä luontokoulu Korento sai hyviä neuvoja, tukea ja kehittämisideoita kasvatustalouden toiveista. Kehittämisryhmää tarvitaan myös jatkossa.

Kehittämisohjelma

Kehittämisohjelmaan kirjattiin luontokoulun nykyiset palvelut, kuten myös palvelut tulevalle lukuvuodelle 2012–2013. Tietyistä palveluista tuli luopua tai muodostaa uudelleen, jotta voidaan jatkossakin palvella mahdollisimman hyvin tämän hetkisillä henkilöresursseilla. Kehittämisohjelmaan otettiin myös uudelleen tarkasteluun vuonna 2010 laaditun e-lomakekyselyn tulokset luontokoulun toiminnasta.

Luontokoulussa on tällä hetkellä yksi työntekijä vähemmän kuin aikaisempina vuosina, mutta tulevaisuuden visiot ovat silti ajankohtaiset. Kehittämisohjelmassa suunniteltiin miten Tampereella tullaan jatkossa toteuttamaan ympäristökasvatuksen tukipalveluita. Valtakunnalliset tavoitteet ja suunnitelmat esimerkiksi LYKE-verkoston (<http://www.luontokoulut.fi/lyke.php>) kautta antavat Tampereen suunnitelmille lisäpotkua. Luontokoulun kattava kehittämisohjelma löytyy osoitteesta:

<http://koulut.tampere.fi/luontokoulu/Luontokoulu%20Korennon%20kehitt%C3%A4misohjelma%202012.pdf>

Toiminta

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan lukuvuonna 2011–2012 kuului Jenni Skaffari ja Niina Mykrä (virkavapaalla elokuu 2011-elokuu 2012, sijaisena Sanna Lehtiniemi). Sanna Lehtiniemi toimi päivähoidon vastaavana, vaikka sijaisuus oli Niina Mykrän (koulupuolella). Niina jatkaa virkavapauttaan joulukuuhun 2012. Sanna jatkaa toisiin tehtäviin syksyllä, jolloin päivähoidon vastaavan toimeen tulee Anne Viitalaakso. Anne Viitalaakso oli pitkin lukuvuotta luontokoulussa sijaisena ja työhön tutustujana täydennyskoulutuksensa puolesta. Mirja Koljonen oli suurena apuna luontokoulun toiminnoissa. Hän oli töissä osaikaisena luontokoululla ja Terälahden koululla.

Luontokoulussa kävi tänäkin lukuvuonna yli 5000 asiakasta (taulukko alla). Asiakasmäärä on huikea kun ottaa huomioon henkilömäärän suhteessa käytettyihin toimintapäiviin ja aikaan, kuinka paljon kullekin asiakkaalle tarjottiin. Luontokoulun koulu- ja päiväkotiryhmille tarjotut päivät kestävät 4-5 tuntia. Opettajat ja kasvattajat valitsevat päivälle teeman, joka tukee heidän opetussuunnitelmaansa. Tänäkin vuonna tarjolla oli valmiita ohjelmapaketteja kouluryhmille yli 15 ja viisi päiväkotiryhmille. Tämän lisäksi usean ryhmän kanssa ohjelmia sovellettiin jopa päivittäin ryhmän toiveiden mukaan.

Luontokoulu toimii edelleen Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Vihreä lippu- toiminta tullaan yhdistämään kummikoulutoimintaan, sillä palveluita tulee tiivistää resursseja vastaaviksi. Jatkossa edellytetään, että kummikouluksi haluava sitoutuu noudattamaan Vihreä lippu-prosessia. Tämän toiminnan tiivistämisen lisäksi lapsia ja nuoria osallistavasta ympäristöagenttikoulutuksista piti luopua ensi lukuvuodeksi. Tähän ei riittänyt tarpeeksi aikaa.

Kummikouluna lukuvuonna 2011–2012 oli Liisanpuiston koulu. Heidän kanssaan järjestettiin kaksi koko koulun kattavaa lähiluontopäivää, 3.2. ja 28.5.2012. Suunnittelu ja toteutus tehtiin yhdessä Liisanpuiston opettajien kanssa.

Kesäkurssitoimintaa oli normaaliin tapaan. Terälahdessa järjestettiin perinteinen neljäpäiväinen kesäleiri, Luonnossa luovasti, ja aikuinen-lapsi-kursseja kaksi kappaletta. Kesäkurssit ja –leirit onnistuivat erinomaisesti, ja myös osallistujat olivat tyytyväisiä. Luontokoulu oli mukana suunnittelemassa, järjestämässä ja toteuttamassa

luonnontutkimuskesäleirejä myös keskustassa, yhteistyössä luontoliiton ja luonnontieteellisen museon kanssa. Näitä viikon mittaisia leirejä (2 kappaletta) oli luontokoululta ohjaamassa ja vastaamassa Sanna Lehtiniemi. Syyskuussa 2011, 12.9., luontokoulu oli mukana sanataideyhdistys Yöstäjän kanssa Tulevaisuuskylässä pitämässä työpajoja päiväkotikäisille. Tässä toiminnassa oli mukana Jenni Skaffari.

Avoimet ovet järjestettiin viime lukuvuonna vain kerran, lauantaina 21.4.2012. Päävastuu tapahtuman organisoinnista oli Sanna Lehtiniemellä. Avoimissa ovissa oli 50 osallistujaa sateisesta säästä huolimatta. Tämä merkitsi, että mainostus ja päivän ohjelma olivat houkuttelevia. Vierailevana lintuasiantuntijana oli Anne Viitalaakso.

Yhteistyö

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet myös siistijä May Pohjonen, vahtimestari Sami Peiponen (tammikuusta 2012 lähtien), sekä keittiöhenkilökunnan Marjo Nyblom ja Mirjami Sillman. Perinteinen yhteistyö Terälahden opettajien ja koululuokkien kanssa jäi kiireiden vuoksi melko pintaraapaisuksi. Tätä yhteistyötä tullaan kuitenkin jatkossa toivottavasti jatkamaan tiiviisti esimerkiksi Terälahti-projektin avulla. Luontokoulussa järjesteltiin ja siivoiltiin kesäkuussa päiväkodin työtekijöiden avustamana, sillä Terälahti-projektin myötä koko kiinteistön tilojen yhteiskäyttöä lisätään. Luontokoulun yksi huone luovutetaan päiväkodin käyttöön.

Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän kanssa toteutettiin säännöllisesti. Kaupungin kestävän kehityksen työryhmän kanssa yhteistyötä jatkettiin myös. Luontokoululiiton hallituksessa varajäsenenä toimiminen ei onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla, koska kokouksiin ei päästy aikataulullisten hankaluuksien takia.

Luontokoulussa oli useita vierailijoita kuluneen lukuvuoden aikana. Oli mukava huomata, että luontokoulun toiminta kiinnostaa niin monia eri alan ihmisiä. Luontokoulu pääsi muutamaan lehteen ja radioon lukuvuoden aikana, joten luontokoulu sai hyvää näkyvyyttä.

- ☐ Ti 7.2.2012 Ritva Heinonen ja opiskelija Tampereen yliopiston varhaiskasvatuksen laitokselta ryhmän mukana tutustumassa toimintaan.
- ☐ To 16.2. Toimittaja Jenni Koskimaa Teisko-Aitolahdesta suunnittelemassa juttua lehteen luontokoulusta. Ilmestyi helmikuussa 2012.
- ☐ To 9.2. Kurun metsäoppilaitoksesta Mari Nieminen

- Ma 14.5. Kaksi toimittaja Tampere-lehdestä tekemässä juttua luontokoulu Korennosta. Lehti ilmestyi kesäkuussa 2012.
- Ma 21.5. Radiohaastattelu YLEn Radio Suomeen, toimittaja 7.lkn ryhmän mukana
- To 28.6. Valkeakosken opiston lastenohjaajaopiskelijat tutustumassa toimintaan n. 10 opiskelijaa ja opettaja Anni Ranto

Koulutukset

Luontokoulun työntekijät ovat osallistuneet lukuvuoden aikana erilaisiin täydennyskoulutus-, koulutus- ja virkistystoimintoihin. Hämeenlinnassa 17.–18.2012 pidettiin Terälahden koulukiinteistön ja Kämmenniemen koulun kanssa yhteinen TYKY-tapahtuma Veso-päivän, ulkoilun, illallisen Hämeenlinnassa, kylpylän ja illanvieton merkeissä.

Jenni Skaffari osallistui pohjoismaalaiseen Ute är inne-konferenssiin, 29.–30.9.2011 Ruotsin Malmössä. Konferenssiin osallistui yli 800 pohjoismaiden luontokouluopettajaa. Konferenssi toteutettiin seminaareina ja työpajoina. Mukana oli seitsemän suomalaista luontokouluopettajaa, joista kolme piti työpajaa. Sanna Lehtiniemi osallistui torstaina 9.2.2012 pääkaupunkiseudulla järjestettyyn lastentarhaopettajien liiton tilaisuuteen Kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa. Jenni Skaffari suoritti työn ohella opettajan pedagogiset opinnot Tampereen opettajakorkeakoulussa.

Luontokouluopettajatapaamiset pidettiin viime lukuvuonna Vantaan/Espoon luontokouluissa 17.–18.11.2011 ja Kokkolan luontokoulussa, 14.–16.3.2012. Nämä toteutettiin osittain käytännön työpajojen ja osittain seminaarien kautta. Molemmissa tilaisuuksissa oli kattava ja merkittävä ohjelma. Aiheina Vantaalla/Espoossa oli mm. luonto- ja ympäristökoulut uusien oppimisympäristöjen edistäjinä, Marja-Leena Loukola, opetushallituksesta; Luonto hyvinvoinnin lähteenä, Leena Lahtinen, Vantaan kaupungilta; Miten opettajakoulutus opettaa erilaisten oppimisympäristöjen käyttöön? Hannele Cantell, Helsingin yliopistosta. Mukaan oli pyydetty luonto- ja ympäristökoulujen lisäksi Metsähallituksen luontokeskukset, Nuorisokeskukset ja Leirikouluyhdistys.

Kokkolan seminaareissa käsiteltiin mm. aihetta Ympäristökasvatuksen mahdollisuudet ja ongelmat luonto- ja ympäristökoulumaisessa toiminnassa, Lili-Ann Wolff. Opetus- ja kulttuuriministeriön Nuorisoyksikön ylitarkastajat Tarja Tolonen ja Immo Parviainen sekä Ympäristökasvatuksen valtakunnallinen koordinaattori Anna-Liisa Kiiskinen (Keski- Suomen ELY-keskus) olivat mukana keskustelussa.

Uusi nimike

Työn alla oli koko kevään 2012 laatia luontokoulun työntekijöille yhtenäinen työtehtäväkuvaus ja pätevyysvaatimukset. Lähtökohtana oli määritellä ympäristökasvattaja-nimikkeen vaatimukset muun muassa ottamalla selvää muiden kuntien ympäristökasvattajan toimenkuvista ja palkkauksesta. Tämän kautta pyritään vihdoin tasapuoliseen palkkaukseen ja työn kattavuuden/vaativuuden kuvaukseen luontokoulu Korennossa. Asia jäi odottamaan kesälomien jälkeistä aikaa, mutta kun tämä toteutuu, luontokoulu Korennon työntekijät saavat vihdoin tunnustuksen tekemästään työstään.

Luontokoulu jatkaa siis maineikasta ja hyvää palautetta saanutta toimintaansa, joskin tällä hetkellä hieman pienemmin resurssein. Tulevaisuus näyttää silti valoisalta. Mitä uudet visiot ja suunnitelmat niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisestikin tuovatkaan tullessaan?

Luontokoulun kävijät toimintavuonna 2011 –2012 (elokuu-heinäkuu)

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilas-kävntiä	Aikuisia	Osallistumiskäynnit yhteensä
Koululaiset						
- 4.lk	45	45		1005	56	1005
- 7.lk	59	59		1139	79	1139
- muut luokka-asteet	13	13		247	30	247
Yhteensä	117	117		2391	165	2391+165=2556
Päivähoito						
- eskarit				890	164	890
- 3-5v.				551	70	551
-muut	2	2		22*	4	22
Yhteensä	107	107		1463	238	1463+238=1701
Ympäristöagentit						
- alakoulu	1	4**	16	63		63
- yläkoulu	1	4**	12	41		41
Yhteensä	2	8**	28	104		104
Kesäkurssit						
- Luonnossa luovasti	1	4	14	56		56
- Aikuinen ja lapsi	2	2	6+10	6+10	4+4	16+8
- Kurssi keskustassa	2	10	30	300		300
Yhteensä				372	8	380
Kummikoulu-, yms. koululaisryhmät	9	2	155	310	15	325
Koko päivän koulutukset (VI-koulutus, pk-työpaja)	5	2	40	40	15	40+15=55
Avoimet ovet		1		50	luvussa osa aikuisia	50
Yhteensä				4738	441	5171

* Terälahden alkuopetus 22 oppilasta

** Puolen päivän koulutuksia. Yksi yhteinen tapaaminen yläkoulun ja alakoulun agenttien kanssa 16.9.2011.

Tilastossa ei näy yksittäisten päiväkotien tai koulujen henkilökunnan tai opettajien konsultointi, puhelinneuvonta ja yhteydenpito asiakkaisiin.

Prosentteja lukuvuoden 2011-2012 aikana vierailleista ryhmistä

	Luontokoulussa käyneet oppilaat	Tampereella yhteensä oppilaita	Luontokoulussa käyntiprosentti
4.lk	1005	1568	64 %
7.lk	1139	1511	75 %
Kohderyhmät yhteensä	2144	3079	70 %

Lähde: Loora, perusopetus ja päivähoito

Luontokoulu Korennon lukuvuosi oli jälleen työntäyteinen ja innostava. Ryhmiä oli 3-5 päivänä viikossa ja tämän lisäksi toimintaa oli mm. kummikoulun ja sidosryhmien kanssa. Luontokoulun kehittämisryhmään kuului Pekka Jokela (rehtori, pj.), Jenni Skaffari (ohjaaja, 1.6.alkaen ympäristökasvattaja), Pia Syri (luokanopettaja, äitiyslomalla), Salla Lindqvist (luokanopettaja), Katri Laihosalo (ympäristösuunnittelija), Tiina Savolainen (lastentarhanopettaja), Pauliina Riihioja (matematiikan ja tietotekniikan lehtori), Pekka Mäntyvaara (biologian ja maantiedon lehtori) sekä Tuija Viitasaari (aluejohtaja). Kehittämisryhmältä luontokoulu Korento sai hyviä neuvoja, tukea ja kehittämisideoita kasvatusalan toiveista. Kehittämisryhmää tarvitaan myös jatkossa.

Toiminta

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan lukuvuonna 2012–2013 kuului Jenni Skaffari ja Niina Mykrä (virkavapaalla elokuu 2012-joulukuu 2012, sijaisena Anne Viitalaakso). Niina Mykrä irtisanoi itsensä 1.1.2013 alkaen, sillä hän jatkaa Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton toiminnanjohtajana. Ympäristökasvatus ja toiminnallinen oppiminen sai loistavan edistäjän jatkossakin. Kesäkuussa uusi ympäristökasvattajan toimi oli haussa. Anne valittiin jatkamaan tointa.

Anne Viitalaakso toimi päivähoidon vastaavana. Luontokoululla oli myös tammikuusta 2013 lähtien avustaja Anna Ljubarets. Anna opiskelee samalla koulunkäyntiavustajaksi, joten hänen työsuhteensa oli yhteistyössä Tampereen kaupungin ja Sarka Oy:n. Opintoihinsa liittyen Anna teki osan näytöistään Terälahden koululla. Anna oli suurena apuna luontokoulun toiminnoissa.

Luontokoulussa kävi tänäkin lukuvuonna yli 5000 asiakasta (taulukko alla, sivu 6). Asiakasmäärä on pysynyt vakiona, ja jo kesäkuussa 2013 on ensi lukuvuoden luontokoulupäivät täynnä. Luontokoulun koulu- ja päiväkotiryhmille tarjotut päivät kestävät 4-5 tuntia. Opettajat ja kasvattajat valitsevat päivälle teeman, joka tukee heidän opetussuunnitelmaansa. Tänäkin vuonna tarjolla oli valmiita ohjelmapaketteja

kouluryhmille yli 15 ja 8 päiväkotiryhmille. Tämän lisäksi usean ryhmän kanssa ohjelmia sovellettiin jopa päivittäin ryhmän toiveiden mukaan.

Luontokoulu täytti 10 vuotta virallisesti syyskuussa 2012. Tammikuussa oli mahdollisuus varata keskustan virastotalon buffi-ikkuna omalle yksikölle. Luontokoululla oli näyttely toiminnasta ja ajankohtaisista asioista 21.1.–4.2.2013.

Luontokoulu toimii edelleen Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Vihreä lippu- toiminta tullaan yhdistämään kummikoulutoimintaan, sillä palveluita tulee tiivistää resursseja vastaaviksi. Jatkossa edellytetään, että kummikouluksi haluava sitoutuu noudattamaan Vihreä lippu-prosessia.

Kummikouluna lukuvuonna 2012–2013 oli oma lähikoulu, Terälahden koulu. Heidän kanssaan järjestettiin puolen tunnin mittaisista koko päivän kestäviin toiminnallisiin opetushetkiin. Erityisesti Vihreä lippu-toimintaa painotettiin, Suunnittelu ja toteutus tehtiin yhdessä kasvattajien kanssa.

Kesäkurssitoimintaa oli normaaliin tapaan. Terälahdessa järjestettiin perinteinen viisipäiväinen kesäleiri, Luonnossa luovasti 3.-7.6., ja aikuinen-lapsi-kursseja kaksi kappaletta. Kesäkurssit ja – leirit onnistuivat erinomaisesti, ja myös osallistujat olivat tyytyväisiä. Luontokoulu järjesti yhteistyössä Luonto-Liiton kanssa kesäleirin Terälahdessa 10.–14.6.2013. Leiri toteutettiin yhdessä Luonto-Liiton viiden ohjaajan kanssa. Osallistujia leirille oli 34, joten lapset jaettiin pienryhmiin, joissa jokaisella oli oma ohjaaja.

Yhteistyö

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet myös siistijä Terttu, vahtimestari Sami Peiponen (toukokuu-elokuu Veikko Montonen), sekä keittiöhenkilökunnan Marjo Nyblom ja Mirjami Sillman. Perinteinen yhteistyö Terälahden opettajien ja koululuokkien kanssa tiivistyi viime vuonna kummikoulutoiminnan myötä.

Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän kanssa toteutettiin säännöllisesti. Kaupungin kestävän kehityksen työryhmän ja Kestävä yhdyskunta-yksikön kanssa yhteistyötä jatkettiin myös.

Jenni valittiin uudelleen Suomen luontokoulu- ja ympäristökoulujen liiton hallitukseen ja kokouksia järjestetään nykyään enemmän sähköisesti.

Kurun oppilaat tekemässä pitkospuita 19.–20.9.2012, ja laittamassa uutta kotakangasta 9.11.2012

Harjoittelijat ja vierailijat

Luontokoulussa oli useita vierailijoita kuluneen lukuvuoden aikana. Oli mukava huomata, että luontokoulun toiminta kiinnostaa niin monia eri alan ihmisiä. Luontokoulu pääsi muutamaa lehteen lukuvuoden aikana, joten luontokoulu sai hyvää näkyvyyttä.

TET:läiset:

Syksyllä 2012 Kaisla-Kerttu Kolehmainen ja Alina Korte (9 lk) olivat viikot 43–44 TET:ssä luontokoulussa. Keväällä 2013 Juulia Vahteri (8 lk) oli TET:ssä viikon 21.

Harjoittelijat:

- Veera Holopainen Kurun metsäoppilaitoksen eräopas-linjalta oli harjoittelussa joulukuussa 2012.
- Tampereen yliopistosta oli neljä luokanopettaja-opiskelijaa mukana seuraamassa keväällä 2013 useana päivänä kouluryhmien opetusta. He myös opettivat tietyt osuudet päivästä.
- Luonto-ohjaaja-opiskelija Vera Kuivasto oli suurena apuna kevään kiireissä, viikot 14–22
- Keväällä 2013 luontokoulussa oli Osaran luontoalan opiskelijoita lyhyissä harjoittelupätkissä. Emma Myllymäki, viikot 12–14, Tuomas Kokkonen, viikot 17–18 ja Milla Tuovinen, viikot 23–25.
- Lähihoitaja Miia Hirvelä oli mukana luontokoulun kesäkursseilla harjoittelujaksossa, jota hän tarvitsi lasten ja nuorten osaamisalaa suuntautumista varten.

Muut vierailijat:

- Tampereen yliopiston lastentarhaopettajaksi opiskelevat (ympäristökasvatuskurssi) olivat tutustumassa luontokoulun toimintaan 12.9.2012 varhaiskasvatusryhmässä. Heidän opettajaan toimii Ritva Heinonen.
- Ammatti-instituutti lisäkista, Osaran maaseutuoppilaitoksen kuusi luontoneuvojaopiskelijaa tutustui luontokoulun ympäristökasvatukseen opettaja Timo Lepistön kanssa syksyllä 2012. Keväällä 2013 oli viisi opiskelijaa.
- Toukokuun lopulla kaksi erityislastentarhan opettajaa Hervannasta olivat kymmenen päiväkotiaavustajan kanssa retkeilemässä luontokoululla ja tutustumassa luontokoulun toimintaan.

Koulutukset

Valtakunnalliset ympäristökasvatuspäivät Kuopio järjestettiin Kuopiossa 3.-5.10.2012. Jenni ja Anne osallistuivat molemmat kaksipäiväiseen koulutukseen. Ympäristökasvatuspäivät sisälsivät niin seminaariosuuksia, kuin myös työpajoja.

Anne Viitalaakso osallistui varhaiskasvatusseminaariin Helsingissä 14.2.2013.

Pirkanmaan ympäristökasvatuspäivät Marttinen ja Mahnala 12.–13.2.2013, johon Anne ja Jenni molemmat osallistuivat. Jenni oli mukana suunnittelemassa päiviä ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän kanssa jo syksystä lähtien. Osallistujat olivat tyytyväisiä koulutus- /ohjelmatarjontaan.

Perinteiset luontokouluopettajatapaamiset ja – koulutukset pidettiin viime marraskuussa Anjalassa ympäristökoulu Reginassa/luontokoulu Hailissa Kotkassa ja maaliskuussa Tampereella luontokoulu Korennossa. Molemmat luontokoulut viettivät 10- vuotissyntymäpäiviä.

Tampereen tapaaminen oli kolmepäiväinen. Opetushallituksen rahoittamat Ulos oppimaan-koulutukset yhdistettiin luontokoulu Korennon 10-vuotisjuhlien yhteyteen. Koulutukset pidettiin ke 13.3. Fistan koululla (ent. Amurin koulu), jolloin aiheena oli ”Koulun piha ympäristökasvatuksen oppimisympäristönä”. Torstaina 14.3. koulutus pidettiin Terälahdessa ja tuolloin aiheena oli ”Kestävä elämäntapa koulussa”.

Torstaina ilta jatkui laavulla ja Terälahden koulun tiloissa luontokouluopettajatapaamisena. Niina Rautiainen oli opettamassa eräruoan valmistamisessa. Luontokouluopettajatapaaminen oli oikein mukava, kuten aina.

Perjantaina 15.3.luontokoulu Korennossa järjestettiin juhlaseminaari. Avoimet ovet päättivät juhlatiikon lauantaina 16.3., tuolloin paikalle saapui noin 30 osallistujaa eri puolilta Tampereä.

Juhlaseminaari

Juhlaseminaaritalaisuuden alustajana oli Arto O. Salonen. Arto O. Salonen on kasvatustieteen tohtori, jonka väitöskirjan aiheena oli "Kestävä kehitys globaalien ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena." Osallistujille oli samalla tilaisuus tutustua myös 10-vuotispäiväänsä viettävään Terälahden koulukiinteistöön.

Paikalle saapui noin 60 osallistujaa eri puolilta Pirkanmaata ja Suomea. Mukana oli monelta eri hallinnonalalta ja –tasolta toimihenkilöitä ja virkamiehiä. Seminaarialustuksen jälkeen käytiin keskustelua ympäristökasvatuksen tulevaisuudesta erityisesti perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Keskustelu jatkui Terälahden koulun ruokalassa ja luontokoulun tiloissa syntymäpäiväkakkukahvien lomassa.

Teisko-Aitolehti-sanomalehti teki takasivun jutun luontokoulun juhlaseminaarista ja koulutuksista.

Uusi nimike

Vihdoin uusi nimike ympäristökasvattaja on käytössä. Luontokoulun työntekijät ovat jatkossa tällä nimikkeellä. Tämä vahvistaa luontokoulun pedagogista osaamista ja ympäristökasvatuksen asiantuntijuutta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen alla. Nimike on yhtenäinen monen eri kunnan ympäristökasvatustoimijoiden kanssa.

Luontokoulun kävijät toimintavuonna 2012 – 2013 (elokuu-heinäkuu)

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ ryhmää	Montako oppilasta/lasta eri	Lisätiedot	Aikuisia	Osallistumis- käynnit
					yhteensä
Koululaiset					
4.lk	52	1095		69	1164
7.lk	61	1143		83	1226
muut luokka-asteet	7	106		12	118
Yhteensä		2344		164	2508
Päivähoito					
viskarit	32	412		75	487
3-4v. ja muut	5	63		16	79
eskarit	66	1069		153	1222
Yhteensä		1544		244	1788
Kesäkurssit					
Luonnossa luovasti	5	12			60
Aikuinen ja lapsi	2	10+5=15		6+3=9	24
Kurssi Luonto-Liiton kanssa	5	34			170
Yhteensä					254
Kummikoulu-, yms. koululaisryhmät, Terälahden kanssa		Pk: 116 Koulu: 160	Arvio	9+7	292
Toiminnalliset esittelyt, henkilöstöpäivä, ympäristötori			Arvio	20+30	50
Koulutukset (vihreä lippu-info, vl lkurissa)	2			19+4	25
Avoimet ovet + Juhlaseminaari	2		luvussa osa aikuisia	30+60	90
Yhteensä					5007

Tilastossa ei näy yksittäisten päiväkotien tai koulujen henkilökunnan tai opettajien konsultointi, puhelinneuvonta ja yhteydenpito asiakkaisiin.

Prosentteja lukuvuoden 2012–2013 aikana vierailleista ryhmistä (kouluryhmät)

	Luontokoulussa käyneet oppilaat	Tampereella yhteensä oppilaita	Luontokoulussa käyntiprosentti
4.lk	1095	1445	76%
7.lk	1143	1526	75%
Kohderyhmät yhteensä	2238	2971	75%

Lähde: Loora, varhaiskasvatus ja perusopetus

Toimintakertomus lv 2013–2014

Luontokoulu Korennon tahti vain kiihtyi lukuvuonna 2013–2014. Ryhmiä oli 4-5 päivänä viikossa ja tämän lisäksi toimintaa oli mm. kummikoulun, varhaiskasvatuksen puolen kummiryhmän, Vihreä lippu-toiminnan, vierailijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Pystyimme tarjoamaan myös lisäluontokoulupäiviä keväällä 2.luokkalaisille loistavien kevättyöntekijöidemme avulla. Luontokoulun asiakasmäärä pompahti yli 6 600 (asiakastaulukko alla).

Luontokoulun kehittämisryhmä laajeni virallisesti Tampereen ympäristökasvatuksen kehittämistyöryhmäksi. Työryhmän sisällä tapahtui joitain henkilömuutoksia. Työryhmään kuuluu Pekka Jokela (rehtori, pj.), Jenni Skaffari (ympäristökasvattaja), Anne Viitalaakso (ympäristökasvattaja), Salla Lindqvist (luokanopettaja), Sanna Huikuri (kestävän kehityksen suunnittelija), Leena Huhiniemi (Kaukajärven päiväkodin johtaja), Tiina Hakala (ympäristöneuvoja, Ekokumppanit), Pauliina Riihioja (matematiikan ja tietotekniikan lehtori), Pekka Mäntyvaara (biologian ja maantiedon lehtori) sekä Tuija Viitasaari (aluejohtaja). Työryhmä toimii luontokoulu Korennon kehittämis- ja tukifoorumina, mutta ottaa käsittelyyn myös laajemmin Tampereen ympäristökasvatuksen edistäminen ja palveleminen.

Toiminta

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämnniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan lukuvuonna 2013–2014 kuului Jenni Skaffari (kouluryhmät) ja Anne Viitalaakso (varhaiskasvatusryhmät). Keväällä 2014 Korennolla oli monta reipasta lisätyöntekijää eri yksiköiden kautta. Myös syksyllä luontokoululla oli harjoittelija apuna.

Luontokoulu saavutti viime lukuvuonna mahtavan asiakasmäärän. Pelkästään asiakasmäärä ei kuitenkaan kerro kaikkea, vaan tähän vaikuttavat myös mm. asiakkaiden käynnin pituus ja opetusmenetelmät/tavoitteet. Luontokouluryhmien määrä Terälahdessa oli 131 koulujen luontokouluryhmää ja 128 varhaiskasvatuksen ryhmää. Tämä on maksimi

mitä Terälahden tiloihin voidaan ottaa vuodessa. Lukua lisäsi perjantaiset 2.luokkalaisten luontokoulupäivät, jolloin ryhmiä oli koulupuolelle laskettuna yhteensä 161.

Opettajat ja kasvattajat valitsevat heille varatulle luontokoulupäivälle teeman, joka tukee heidän varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmaansa. Tänäkin vuonna tarjolla oli valmiita ohjelmapaketteja kouluryhmille yli 15, ja 10 kappaletta varhaiskasvatusryhmille. Tämän lisäksi usean ryhmän kanssa ohjelmia sovellettiin, jopa päivittäin, ryhmän toiveiden mukaan. Luontokoulu oli myös mukana uuden valtakunnallisen vuonna 2016 voimaan tulevan opetussuunnitelman kommentoinnissa.

Luontokoulu toimii edelleen Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden kanssa yhteistyö Vihreän lipun ympärillä jatkui entiseen tapaan. Korento oli mukana yhteistyössä Suomen Ympäristökasvatus Seuran ja Ekokumppaneiden kanssa järjestämässä Terve elämä-koulutusta 24.9.2013 Ekokumppaneiden tiloissa.

Kummikouluna lukuvuonna 2013–2014 oli Aleksanterin koulu, erityisesti Hanna-Marja Niemen 3.luokka. Heidän kanssaan järjestettiin puolen tunnin mittaisista - koko päivän kestäviin toiminnallisiin opetushetkiin. Lisäksi he vierailivat luontokoulussa kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Vuoden aikana painotettiin erityisesti Aleksanterin koulun kestävän kehityksen-toimintaa. Suunnittelu ja toteutus tehtiin yhdessä kasvattajien kanssa.

Pispalan esikouluryhmä oli Annen kummiryhmänä. Pispalalaiset olivat pilottiryhmänä uuden palvelun aloittamisessa. Tätä toimintaa tullaan jatkamaan ensi lukuvuonna. Haku aukeaa elokuussa.

Kesäkurssitoimintaa oli normaaliin tapaan. Terälahdessa järjestettiin perinteinen viisipäiväinen kesäkurssi, Luonnossa luovasti-kurssi 9.6.–13.6.2014., ja aikuinen-lapsi-kursseja juhannusviikolla kaksi kappaletta, teemoilla Yrttipaimija-koulutus sekä Linnut ja hyönteiset. Kesäkurssit ja – leirit onnistuivat kivasti, ja myös osallistujat olivat tyytyväisiä. Luontokoulu järjesti yhteistyössä Luonto-Liiton kanssa kesäleirin Terälahdessa 2.– 6.6.2014. Leiri toteutettiin yhdessä Luonto-Liiton neljän ohjaajan kanssa.

Avoimet ovet järjestettiin luontokoululla 11.3.2014 tällä kertaa illalla, koska aiheena oli Pöllöt. Osallistujia oli noin 35. Pöllöt itse pysyivät valitettavasti pois kuulopiiristä.

Yhteistyö

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet myös siistijä Terttu Mäkinen, vahtimestari Veikko Montonen, sekä keittiöhenkilökunnan Marjo Nyblom ja Mirjami Sillman/Sini Tuominen. Perinteinen yhteistyö Terälahden opettajien ja koululuokkien sekä päiväkodin kanssa jatkui tiiviinä.

Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY) kanssa toteutettiin säännöllisesti, kuten myös kaupungin ympäristötoimijoiden kanssa.

Suomen luontokoulu- ja ympäristökoulujen liiton hallituksen toiminnassa olimme mukana mahdollisuuksien mukaan. LYKE-verkoston (www.lyke.fi) laajenemisen ja koordinoinnin tehostuminen kehitti myös Korennon yhteistyötä heidän kanssaan.

Lisäksi Terälahden kyläläisten kanssa oli yhteistyötä, Terälahden koulun kautta, kuten myös Terälahden osayleiskaavan tarkistus-päivän maastokävelyiden ja työpajojen voimin.

Harjoittelijat ja vierailijat

Luontokoulussa oli jälleen useita vierailijoita kuluneen lukuvuoden aikana. Oli mukava huomata, että luontokoulun toiminta kiinnostaa niin monia eri alan ihmisiä.

Syksy 2013 työntekijät

Anna Ljubarets toimi luontokoululla koulunkäyntiohjaajana Sarka Oy:n kautta 13.8. – marraskuu 2013.

Osaran luonto- ja ympäristöalan opiskelija Iris Koskinen 8.8.2013 alkaen syyskaudella joulukuun 2013 asti (6 viikkoa koulussa).

Kevät 2014 työntekijät:

Luonto-ohjaaja Vera Kuivasto 3.2. – 27.6.2014

Petri Levola 20.1. – 27.6.2014

Timo Lepistö, Työelämäjakson sopimuksella TOP-OPE – projektissa, viikot 12 ja 15

Iina Kallio, Sarka Oy 3.2.–4.4.2014

Aleksi Rannanheimo, Sarka Oy 14.4.–30.4. ja 2.6.–1.7.2014

Muut vierailijat:

- § 15.8. Luontokoulussa vieraili Taru Vulli ja ryhmä Etappi ry:n Luontopolku-työpajalaisia
- § Erätaito-koulutus luontokoululla 28.6. Niina Rautiainen, Petri Levola ja Matias Riekkola (Luontopolku-työpaja)
- § Sastamalan koulutuskuntayhtymä/ Osaran maaseutuopetusyksikkö/luonto- ja ympäristöalan opiskelijoita kävi tutustumassa luontokouluun kolmena eri ajankohtana
 - o 9.1.2014 (4 henkilöä)
 - o 5.3. opettaja Oivi Hotti (4 henkilöä), sekä
 - o 7.5. (4 henkilöä).
- § 6.5. TAMKin metsätalousinsinööriopiskelijoiden kanssa luontokoulussa vierailemassa oli 7 skotlantilaista metsätalousasiantuntijaa.
- § Luontokoulussa kävi vierailemassa kahdesti viikolla 18 itävaltalaisen peruskoulun rehtori ja hänen tyttärensä. He olivat kiinnostuneita mahdollisesta yhteistyöstä.
- § Luontokoulussa vieraili myös pe 2.5. TAMK:n fysioterapia-koulutusohjelman vaihtopilaat opettajansa kanssa.
- § 13.5. Tampereen yliopiston professori Kalevi Korpela vieraili luontokoululla yhdessä yhdysvaltalaisen toimittajan kanssa, joka keräsi materiaalia National Geographic –lehteen. Aiheena oli metsän terveysvaikutukset.
- § Kestävän kehityksen-ryhmä ja ohjausryhmä Raumalta (varhaiskasvattajia) oli tutustumassa luontokoulutoimintaan (varhaiskasvattajia) to 5.6.2014, yhteensä 18 henkilöä.
- § Terälahden osayleiskaavaan liittyen maastokävelyt Terälahdessa ti 10.6.2014. Työpajat liittyen kaavaan pidettiin luontokoulun tiloissa.

Koulutukset

- § Jenni ja Anne olivat EA1-kurssi 27.–28.2.2014 SPR:n Tampurissa
- § Anne oli mukana 17.9. Suomen Ladun järjestämässä Jokamiehen oikeudet –koulutuksessa, Vapriikissa
- § Anne oli Tampereen ”uuden henkilöstön” koulutuksessa 28.1.2014
- § Anne käy SYKLI:n järjestämää Ympäristökasvattajan erityisammattitutkintoa. 1,5 vuotta kestävä koulutus on Tredun oppisopimuksen kautta. Lähipäivät vaativat silloin tällöin monta työpäivää keskellä toimintakautta.

- § Valtakunnalliset ympäristökasvatuspäivät järjestettiin Suomen luontokeskus Haltiassa Espoossa 3.-4.10.2013, Jenni ja Anne mukana. Luonto- ja ympäristökouluopettajatapaaminen + LYKE-verkoston tapaaminen pidettiin edellisenä päivänä 2.10. Haltiassa.
- § Kevään luontokouluopettajatapaaminen järjestettiin 27.-28.3.2014 Oulun Liminganlahdella
- § SYKLIn Ulos oppimaan koulutukset pidettiin luontokoululla 12.-13.9.2013
- § Jenni oli mukana SAP-kouluksessa 16.4.2014

Luontokoulu oli mukana monissa eri tapahtumissa

- § 7.5. Kalevan uimahallin kentällä oli perinteinen Kalevan kyläjuhla. Vera ja Petri olivat esittelemässä luontokoulutoimintaa (muurahaisen luontopolku ym.). Petriä haastateltiin Tampere Radioon.
- § Ma 2.6.2014 Vihreän viikon tapahtumaan osallistuttiin menestyksekkäästi Tammelassa ympäristötorilla (Vera, Anne ja Jenni). Luontokoulun toimintapisteellä kävi tutustumassa yli 100 henkilöä, joista lapsia oli n. 50.

Medianäkyvyys

- § Avoimet ovet-tapahtumasta (aiheena pöllöt) Teisko-Aitolahti-lehden toimittajan tekemä juttu maaliskuussa 2014
- § Vera Kuivaston juttu Teisko-Aitolahti-lehdessä 8.5.2014 "Puoli vuotta luontokoulun matkassa"

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ ryhmää	Kuinka monena päivänä	Montako oppilasta	eri eri oppilas- käyntiä	Aikuisia	Osallistumis- käynnit yhteensä
Koululaiset (5h)	syksy+kevät		syksy+kevät		syksy+kevät	
- 4.lk	18+34=52		410+780=1190		22+42=65	1255
- 7.lk	39+32=71		801+ 544=1345		48+36=84	1429
- muut luokka-asteet	4+4=8		86+94=180		4+9=13	193
Yhteensä	131		2715		162	2877
Lisäluontokoulupvt kevät 2014, 2.lk (3h)	30	30	583		43	626
Varhaiskasvatus						
- eskarit	85		1296		222	1513
- viskarit	31		398		88	486
- muut	12		154		41	195
Opiskelijoita ryhmän mukana					56	56
Yhteensä	128		1848		352+56	2256
Kesäkurssit						
- Luonnossa luovasti-kurssi		5	19	95		95
- Aikuinen ja lapsi		2	11	11	8	19
- Leiri Luonto-Liiton kanssa		5	28	140		140
Yhteensä						264
Kummikoulu-, Terälahden koululaiset yms. koululaisryhmät (< 3h)	3	11	58	203	3	206
Koko päivän koulutukset (Sammon koululla 8.11.2013)	6	1	220		6	226
Avoimet ovet	1				35	35
Ympäristötori, Kalevan kyläjuhla	2	2	n.100+75			175
Yhteensä						6665

Tilastossa ei näy yksittäisten päiväkotien tai koulujen henkilökunnan tai opettajien konsultointi, puhelinneuvonta ja yhteydenpito asiakkaisiin.

Prosentteja lukuvuoden 2013-2014 aikana vierailleista ryhmistä

	Luontokoulussa käyneet oppilaat	Tampereella yhteensä oppilaita	Luontokoulussa käyntiprosentti
4.lk	1223	1504	81 %
7.lk	1345	1480	91 %
Kohderyhmät yhteensä	2568	2984	86 %

Lähde: Loora, perusopetus ja varhaiskasvatus

Toimintakertomus lukuvuosi 2014–2015

Luontokoulu Korennossa oli lukuvuonna 2014–2015 koulu- ja varhaiskasvatusryhmiä 4–5 päivänä viikossa. Muuta toimintaa oli mm. Vihreä lippu-toiminta, kummiryhmätoiminta, kesäkurssitoiminta ja yhteistyö eri ympäristötoimijoiden kanssa. Uutena yhteistyökumppanina oli Tampereen Särkänniemi Oy, jonka ”Syysseikkailussa” oltiin mukana metsäteemalla syyslomaviikolla. Osallistuttiin ilmastokasvatusseminaariin Helsingissä, Kestävän kehityksen kansainväliseen konferenssiin Tallinnassa, valtakunnallisille ja Pirkanmaan ympäristökasvatuspäiville sekä Pirkanmaan varhaiskasvatusmessuille.

Luontokoulun asiakasmäärä 6516 lähenteli edellisvuoden lukemaa (asiakastaulukkoa alla). Lapsia tavoitettiin yhteensä 5436 ja aikuisia 1053.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus tehtiin luontokoululle syksyllä 2014 ja haastettiin muita mukaan sitoumuksen tekoon. Vuonna 2013 Kestävän kehityksen toimikunta sopi uudentavasta tavasta edistää kestävä kehitys Suomessa.

Tampereen ympäristökasvatuksen kehittämistyöryhmä kokoontui viisi kertaa. Työryhmään kuuluu Pekka Jokela (rehtori, pj.), Jenni Skaffari (ympäristökasvattaja), Anne Viitalaakso (ympäristökasvattaja), Salla Lindqvist (luokanopettaja), Sanna Huikuri (kestävän kehityksen koordinaattori), Leena Huhtiniemi (Kaukajärven päiväkodin johtaja), Tiina Hakala (ympäristöneuvoja, Ekokumppanit), Pauliina Riihioja (matematiikan ja tietotekniikan lehtori), Pekka Mäntyvaara (biologian ja maantiedon lehtori) sekä Tuija Viitasaari (aluejohtaja). Työryhmä toimii luontokoulu Korennon kehittämis- ja tukifoorumina, mutta käsittelee laajasti Tampereen ympäristökasvatuksen edistämistä ja palvelemista.

Toiminta

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituisen henkilökuntaan lukuvuonna 2014–2015 kuului Jenni Skaffari (kouluryhmät) ja Anne Viitalaakso (varhaiskasvatusryhmät). Keväällä 2015 Jenni Skaffarin äitiyslomasijaisena 8.5.–

26.6.2015 toimi Vera Kuivasto. Lukukauden 2015–2016 alusta 3.8.2015 ympäristökasvattaja Jenni Skaffarin sijaisena aloittaa Eva Mäntyvaara.

Syksyllä luontokoululla oli apuna SARKA Oy:n kautta koulunkäynninohjaaja Aleks Rannanheimo 11.8.–19.12.2014 ja keväällä 23.3.–26.6.2015 Sanna Oikarainen, joka jatkaa elokuusta.

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukukautena 2014 -2015 yhteensä 6516. Luontokouluryhmien määrä Terälahdessa oli 141 koulujen luontokouluryhmää ja 146 varhaiskasvatuksen ryhmää sekä kesäkurssia oli kymmenenä päivänä. Varhaiskasvatuksesta tavoitettiin 2079 lasta ja kouluista vieraili luontokoululla 2948 oppilasta. Kesäkurssien oppilaiden kanssa kävijöitä oli yhteensä 5229. Lisäksi kävi ennätyksellisesti opiskelijoita ryhmien mukana tai opetusta seuraamassa yhteensä 66.

Opettajat ja kasvattajat valitsevat päivälle teeman, joka tukee heidän opetussuunnitelmaansa. Valmiita ohjelmapaketteja kouluryhmien 4. luokkalaisille oli tarjolla 11 ja 7. luokkalaisille 10 sekä varhaiskasvatusryhmille kymmenen. Tämän lisäksi usean ryhmän kanssa ohjelmia sovellettiin jopa päivittäin ryhmän toiveiden mukaan. Luontokoulu oli myös mukana uuden vuonna 2016 voimaan tulevan opetussuunnitelman kommentoinnissa sekä Jenni Skaffari oli mukana asiantuntijana Tampereen opetussuunnitelmatyöryhmässä.

Esikoulu muuttuu lakisääteiseksi 1.8.2015. Alakouluille uudet esiopetussuunnitelmat tulevat vuonna 2016 ja yläkouluille sekä lukioille vuoteen 2018 mennessä.

Luontokoulu toimii edelleen Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman edistäjinä. Terälahden kanssa yhteistyö Vihreän lipun ympärillä jatkui entiseen tapaan. Korento oli pitämässä koulutusta 19.11.2014 Moreenian tiloissa ja paikalla oli noin 30 henkilöä. Myös uusissa Vihreä Lippu -toimijayksiköissä - Majalanpuiston päiväkodissa sekä Vuoreksen koulutalossa - Jenni vieraili asiantuntijana. Keväällä järjestettiin Vanhalla kirjastotalolla 5.5.2015 yhteistyönä ympäristötoimijoiden kanssa aamukahvitus-tilaisuus, jossa Jenni Skaffari oli esittelemässä MAPPA -ohjelmaa.

Kesäkurssitoimintana järjestettiin kaksi päiväleiriviikkoa luontokoulu Korennossa. Ensimmäinen viikko 1.–5.6.2015 järjestettiin Luonto-Liiton kanssa yhteisesti. Leirillä oli lapsia 30 sekä viisi ohjaajaa. Perinteinen Luonnossa luovasti -leiri pidettiin 8.–12.6.2015, johon osallistui kolmetoista 7–11-vuotiasta.

Varhaiskasvatuksen kummiryhmänä oli Amurin koulun esiopetusryhmä.

Avoimet ovet -tilaisuus järjestettiin luontokoululla 27.9.2014 sieniretkenä. Osallistujia oli jopa noin 120 henkilöä, koska myös Terälahden koululla oli Avoimet ovet ja omat oppilaat olivat mukana vanhempineen. Sieniä löytyi paljon lähimetsästä ja mehutarjoilut ja makkarat maistuivat nuotiolla. Kevään sateisessa Avoimet ovet -tapahtumassa 28.3.2015 kävi vain neljä henkilöä.

Yhteistyö

Työyhteisö: Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen, siistijä Terttu Mäkinen, Terälahden koulun ruokapalveluvastaava Marjo Nyblom sekä muu Aterian henkilökunta. Yhteistyö Terälahden opettajien, koululuokkien ja päiväkodin kanssa jatkui tiiviinä.

PYY: Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY) kanssa toteutettiin säännöllisesti, kuten myös kaupungin omien ympäristötoimijoiden kanssa.

LYKE -verkosto (www.lyke.fi). Suomen luontokoulu- ja ympäristökoulujen liiton hallituksen toiminnassa olimme mukana mahdollisuuksien mukaan

Olimme edustamassa LYKE-verkosta Pirkanmaan ympäristöpuolen, päivähoidon ja perusopetuksen osallistujille syksyn ympäristökasvatuspäivillä.

Tampereen opetussuunnitelma-työryhmään osallistui Jenni Skaffari 19.3.2015.

Tampereen kaupungin liikennelaitoksen (TKL) kanssa pidettiin palaveri 28.11.2014.

Opetusmetsä osayleiskaavaan

Terälahteen valmistuu vuonna 2015 osayleiskaava. Osallistuimme luonto-osioon mm.

merkitsemällä Terälahden koulun /luontokoulun opetusmetsän rajat kaavaluonnokseen ja olimme mukana palavereissa sekä Anne osallistui 19.2.2015 Terälahden koululla järjestettyyn asukkaiden kuulemisiltaan. Kaavassa on huomioitu erityisesti yleisen virkistyskäytön ja alueella toimivan luontokoulun kannalta tärkeät aluekokonaisuudet sekä paikallisesti ja seudullisesti merkittävät ulkoilu- ja melontareitit.

Harjoittelijat ja vierailijat

Luontokoulussa oli jälleen useita vierailijoita kuluneen lukuvuoden aikana. Oli mukava huomata, että luontokoulun toiminta kiinnostaa monien eri alojen ihmisiä.

- Syksy 2014 työntekijät

- Luonto-ohjaaja Vera Kuivasto elokuussa 4.–17.8.2014 ohjaajana (TYPA) ja 17.11. ja 24.11.

ympäristökasvattajan sijaisena

- Koulunkäyntiohjaaja Aleksi Rannanheimo, Sarka Oy 11.8.–19.12.2014

- TET-harjoittelijoita
- Kevät 2015 työntekijät:
 - Maija Karppinen, Kiipulan ammattiopistosta, 19.1.–04.03.2015
 - Marcus Grunewald, Wilderness Guide (eräopas), kevätlukukaudella 2015 harjoittelua 5 viikkoa - Sanna Oikarainen, Sarka Oy, koulunkäynninohjaajana 23.3.–26.6.2015
 - Kaisa Kollanen, Eerikkilän Urheiluopiston erä- ja luonto-opaskoulutus -harjoittelu 11.05.2015–27.05.2015
 - Vera Kuivasto, 8.5.–26.6.2015 ympäristökasvattaja Jenni Skaffarin äitiyslomasijaisuus
- Muut vierailijat:
 - Tampereen Yliopisto, ympäristötiedon kurssilaisia 15 tutustumassa luontokoulun toimintaan 5.11.2014
 - Tampereen yliopiston yhteensä 8 luokanopettaja- ja lastentarhanopettajaopiskelijaa tutustumassa varhaiskasvatusryhmän päiviin 19.9. ja 26.9.2014.
 - Luontokoulussa vieraili keväällä 2015 kahdesti Osaran Ammatti-Instituutti lisäkista (SASKY) luonto- ja ympäristöneuvoja –opiskelijoita
 - Teisko – Aitolahti -oppaita kävi kaksi tutustumassa luontokouluun keväällä 2015
 - Pirkkalasta luontopäiväkodin neljä työntekijää oli 17.6.2015 tutustumassa Vihreä Lippu- ja luontokoulutoimintaan

Koulutukset

- Anne Viitalaakso opiskeli ympäristökasvattaja -tutkinnon työn ohella ja valmistui ympäristökasvattajaksi maaliskuussa 2015 (TREDU –oppisopimuskoulutus). SYKLI:n järjestämä ympäristökasvattajan erityisammattitutkinto on 1,5 vuotta kestävä koulutus.
- Valtakunnalliset ympäristökasvatuspäivät järjestettiin Virroilla Marttisten nuorisokeskuksessa, 2.-3.10.2014. Jenni ja Anne olivat mukana koulutuksessa. Luonto- ja ympäristökouluopettajien, LYKE –verkoston tapaaminen oli 1.10.2014 Virroilla.
- Anne Viitalaakso oli pitämässä Linnut -työpajaa 3.10. Marttisissa 13 osallistujalle.
- Kevään luontokouluopettajien tapaaminen eli LYKE -tapaaminen järjestettiin Turussa 12.-13.3.2015. Jenni ja Anne olivat mukana vierailemassa Turun normaalikoulussa ja tutustumassa sen Vihreä Lippu-toimintaan. Lisäksi käytiin Valoniassa ja tutustuttiin Tammenterhon luontokoulu Ympäristöpolkuun ja Turun seudun Jätehuollon koululaisille tarjoamaan toimintaan. Oriniemessä osallistuttiin leirikoulu Metsätähden järjestämään koulutukseen sekä LYKE -kokoukseen.

- Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY) koulutuspäivään osallistui Vera Kuivasto 2.6.2015.

Luontokoulu mukana tapahtumissa

- Tampereen Särkänniemi Oy:n kanssa tehtiin syyslomalla (viikko 42) yhteistyötä osallistumalla "Syysseikkailuun", jossa oli metsäteema. Luontokoulun materiaaleihin ja toiminnalliseen ohjelmaan tutustui arviolta 80 henkilöä.
- Varhaiskasvatuksen KEKE –iltapäivässä oltiin mukana Vanhalla kirjastotalolla 4.12.2014
- 1.6.2015 Vihreän viikon tapahtumaan osallistuttiin jälleen Tammelassa ympäristötorilla (Vera ja Anne). Tapahtuma oli hyvin sateinen ja kävijämäärä koko torilla oli vähäinen. Luontokoulun toimintapisteellä kävi tutustumassa noin 40 henkilöä, joista lapsia oli 9.
- Länsi-Tesoman leikkikerhon Avoimet ovet -tapahtumassa Anne oli vierailijana 5.2.2015.
- Talvirieha Terälahden koululla 13.2.2015.
- 14.3.2015 Veso -päivänä Jenni vieraili Vuoreksen koulutalossa (40 henkilöä) ja myös Etelä-Hervannan koululla (40 henkilöä)
- 14.3.2015 Tampereen Itäisen alueen varhaiskasvattajat (35 henkilöä) Terälahdessa, Anne piti luontotyöpajat.
- Pirkanmaan varhaiskasvatuspäivät 18.3.2015
- Pirkanmaan varhaiskasvatusmessut Tampere talossa 21.4.2015

Kansainvälisyys

- Tallinna, 22.-24.4.2015 Kestävän kehityksen kansainvälinen konferenssi; Jenni Skaffari mukana LYKE -verkoston yhteistyökumppaneiden kanssa
- Helsinki: Ilmastokasvatusseminaari 24.2.2015, Jenni Skaffari osallistui.
- Kansainvälisyys- ja globaalikasvatuksen suunnitelman työryhmän kokous 17.11.2014 (Anne ja Jenni)

Medianäkyvyys

- Avoimet ovet -tapahtumat: Syksyllä 2014 aiheena olivat sienet. Teisko-Aitolahti -lehden toimittaja oli tekemässä juttua. Myös keväällä 2015 oli lehdessä kirjoitus Avoimet ovet-tapahtumasta.
- Uudet nettisivut otettiin käyttöön keväällä 2015 Marcus Grunewaldin toteuttamana. Uusi osoite: <http://luontokoulu.blogit.tampere.fi/>

Kävijämäärät 2014-2015

Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ ryhmää	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilaskäyntiä	Aikuisia	Osallistumiskäynnit yhteensä
Koululaiset (5h)	svksv+kevät		svksv+kevät		svksv+kevät	
- 3-4.lk	16+41=57		1262			
- 7.lk	52+25=75		1427			
- muut luokka-asteet (1..5..6.)	6+1+2=9					
Yhteensä	141		2948		188	3136
Varhaiskasvatus	svksv+kevät		svksv+kevät		svksv+kevät	
- esikoululaiset	35+40=75		1195			
- 4-5-vuotiaat	24+29=53		684			
- muut	11+7=18		200			
Yhteensä	146		2079		215	2294
Opiskelijoita vk-ryhmän mukana	41+25=66				66	66
			Yht. 5027			Yht.5496
Kesäkurssit						
- Luonnossa luovasti		5	(12-13)	64		
- Leiri Luonto-Liiton kanssa		5	(28-30)	148		
Yhteensä		10	202	202	8	210
			5229			Yht.5706
Terälahden koululaiset			80			80
Särkänniemen syystapahtuma		6	60		20	80
Avoimet ovet		2	85		40	125
Ympäristötori		1	9		20	29
Varhaiskasvatusmessut Tampere talo		1			230	230
Tampereen VK-messut		1			100	100
Linnut työpajakoulutus						
Ympäristökasvatuspäivillä		1			13	13
Mappa, ym. koulutukset		1			25+30+30+35=120	120
Vierailija- ja vierailuryhmät		2			10+17+4+2=33	33
Yhteensä			5463		1053	6516
svksv		kevät		vht	Tampere	%
4lk	320		942	1262	1613	78 %
7lk	1016		411	1427	1553	92 %
muut	46		213	259		
vht	1382		1566	2948		

Tampereen kouluryhmien kävijämäärät luontokoululla 2014-2015 (Lähde: Loora /perusopetus)

Toimintakertomus lukuvuosi 2015–2016

Tampereen luontokoulu Korennossa oli lukuvuonna 2015–2016 koulu- ja varhaiskasvatusryhmiä 4–5 päivänä viikossa. Muuta toimintaa oli mm. Vihreä lippu-toiminta, alakoululaisille kesäkurssitoiminta ja opettajille lajikoulutuspäivä sekä laaja-alaista yhteistyötä eri ympäristötoimijoiden sekä Tampereen Särkänniemi Oy:n kanssa.

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukuvuonna 2015-2016 yhteensä 6041. Lapsia tavoitettiin ryhmien mukana yhteensä 5008 ja kaikkiaan eri tapahtumissa 5264 lasta. Aikuisia oli luontokouluryhmien mukana 579 ja yhteensä tavoitettiin 777 aikuista.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus tehtiin luontokoululle syksyllä 2014 ja sitä päivitettiin lukukaudella 2015-2016.

Tampereen ympäristökasvatuksen kehittämistyöryhmä kokoontui kuusi kertaa. Työryhmään kuuluu Pekka Jokela (Kämmenniemen koulun rehtori, pj.), syksyllä Sanna Nevala (Tampereen kaupungin suunnittelija) ja keväällä Heli Ketola (Tampereen kaupungin suunnittelija), Sanna Huikuri (Kestävän kehityksen suunnittelija, Kestävä yhdyskuntayksikkö), Tanja Jurvanen (luokanopettaja Harjun koulu), Eva Mäntyvaara (ympäristökasvattaja, Tampereen luontokoulu), Anne Viitalaakso (ympäristökasvattaja, Tampereen luontokoulu), Salla Lindqvist (erityisluokanopettaja, Liisanpuiston koulutalo), Tiina Hakala (ympäristöneuvoja, Ekokumppanit oy), Tiina Savolainen (lastentarhanopettaja, Kaukajärven päiväkoti) sekä Riikka Saarinen (Vuores-Klaavan päiväkodinjohtaja). Työryhmä käsittelee laajasti Tampereen ympäristökasvatuksen edistämistä ja palvelemista, mutta toimii myös luontokoulu Korennon kehittämis- ja tukifoorumina.

Toiminta

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituisen henkilökuntaan lukuvuonna 2015–2016 kuului Eva Mäntyvaara (kouluryhmät; Jenni Skaffarin sijaisena) ja Anne Viitalaakso (esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmät). Lukukauden 2016–2017 alusta 1.8.2016 ympäristökasvattaja Jenni Skaffarin sijaisena aloittaa Aulikki Laine.

Syksyllä luontokoululla oli apuna SARKA Oy:n kautta koulunkäynninohjaaja Sanna Oikarainen 11.8.2015–31.12.2015 ja keväällä Reijo Heinonen 7.01.2016–23.6.2016.

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukukautena 2015 -2016 yhteensä 6041. Luontokouluryhmien määrä Terälahdessa oli 278, joista 130 oli koulujen luontokouluryhmiä ja 148 esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmiä. Kesäkurssija oli neljänä päivänä. Perinteinen Luonto-Liiton kanssa yhteinen leiri luontokoululla peruuntui ja siihen oli syynä lähinnä vyöhykerajauudistus eli kuljetuskustannukset Terälahteen. Varhaiskasvatuksesta tavoitettiin 2436 lasta ja kouluista 2509 oppilasta. Kesäkurssien oppilaiden kanssa lapsia kävi luontokoululla yhteensä 5008. Luontokoulun ympäristökasvatus kiinnostaa myös luonto- ja ympäristöalan opiskelijoita. Ryhmien mukana tai opetusta seuraamassa kävi yhteensä 67 opiskelijaa.

Luontokouluun tulevat opettajat ja kasvattajat valitsevat (ryhmän kanssa) päivälle teeman, joka tukee opetussuunnitelmaa. Valmiita ohjelmapaketteja kouluryhmien 4. luokkalaisille oli tarjolla 11 ja 7. luokkalaisille 10 sekä esikoulu- ja varhaiskasvatusryhmille kymmenen. Tämän lisäksi ohjelmia sovellettiin ryhmän toiveiden mukaan; mm. perhepäivähoitoryhmiä käy vuosittain noin 5 ja heidän kanssaan ohjelma räätälöidään.

Esikoulu muuttui lakisääteiseksi 1.8.2015, jolloin varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe tuli voimaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tulevat voimaan 2016 syksyllä ja paikalliset suunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään elokuussa 2017. Alakouluille uudet esiopetussuunnitelmat tulivat voimaan vuonna 2016 ja yläkouluille 2017.

Vihreä Lippu

Luontokoulu toimi edelleen Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa yhteistyö Vihreä lipun ympärillä jatkui tiiviiseen tapaan. Tilasimme uuden Vihreän lipun salkoon liehumaan. Kyselylomake oppilaille, henkilökunnalle ja vanhemmille VL-asioista tehtiin sähköisenä, joten säästettiin paperia. Luontokoululla osallistuttiin Vihreä Lippu-raatiin. Raati kokoontui säännöllisesti luontokoulun tiloissa ja järjestettiin mm. 20.11.2015 raatilaisille (15 henkilöä) vierailu Tarastenjärven jätteenkäsittelykeskukseen.

Ympäristökasvatuspäivillä Eva osallistui Yhteinen maapallo -koulutukseen. Anne oli mukana samassa koulutuksessa 22.2.2016 Moreeniassa. Anne oli syyslukukaudella pitämässä Vihreä Lippu-infoa Lync-palaverina, Kämenniemen päiväkodissa, mikä aloittaa uutena Vihreä Lippu-yksikkönä syksystä 2016. Syksyllä- ja keväällä järjestettiin Tampereella yhteistyönä ympäristötoimijoiden

kanssa KEKE-tilaisuudet, joihin Korento osallistui.

Kesäkurssitoimintana järjestettiin 13.6. alakoulun opettajille lajikoulutuskurssi ja päiväleiriviikko luontokoulussa. Lajikoulutukseen osallistui 7 opettajaa. Perinteinen Luonnossa luovasti -leiri pidettiin 14.–17.6.2015, johon osallistui seitsemäntoista 7–11-vuotiasta alakoululaista.

Avoimet ovet -tilaisuus järjestettiin luontokoululla kahdesti lukukauden aikana 27.11.2015 pikkujoulutunnelmin ja 27.5.2016 kevään merkeissä. Osallistujia oli yhteensä 92 henkilöä, joista lapsia 74.

Työyhteisö: Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen, siistijä Terttu Mäkinen sekä Terälahden koulun ruokapalveluhenkilöt Marjo Nyblom ja Tanja Westerlund (Ateria / Voimia). Yhteistyö Terälahden opettajien, koululuokkien ja päiväkodin kanssa jatkui tiiviinä. Myös Terälahden kirjaston kanssa tehtiin yhteistyötä mm. Suomen luonnon päivänä ja saatiin luontoaiheisia poistokirjoja luontokoululle.

Yhteistyö

Tampereen luontokoulu Korennon ympäristökasvatustyö näkyy myös koko Tampereen ja Pirkanmaan ympäristökasvatustyön kehittämisessä sekä valtakunnallisessa LYKE-verkostossa.

PYY: Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY /Pyrstö) kanssa toteutettiin säännöllisesti, kuten myös kaupungin omien ympäristötoimijoiden kuten Ekokumppaneiden kanssa. Pyrstön kokouksiin osallistuttiin neljä kertaa lukukauden aikana. Viimeisissä PYRSTÖ:n kokouksissa suunniteltiin Pirkanmaan ympäristökasvatuspäiviä, jotka järjestetään Marttisissa Virroilla 29.-30.9.2016.

LYKE -verkosto (www.lyke.fi). Suomen luontokoulu- ja ympäristökoulujen liiton hallituksen toiminnassa olimme mukana mahdollisuuksien mukaan.

Olimme 6.6. edustamassa myös LYKE-verkostoa Vihreän viikon ympäristötorilla. Jo perinteiseksi tullut ympäristötori keräsi 400- 500 kävijää, joista luontokoulun pöydän luona luontokoulutoimintaan tutustui 121 henkilöä. LYKE-verkoston tapaamiset ja kokoukset olivat syksyllä ja keväällä Helsingissä.

Tampereen kestävän kehityksen (KETU = Kestävä Tulevaisuus) koordinaatio -työryhmän kokouksiin Eva Mäntyvaara osallistui kolme kertaa.

Mediakasvatuksen yhteistyöryhmään Eva Mäntyvaara osallistui kahdesti.

Suomen Ladun kanssa tehtiin yhteistyötä järjestämällä luontokoululla elokuussa 2015 Metsämörri-kurssi. Osallistujia oli yhteensä 15.

Harjoittelijat ja vierailijat

Luontokoulussa oli jälleen useita vierailijoita kuluneen lukuvuoden aikana. Oli mukava huomata, että luontokoulutoiminta kiinnostaa monia.

- Syksy 2015 työntekijät

- Koulunkäyntiohjaaja Sanna Oikarainen, Sarka Oy 11.8.2015-31.12.2015

- Nuoriso-ohjaaja -harjoittelija Petronella Hannus, Järvenpään Kristillinen Opisto, 21.9.-20.11.2015 - TET-harjoittelijoita kaksi syyskaudella

- Kevät 2016 työntekijät:

- Koulunkäyntiohjaaja Reijo Heinonen, Sarka Oy 07.01.–23.6.2016.

- Luonto-ohjaaja Vera Kuivasto ympäristökasvattajan (Eva Mäntyvaaran) sijaisena 4.-8.4.2016

- TET-harjoittelijoita yksi kevätkaudella.

Muut vierailijat:

- Tampereen Yliopistosta oli kaksi luokanopettaja- ja lastentarhanopettajaopiskelijaa, ympäristötiedon kurssilaisia, tutustumassa luontokoulun toimintaan

- Luontokoulussa vieraili 23.9.2015 Ammatti-Instituutti lisäkista (SASKY) Osaran 13 luonto- ja ympäristöneuvoja-opiskelijaa opettajansa kanssa.

- Kahdeksan skottilaista metsäalanopiskelijaa ja -työntekijää oli kahden ohjaajansa (TAMK) kanssa tutustumassa luontokoulupäivään 4.5.2016

Metsämatkalaukku – uusi materiaali

TAMK:n metsäalan opiskelija Hanna Ala-Kaarre työsti Tampereen luontokoululle

opinnäytetyönä ”Metsämatkalaukun” eli kiertoon eri yksiköihin tulevan oppimateriaalin alakoulun 3-6 -luokkalaisille.

Lisäksi luontokoulun materiaaleista on lainattavissa aiemmin valmistunut ”Marjamatkalaukku”, mikä on suunnattu varhaiskasvatus- ja alakoulun 0-1-2 lk:lle. Nämä ovat valmiina kiertoon syyslukukaudella 2016 ja sijoitetaan Maailmankoulun matkalaukkujen kanssa samaan pisteeseen kaupungille.

Auditointi

LYKE-verkoston eri toimijat arvioivat ympäristökasvatusta yksiköissä. Tampereen luontokoulu Korento auditoi Marttisten nuorisokeskuksen toimintaa Virroilla ja vastaavasti Marttinen kävi

Korennossa auditoimassa luontokoulutoimintaa.

Koulutukset

- Valtakunnalliset ympäristökasvatuspäivät järjestettiin Helsingissä 6.-7.11.2015. Eva ja Anne olivat mukana koulutuksessa.
- Luonto- ja ympäristökouluopettajien LYKE –verkoston tapaamiset olivat 4.11.2015 ympäristökasvatuspäivien yhteydessä Helsingissä ja 10.-11.3.2016 Helsingissä Korkeasaarella ja Meriharjun luontotalolla.

Luontokoulu mukana tapahtumissa

- Tampereen Särkänniemi Oy:n ja Ekokumppanit Oy:n kanssa tehtiin yhteistyötä osallistumalla 11.-12.6.2016 ”Lake City Weekend-tapahtumaan”. Työstimme luontomateriaalia Track Venturen kännykkäsovelluskokeiluna tehtyyn luontopolkuun, johon tutustui parikymmentä henkilöä.
- Varhaiskasvatuksen KEKE –iltapäivän järjestivät Sanna Huikuri, Tiina Savolainen ja Anne Viitalaakso 25.11.2015 Vanhalla kirjastotalolla, johon osallistui 30 henkilöä.
- 6.6.2016 Vihreän viikon tapahtumassa olimme jälleen Tammelassa ympäristötorilla. Tapahtumassa luontokoulun toimintapisteellä kävi tutustumassa 121, joista lapsia oli 35.
- Länsi-Tesoman leikkikerhon Avoimet ovet -tapahtumassa 29.4. oli Anne vierailijana. Tapahtumaan osallistui 22 lasta ja 8 aikuista.
- Ystävänäpäivä-tapahtumaa vietettiin 12.2. Terälahden koululla, jossa luontokoulu oli mukana pajoissa ulkona. Mukana oli 70 lasta.
- Kalevan kyläjuhlassa olimme luontorastipolkua tekemässä. Polulla kävi noin 50 henkilöä, joista lapsia oli 35.
- Medianäkyvyys
- Avoimet ovet -tapahtuma syksyllä 2015; Teisko-Aitolahti -lehden toimittajan juttu lehdessä.
- Nettisivut: <http://luontokoulu.blogit.tampere.fi/>

Toimintakertomus lukuvuosi 2016–2017

Tampereen luontokoulu Korennon lukuvuosi 2016–2017 oli erittäin monimuotoinen.

Perustyö koostui koulu- ja varhaiskasvatusryhmien luontokoulupäivistä (4–5 pv/vko). Muuta toimintaa olivat muun muassa kesäkurssitoiminta alakoululaisille ja lajikoulutuspäivä opettajille, Avoimet Ovet-tapahtumat, Vihreä lippu-toiminta koulutuksineen ja ”Ilmiöt ihmeteltäväksi” -kirjan toimittaminen.

Lisäksi tehtiin laaja-alaista yhteistyötä eri ympäristötoimijoiden kanssa, joista uutena oli Ulkoluokka-koulutus Varalan urheiluopistolla.

Kävijämäärät

Luontokoulun asiakasmäärä nousi lukuvuonna 2016-17 ennätyslukemiin.

Kaikkiaan tavoitettiin **7352** henkilöä. Lapsia oli ryhmien mukana yhteensä **5416** ja eri tapahtumissa yhteensä **5747** lasta. Aikuisia oli luontokouluryhmien mukana **600** ja yhteensä **1605** aikuista.

Kolmannen työntekijän, koulunkäynninohjaaja - oppisopimusopiskelijan (*KAITO*), panos luontokoulutyössä mahdollisti näin laaja-alaisen toiminnan. Koulutukset ja useiden vierailijaryhmien tutustumiskäynnit luontokoululla kasvattivat kävijämäärää.

Kehittämistyöryhmä

Tampereen ympäristökasvatuksen kehittämistyöryhmä kokoontui neljä kertaa; 8.9.2016, 10.11.2016, 12.1.2017 ja 30.3.2017.

Työryhmään kuuluu Pekka Jokela (*Kämmenniemen koulun rehtori, pj.*), Heli Ketola (*Tampereen kaupungin suunnittelija*), syksyllä Sanna Huikuri,

keväällä Aino Järventausta (*Kestävän kehityksen suunnittelija, Kestävä yhdyskuntayksikkö*), Tanja Jurvanen (*luokanopettaja Harjun koulu*), Aulikki Laine (*ympäristökasvattaja, Tampereen luontokoulu*), Anne Viitalaakso (*ympäristökasvattaja, Tampereen luontokoulu*), Salla Lindqvist (*erityisluokanopettaja, Liisanpuiston koulutalo*), Tiina Hakala (*ympäristöneuvoja, Ekokumppanit oy*), Tiina Savolainen (*lastentarhanopettaja, Kaukajärven päiväkot*) sekä Riikka Saarinen (*Vuores-Klaavan päiväkodinjohtaja*).

Työryhmä käsittelee laajasti Tampereen ympäristökasvatuksen edistämistä ja palvelemista, mutta toimii myös luontokoulu Korennon kehittämisen ja tukifoorumina.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus tehtiin luontokoululle jo syksyllä 2014 ja sitä päivitettiin. Tampereen kaupunki lähti myös mukaan yhteiskuntasitoumukseen.

Toiminta

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun henkilökuntaan lukuvuonna 2016–2017 kuului Aulikki Laine (*kouluryhmät; Jenni Skaffarin sijaisena 1.8.2016 alkaen lukukauden ajan*) ja Anne Viitalaakso (*esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmät*).

Syksyllä luontokoululla oli apuna SARKA Oy:n kautta Jyrki Ihalainen 11.8.2016-31.12.2016 ja kevätlukukauden Jyrki oli luontokoululla KAITO - koulutuksen myötä ja on edelleen 31.05.2018 asti.

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukukautena 2016 - 2017 yhteensä **7352**. Luontokouluryhmien määrä Terälahdessa oli **290**, joista 145 oli koulujen luontokouluryhmiä ja 145 esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmiä. Kesäkurssi pidettiin viitenä päivänä viikolla 24. Esikoulusta ja varhaiskasvatuksesta tavoitettiin 2093 lasta ja kouluista 3323 oppilasta. Kesäkursien oppilaiden kanssa lapsia kävi luontokoululla yhteensä **5572**.

Luontokoulun ympäristökasvatus kiinnostaa myös luonto- ja ympäristöalan opiskelijoita. Ryhmien mukana tai opetusta seuraamassa kävi paljon opiskelijoita ja ryhmiä.

Luontokouluun tulevat opettajat ja kasvattajat valitsevat (*ryhmän kanssa*) päivälle teeman, joka tukee varhaiskasvatus-, esiopetus- ja opetussuunnitelmaa. Valmiita ohjelmapaketteja kouluryhmien 4. luokkalaisille oli tarjolla 11 ja 7. luokkalaisille 10 sekä esikoulu- ja varhaiskasvatusryhmille kymmenen. Ohjelmia sovellettiin ryhmän toiveiden mukaan;

mm. perhepäivähoitoryhmiä käy vuosittain noin 5 ja heidän kanssaan ohjelma räätälöidään.

Vihreä Lippu ja kestävä kehitys

- Luontokoulu toimii Vihreä lippu - ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa yhteistyö Vihreä Lipun ympärillä jatkui tiiviiseen tapaan. Kyselylomake oppilaille, henkilökunnalle ja vanhemmille VL-asioista tehtiin sähköisenä, joten säästettiin paperia. Vihreä Lippu-raati kokoontui luontokoulun tiloissa noin kahdesti kuukaudessa.
- 27.9.2016 Vanhempainilta Kämnnien päiväkodilla (n. 30), jossa Anne oli puhumassa Vihreä Lippu-toiminnasta ja järjestä-mässä roskaviestiä yhdessä Terälahden päiväkodin lastentarhanopettajan Hanna Kulovuoren kanssa.
- 28.10.2016 klo 8-10 Vihreä lippu-koulutus Tampereella opettajille ja varhaiskasvattajille. 12 innokasta nykyistä tai tulevaa Vihreän lipun haltijaa oli leikkimässä ja verkostoitumassa.
- 13.12.2016 Vihreä lippu -info Messukylän koulun opettajille (12); Aulikki kouluttamassa
- 9.9.-30.9.2016 oli Pirkanmaan ympäristökasvatuspäivät Martti-sissa, jossa Aulikki oli kouluttamassa työpajassa 27 henkilöä.
- Syksyllä- ja keväällä järjestettiin Tampereella yhteistyönä ympä-ristötoimijoiden kanssa KEKE-tilaisuudet.
- Terälahden koulun tapahtumissa olivat luontokoulun työntekijät mukana aktiivisesti. Terve elämä-teeman viherkasviprojektissa oli Aulikki tutustuttamassa joka luokalle kylvöä ja kasvatusta.

Kesäkurssit

- Kesäkurssitoimintana järjestettiin luontokoulussa perinteinen Luonnossa luovasti -leiri 12.-16.6.2017, johon osallistui 33 ala-koulun 7–11-vuotiasta. Osallistujia olisi ollut tuplaten enemmän, mutta bussikuljetuksesta johtuen jouduimme rajaamaan määrää.
- Alakoulun opettajille ja esiopettajille oli lajikoulutus 8.6.2017 luontokoululla. Mukana oli 25 henkilöä.

Avoimet ovet -tapahtumat

- Avoimet Ovet-tapahtumia järjestettiin luontokoululla kahdesti lukukauden aikana: 10.2.2017 ja 9.6.2017. Osallistujia oli yhteensä 42 henkilöä, joista lapsia 25. Kesän tapahtuma oli yhteinen Terälahden kirjaston kanssa. Aluksi oli satuhetki ulkona saippuakuplineen ja luontokouluun tutustumisen jälkeen jatkettiin vaelluksella nuotiopaikalle.

Yhteistyö

Tampereen luontokoulu Korennon ympäristökasvatustyö näkyy myös koko Tampereen ja Pirkanmaan ympäristökasvatustyön kehittämisessä sekä valtakunnallisessa LYKE-verkostossa.

Työyhteisö

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen, siistijä Terttu Mäkinen sekä Terälahden koulun ruokapalveluhenkilöt Marjo Nyblom ja Tanja Westerlund (Ateria / Voimia). Yhteistyö Terälahden opettajien, koululuokkien ja päiväkodin kanssa jatkui tiiviinä. Myös Terälahden kirjaston kanssa tehtiin yhteistyötä mm. Suomen luonnon päivänä ja saatiin luontoaiheisia poistokirjoja luontokoululle ja järjestettiin yhteinen Avoimet ovet-tapahtuma.

Ulkoluokka-hanke

- Aulikki Laine oli mukana Ulkoluokka -hankkeessa ja järjesti koulutuksia opettajille
- 28.10.2016 klo 12-14 Ulkoluokka-hankkeen ensimmäinen tapaminen Tampereella. 4 opettajaa kolmesta eri koulusta suunnitteli ja kouluttautui Moreenian lähimaastossa.
- Mikko Tiirikainen Liikkuva koulu-koordinoija, vieraili luontokoululla
- 21.11.2016 oli Ulkoluokka -hankkeen perustamiskokous. Aulikki Skypen kautta kokouksessa.

LYKE -verkosto (www.lyke.fi)

Suomen luontokoulu- ja ympäristökoulujen liiton hallituksen toiminnassa olimme mukana mahdollisuuksien mukaan. Vihreän viikon ympäristöto-

riin emme osallistuneet Tampereella, koska samaan aikaan oli iso ympäristöalan Ulos-Ut-Out! -koulutustapahtuma 5.-6.6.2017 Turussa. Aulikki Laine oli siellä toimitsijana. Toukokuussa painettu ”Ilmiöt ihmeteltäväksi-kirja jaettiin siellä kaikille, lähes viidellesadalle osallistuneelle. LYKE-verkoston tapaamiset ja kokoukset olivat syksyllä Helsingissä ja keväällä Tampereella.

- 13.-14.10.2016 LYKE-tapaaminen Raaseporissa, Tammisaassa.
- 16.-17.3.2017 LYKE-päivät Tampereella. Tutustuttiin Tampereen luonnontieteelliseen museoon.
- 25.11.2016 oli luontokoululla TYKY-päivä LYKE-toimiston ja samassa tilassa Tampereella toimivien yhdistysten; SLL/Pirkanmaa (Juho Kytömäki), Vegaani-liitto ja Luonto-Liitto ry. Yhteensä luontokoulussa ja erävaelluksella oli 10 henkilöä nuotiolla.
- 27.1.2017 Educa- messut Helsingissä. Aulikki oli esittelemässä Tampereen luontokoulua LYKE-verkoston pisteellä kärpäslätkäleikin voimin.

Ympäristökasvatusta oppikirjoihin

Aulikki toimitti SYKLI:n Anna Kettusen kanssa PS-kustannuksen Ilmiöt ihmeteltäväksi -kirjan, johon siis Tampereen luontokoulu antoi oman panoksensa osana LYKE-verkostoa.

PYY/PYRSTÖ ja Pirkanmaan ympäristökasvatus ry.:

Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY/Pyrstö) kanssa tehtiin yhteistyötä, kuten myös kaupungin muiden ympäristötoimijoiden (esim. Ekokumppaneiden) kanssa.

Pyrstön kokouksiin osallistuttiin neljä kertaa lukukauden aikana. PYRSTÖ:n kokouksissa suunniteltiin Pirkanmaan ympäristökasvatus- päiviä, jotka järjestettiin Marttisissa Virroilla 29.-30.9.2016. Siellä ehdotettiin, että perustetaan Pirkanmaan ympäristökasvatus ry.

Työntekijät, harjoittelijat ja vierailijat

Luontokoulussa oli useita harjoittelijoita ja erittäin paljon vierailijaryhmiä kuluneen lukuvuoden aikana. Oli mukava huomata, että luontokoulutoiminta kiinnostaa monia.

KAITO-opiskelija Jyrki Ihalaisen työpanos lukukauden aikana mahdollisti myös sen, että kävijämäärä nousi ennätyslukemiin. Lisäksi Terälahden koulun kanssa yhteistyö tiivistyi.

Jyrki teki videoprojektia Terälahden koulun 5-luokkalaisten kanssa syysjoulukuun aikana säännöllisesti. Hän ohjasi heidät kuvaamaan, leikkaamaan ja viimeistelemään videon, joka sitten palkittiin kirjailija-vierailijalla. Myös luontokoulun esittelyvideot Jyrki kuvasi ja leikkasi.

Harjoittelija Benjamin Hammond ohjasi Terälahden koululaisille englanniksi hänen ja Jyrki Ihalaisen suunnitteleman ohjelman. Jyrki käänsi ohjelman suomeksi. Lisäksi Benjamin Hammond oli mukana Terälahden koulun englannin kielen oppitunneilla 14.12.2016

Kevätkaudella skotlantilainen opettaja Chris Thompson harjoitteli suomenkieltä ja antoi seikkailukasvattajana lisäoppia luontokouluun.

Syksy 2016 työntekijät

- Koulunkäynninohjaaja Jyrki Ihalainen, Sarka Oy. 11.8.2016 - 31.12.2016
- Ahlmanin eräopaskoulutuksesta Tiina Nisumaa, 19.-30.9.2016 työharjoittelussa
- Ahlmanin luonto-ohjaajakoulutuksesta Jenni Rönkkö, 24.10.-9.11.2016 työharjoittelussa
- Lauralisa Koivula 21.11.-2.12.2016 SASKY:n Osaran luonto- ja ympäristöneuvoja-koulutuksesta harjoittelijana
- Benjamin Hammond, Tredur / International Wilderness Guiding, Kuru, Tampere 7.12.-16.12.2016 harjoittelussa
- TET-harjoittelijoita kaksi syyskaudella

Kevät 2017 työntekijät:

- KAITO eli Koulunkäynnin ja aamu- sekä iltapäiväkerhon ohjaajakoulutus, Jyrki Ihalainen, Sarka Oy, 01.01.2017 alkaen ja jatkuu 31.5.2018 asti.
- Chris Thompson: TE-keskuksen työkokeilussa 23.1.- 10.2.2017 sekä 5.6.-29.6.2017.
- Vera Kuivasto: sijaisti ympäristökasvattaja Aulikki Lainetta 31.1.2017 ja Anne Viitalaaksoa 13.3.2017

- Karoliina Laitinen: SASKY:n Osaran luonto- ja ympäristöneuvoja-koulutuksesta jaksoja ajalla 10.2.2017-31.3.2017
- Minna Tammesvirta: 8.5.- 19.5.2017 Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinto, Kiljavan opisto
- Teemu Manninen: 22.5.-2.6.2017, Ahlmanin eräopaskoulutuksesta
- Hanna Siurola, Ito, (ympäristökasvattajaksi opiskeleva), oli kolme päivää siirrolla kesäkurssilla työssä esikoulusta

Muut vierailijat:

- 17.10.2016 klo 10-13, Kiinalaiset opettajat vierailulla luontokoululla. 23 kiinalaista opettajaa oli kiinnostunut Tampereesta ja tutustui LYKE-verkostoon ja Tampereen luontokouluun. Tutustimme heidät opetuspaketteihimme mm. haavimmalla vesiötököitä ja nuotiokokemuksella..
- Syyskaudella Ammatti-Instituutti lisäkista (SASKY) Osaran 7 luonto- ja ympäristöneuvoja-opiskelijaa opettajansa Timo Lepistön kanssa
- 4.11.2016 tutustumassa luontokouluun (ja pajapaikkoihin) 7 henkilöä työllistämispalveluista Petri Levolan kanssa
- 18.11.2016 pajapäivä Rongankodin kehitysvammaisille (37). Tredun lähihoitajat (8) ja Luontopolku Työllisyyspalvelut /Nina Rautiainen (10 hlöä). Yhteensä oli 55 aikuista paikalla. Riippumattoja, loue, nuotioruokia, eräilyä, jne. kivaa tekemistä metsässä.
- 8.11.2016 vieraili New Yorkista 10 esiopettajaa kasvatusalan Symposiumista Marcus Grunewaldin kanssa ja he tutustuivat luontokoulupäivään. (11)
- 27.3.2017 KAITO-opiskelijoiden vierailu yhteensä 8+1
 - TAKK:n ja TAMK:n opiskelijoita vieraili lukukauden aikana seuraamassa luontokouluryhmiä
- 27.4. ja 29.5.2017 Ulko-opet ry:n jäseniä ja muuten ulko-opetuksesta kiinnostuneita opiskelijoita ja opettajia seuraamassa opetusta luontokoululla, yht. 7 henkeä.

- 26.4. ja 28.4. Normaalikoulusta olivat saksalaiset vieraat (yhteensä 11 hlöä) seuraamassa opetusta kahtena päivänä.
- 2.5. Normaalikoulun harjoittelijat (4) vetivät luontokoululla opetusta harjoittelunaan.

Luontokoulu mukana tapahtumissa

3.9.2016 Hävikki-viikon tapahtumassa Tammelan torilla jaettiin 500 anosta puuroa. Ekokumppanien ym. kanssa oli Anne Viitalaakso mukana tapahtumassa. Vapaaehtoinen rahalahjoitus aterioista tuotti n. 190 euroa ja se käytettiin luontokoulun ruokailukatoksen huopakatteeseen. Laavu palvelee koko Tampereen alueen lapsia ja nuoria luontokoululaisia sekä Terälahden koululaisia, kyläläisiä ja vierailijoita. Edellisen vuoden Hävikki-viikon tuotto kohdentui lepakonpönttöihin ympäri Tamperetta.

Pohjoismaiset vieraat Tampereella 28.9.2016 klo 10-12: Nordisk Platform- pohjoismainen leirikoulu vieraili Tampereella. Mukana oli 70 lähinnä 9-luokkalaista oppilasta Suomessa tutoreineen ja opettajineen. Luontokoululla oli toimintapaja Pikku Kakkosen puistossa.

26.4.2017 Moreenia, luonnontutkimuksen työpaja- koulutus alakoululle ja yläkoululle. Aulikki ja Jyrki osallistuivat järjestelyyn.

Koulutukset

- Valtakunnalliset ympäristökasvatuspäivät järjestettiin Raaseporissa ja Tammisaassa 13.-14.10.2016. Aulikki ja Anne olivat mukana koulutuksessa.
- Luonto- ja ympäristökouluopettajien LYKE -verkoston tapaamiset olivat ympäristökasvatuspäivien yhteydessä Tammisaassa ja Raaseporissa 13.-14.10.2016 sekä Tampereella keväällä 16.-17.3.2017
- Ulos-Ut-Out! -koulutustapahtuma 5.-6.6.2017 Turussa ja Raisiossa. Tapahtumassa oli noin 500 ympäristötoimijaa niin Suomesta kuin muualtakin.

Metsämatkalaukku – uusi materiaali

TAMK:n metsäalan opiskelija Hanna Ala-Kaarre työsti keväällä 2016 Tampereen luontokoululle opinnäytetyönä ”Metsämatkalaukun” eli kiertoon eri yksiköihin tulevan oppimateriaalin alakoulun 3-6 -luokkalaisille, joka laitettiin lisäyksiin kiertoon lukukaudella 2016-2017.

Lisäksi luontokoulun materiaaleista on lainattavissa aiemmin valmistunut **"Marjamatkalaukku"**, mikä on suunnattu varhaiskasvatukseen ja alakoulun 0-1-2 lk:lle.

Medianäkyvyys

Avoimet ovet -tapahtuma keväällä 2017; Teisko-Aitolahti -lehden toimittajan juttu lehdessä.

Nettisivut: <http://luontokoulu.blogit.tampere.fi/>

Toimintakertomus lukuvuosi 2017–2018

Tampereen kasvatus- ja opetustoimen lisäpalveluna Tampereen luontokoulu Korento tarjoaa luontokoulupäiviä tamperelaisille koulu- ja varhaiskasvatusryhmille. Muuta toimintaa oli mm. kesäkurssit alakoululaisille, Vihreä lippu-toiminta, Veso-päivien työpajat sekä laaja-alainen yhteistyö eri ympäristötoimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukuvuonna 2017-2018 yhteensä 6233. Lapsia tavoitettiin ryhmien mukana yhteensä 5279. Aikuisia oli luontokouluryhmien mukana 540. Taulukko on sivulla 2.

KETURA-työryhmä

Tampereen Kestävän tulevaisuuden rakentaminen -työryhmä kokoontui viisi kertaa. Työryhmään kuuluu Pekka Jokela (Kämmenniemen koulun rehtori, pj.), Sanna Huikuri (Kestävän kehityksen suunnittelija, Kestävä yhdyskuntayksikkö), Tanja Jurvanen (suunnittelija, sihteeri), Jenni Skaffari (ympäristökasvattaja), Anne Viitalaakso (ympäristökasvattaja), Tiina Hakala (ympäristöneuvoja, Ekokumppanit Oy), Sonja Joutsela (lastenhoitaja), Kaisa Loikkanen (luokanopettaja), Virpi Oksala (aineenopettaja), Anne Liimola (päiväkodin johtaja) ja Tarja-Kaarina Lääperi (maailmankoulun opettaja). Kokouksissa oli myös mukana Olli Vakkala (Ekokumppanit Oy/Järviluontokeskus-hanke) sekä kasvatus- ja opetuspäällikkö Tuija Viitasaari.

Työryhmä käsittelee laajasti Tampereen ympäristökasvatuksen ja globaalikasvatuksen edistämistä ja palvelemista, mutta toimii myös luontokoulu Korennon kehittämis- ja tukifoorumina.

Lukuvuoden keskeinen teema oli Kestävän tulevaisuuden -suunnitelman laatiminen ja sen siirtäminen osaksi yksiköiden toimintaa.

TOIMINTA

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituisen henkilökuntaan lukuvuonna 2017–2018 kuului Jenni Skaffari (kouluryhmät) ja Anne

Viitalaakso (esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmät). Sarka Oy:n kautta työntekijänä oli moniosaaja Jyrki Ihalainen, joka suoritti samalla KAITO-koulutuksen.

Luontokoulu Korento tavoittaa vuosittain merkittävän osan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lapsista. Esikoulun oppilaista ja 7.luokkalaisista luontokoululla vieraili enemmistö. Viisivuotiaat ja neljännen luokan oppilaat olivat seuraavaksi suurimmat ikäryhmät. Muutamia perhepäivähoitoryhmiä vieraili myös luontokoululla. Opiskelijaryhmiä ja ulkomaisia vieraita kävi oppimassa toiminnallista tapaa opettaa ulkona.

Luontokoulun asiakasmäärä lukuvuonna 2017-2018						
Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää (syksy/kevät)	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilaskäyntiä	Aikuisia	Osallistumiskäynnit yhteensä
Koululaiset (5h)						
- 4.lk	63		1490		69	
- 7.lk	65		1427		89	
- muut luokka-asteet	10		230		10	
Yhteensä	138		3147		168	3315
Varhaiskasvatus ja esiopetus						
354 +18 opisk. syksy/kevät (164+208=372)	71+82=153					
- esikoululaiset	86		1238			
- 4-5-vuotiaat	58		714			
- muut	9		108			
Opiskelijoita vk-ryhmien mukana					18	
Yhteensä	153		2060		372	2432
Kesäkurssit						
- Luonnossa luovasti		5		72		72
Ryhmät yht.			5279		540	5819
Avoimet ovet (syksy 50 ja kevät 13)			27		36	63
Yölaulajaretki			2		15	17
Ympäristötori			15		15	30
Ilmastokonferenssi					80	80
Koulutukset ja työpajat					120	120
(Tuunaa tuntisi, Vihreä lippu-veso+kiky; Ilmiöt rannalla-koulutus 15+40+40+25=120)						
Vierailija- ja opiskelijaryhmät					104	104
Yhteensä						6233

VIHREÄ LIPPU

Luontokoulu toimii Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa yhteistyö Vihreä lipun ympärillä jatkui tiiviiseen tapaan; mm. 18.1. koko koulun pajapäivässä oltiin mukana. Terälahden koulun Vihreä Lippu-päivää 2.2.2018 vietettiin lumiukko-tapahtumana, mikä oli Suomen Ladun haastetapahtuma. Mukana oli päiväkotit sekä kaikki luokat eli yhteensä noin sata.

Luontokoululta osallistuttiin Vihreä Lippu-raatiin. Raati kokoontui säännöllisesti luontokoulun tiloissa. Terälahden kiinteistö osallistui mm. Energiansäästöviikon energiansäästötanssiin

<https://www.youtube.com/watch?v=oWLOAk3Naw8>

Vihreä Lippu-päällikkö Iitu Kiminki vieraili luontokoululla 30.5.2018.

KESÄKURSSIT

Kesäkurssitoimintana järjestettiin yölaulaja-retki Terälahdessa. Osallistujia oli retkellä 17. Avoimet ovet -tapahtuma järjestettiin torstaina 7.6. yhteistyössä Terälahden kirjaston kanssa.

Luonnossa Luovasti-leiri alakoululaisille oli viikolla 24 (ma-pe klo 10.15–14.30). Leirillä oli noin 15 lasta päivittäin (yhteensä 72 viitenä päivänä). Leirin yksi kohokohta oli alueelle ennestään tuntemattoman tummaverkkoperhosen löytyminen Terälahden koulun vierestä. Leirillä oli vierailijana nokialainen perhosharrastaja Marko Jaakkola, jonka avulla rauhoitettu perhonen tunnistettiin.

AVOIMET OVET

Avoimet ovet -tilaisuus järjestettiin luontokoululla 4.12.2017. Samaan aikaan vietettiin Terälahden koulun Suomi 100-juhlaa. Avoimiin oviin osallistui noin 50 henkilöä, vaikkakin kaikki 130 juhlijaa kävivät luontokoulun tiloissa juhlahahvilla. Kesän avoimissa ovissa, joka pidettiin yhteistyössä Terälahden kirjaston kanssa, osallistujia oli 13.

TYÖYHTEISÖ

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen sekä Terälahden koulun ruokapalveluhenkilöt. Yhteistyö Terälahden opettajien, koulu-

luokkien ja päiväkodin kanssa jatkui tiiviinä. Myös Terälahden kirjaston kanssa tehtiin yhteistyötä

3

mm. kesän tapahtumassa ja saimme luontoaiheisia poistokirjoja luontokoululle. Vihreä Lippu-toiminnassa oltiin aktiivisesti mukana.

YHTEISTYÖ

Luontokoulun yhteistyö nivoutuu tiiviisti Tampereen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, jonka lisäpalveluna luontokoulu Korento toimii. Terälahdessa on erinomainen opetusympäristö ja runsaslajinen Kiimajoenjoen eliöstö sekä metsäympäristö elämyksineen.

Tampereen luontokoulu Korennon ympäristökasvatustyö näkyy myös koko Tampereen ja Pirkanmaan ympäristökasvatustyön kehittämisessä sekä valtakunnallisessa LYKE-verkostossa.

PYY: Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY /Pyrstö) kanssa toteutettiin säännöllisesti, kuten myös kaupungin omien ympäristötoimijoiden kuten Ekokumppaneiden kanssa. Pyrstön kokouksiin osallistuttiin viisi kertaa lukukauden aikana. PYYn toiminta oli tänä lukuvuonna laajempaa kuin ennen, sillä verkostolla oli oma osa-aikainen työntekijä, Minna Puurula. Luontokoulu oli mukana suunnittelemassa Pirkanmaan alueellisia ympäristö- ja seikkailukasvatuspäiviä, jotka toteutetaan Virroilla 5.-6.10.2018.

LYKE -verkosto (www.lyke.fi). Yhtenä tärkeänä yhteistyökumppanina toimi LYKE-verkosto. Jenni Skaffari kuuluu LYKEN hallitukseen.

Järviluontokeskus-hanke/Ekokumppanit:

Lukuvuonna jatkettiin yhteistyötä Järviluontokeskus-toimijoiden kanssa. Luonto-opetusta emme pilotti-hankkeena kyenneet antamaan Järviluontokeskukselle, koska kalenterimme on täynnä luontokouluryhmiä eikä ole kolmatta työntekijää. Järviluontokeskus-hankkeessa luonto-opetusta pilotoidaan syksyllä 2018 Liikkuvan koulun kanssa.

Järviluontokeskuksen sidosryhmätilaisuuteen 19.6.2018 osallistui Anne Viitalaakso. Luonto on onneksi tärkeä keskuksen toiminnassa, vaikka keskus tullaan rahoittamaan elinkeinopohjaisesti.

HARJOITTELIJAT JA VIERAILIJAT

Luontokoulussa oli jälleen useita harjoittelijoita lukuvuonna 2017-2018. Myös vierailijoita oli kuluneen lukuvuoden aikana Yhdysvalloista asti. Oli mukava huomata, että luontokoulutoiminta kiinnostaa monia.

4

Syksy 2017 työntekijät

- Kaksi TET-harjoittelijaa syyskuussa
- TE-keskuksen kautta Chris Thompson 2.10.-31.10.2017
- Jyrki Ihalainen Sarka Oy:stä (+ KAITO-koulutus), työsopimus jatkui 31.5.2018 asti

Kevät 2018 työntekijät

- Heikki Vesa Ahlmanin luonto- ja eräopaskoulutuksesta 29.1.-2.2.2018
- Iiris Kettunen Ahlmanin luonto- ja eräopaskoulutuksesta 5.3.-29.3.2018
- Tuuli Mäkinen Jyväskylän Yliopistosta pedagogisten opintojen työjaksolla 16.4.- 8.5.2018
- Eveliina Piirtola touko-kesäkuussa 2.5.2018 (jatko syyslomaan asti)
- Kesäkurseilla viikko Tiina Haavus JEDU, Luonto-ohjaaja/luontokuntoutus
- Yksi TET-harjoittelija toukokuussa

Muut vierailijat

- TREDUn 18 lähihoitaja-opiskelijat 8.9.2017
- TAKKin ympäristökasvattaja-opiskelijat 31.8.2017
- Professori Kyung-Sook Bang Etelä-Koreasta (College of Nursing, Seoul National University) oli vierailemassa luontokoululla ja seuraamassa ryhmää 7.2.2018
- Luokanopettajaopiskelijat 14.3.2018 Yhdysvalloista Montanan yliopistosta
- Opinto-ohjaajat Tampereen kouluista 23.3.2018 luontokoululla Juhani Kaasisen koolle kutsu-
mana
- TAKKin ympäristökasvattaja-opiskelijat 23.5.2018 opettaja Petra Lattusen kanssa
- FEE Suomi/ Iitu Kiminki Vihreä Lippu -toimistolta Helsingistä vierailulla luontokoululla 30.5.2018

AUDITOINTI

- LYKE-verkoston eri toimijat arvioivat ympäristökasvatusta yksiköissä. Tampereen luontokoulu Korentoa auditoi 5.4.2018 Marttisten nuorisokeskuksesta kaksi työntekijää.

KOULUTUKSET

LYKE-verkoston tapaamiset:

- Pohjois-Savossa 9.-10.11.2017

- Kevään LYKE-tapaaminen ja seikkailukasvatuspäivät Vierumäellä seikkailukasvattajien kanssa 14.-16.3.2018.

- 9.8.2017 Pohjois-Hervannan opettajille veso sekä Kiky-iltapäivä 10.4.2018. (2x40 henkilöä)

5

- 8.5.2018 Ilmiöt rannalla-koulutus Korennossa /SYKLI / Aulikki Laine ja Essi Aarnio-Linnavuori.

- 16.5.2018 Kuntaliiton ilmastokonferenssi Helsingissä (esitys 15 min)

- Työpaja Pirkkalan Suupanniityn koululla (1 h x 3).

- 3.2.2018 Tuunaa tuntisi -messut Tredun toimipisteessä, Kalevassa (työpaja)

MEDIANÄKYVYYS

Jyrki Ihalainen loi Tampereen luontokoululle uuden logon, jolla pyritään kehittämään luontokoulun imagoa.

- Nettisivut: <http://luontokoulu.blogit.tampere.fi/>

- Teisko-Aitolahti -lehti

- Suur-Tampere-lehti

- Instagram-päivitykset

- Kestävä Tampere -facebookisivustolle päivittäminen luontokoulun toiminnasta säännöllisesti

- Success Story -kirjaan oma kappale Tampereen luontokoulusta, esimerkkinä hyvästä ulkona opettamisesta/ilmiöpohjaisesta opettamisesta Suomessa.

OPPIMISYMPÄRISTÖN KOHENTAMINEN

Luontokoulu sai oppimisympäristöjen kehittämishankerahaa ympäristön korjaamiseen. Tällä rahalla saatiin ulko-opetusaluetta kuntoon ja turvallisemmaksi. Silta, polut, puuvajan katto, huoltotie sekä laavu- ja nuotiopaikka kunnostettiin.

Nyt on hyvä jatkaa luontokouluryhmien kanssa metsäopetusta ja tehdä tärkeää ympäristökasvatus-työtä.

Tampereen kasvatus- ja opetustoimen lisäpalveluna Tampereen luontokoulu Korento tarjoaa luontokoulupäiviä tamperelaisille koulu- ja varhaiskasvatusryhmille. Muuta toimintaa oli mm. kesäkurssit alakoululaisille sekä lajikoulutus opettajille sekä varhaiskasvattajille, Vihreä lippu-toiminta sekä laaja-alainen yhteistyö eri ympäristötoimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukuvuonna 2018-2019 yhteensä **5770**. Lapsia tavoitettiin ryhmien mukana yhteensä **4648**. Aikuisia oli luontokouluryhmien mukana **600**. Lisäksi oli vierailijoita, opiskelijaryhmiä ja Avoimet ovet-tapahtumat. Olimme mukana ympäristötöillä ja Metsä tulee torille- tapahtumassa sekä Vihreä Lipun 25-vuotisjuhlissa Laikun lavalla Terälahden koulun raatilaisten kanssa.

Taulukko 1. sivulla 2.

KETURA-työryhmä

Tampereen Kestävän tulevaisuuden rakentaminen -työryhmä kokoontui yhden kerran 11.10.2018, kun se ei saanut jatkoa valitettavasti.

Tampereen yksiköiden ympäristökasvattaja-koulutuksen käyneet olivat palaverissa keväällä 2019 Tarja- Kaarina Lääperin koolle kutsumana kahdesti. Katura-työryhmään kuuluu Pekka Jokela (Kämmenniemen koulun rehtori, pj.), Sanna Huikuri (Kestävän kehityksen suunnittelija, Kestävä yhdyskuntayksikkö), Tanja Jurvanen (suunnittelija, sihteeri), Jenni Skaffari (ympäristökasvattaja), Anne Viitalaakso

(ympäristökasvattaja), Tiina Hakala (ympäristöneuvoja, Ekokumppanit Oy), Sonja Joutsela (lastenhoitaja), Kaisa Loikkanen (luokanopettaja), Virpi Oksala (aineenopettaja), Anne Liimola (päiväkodin johtaja) ja Tarja- Kaarina Lääperi (maailmankoulun opettaja).

Työryhmä käsitteli laajasti Tampereen ympäristökasvatuksen ja globaalikasvatuksen edistämistä ja palvelemista, mutta toimi myös luontokoulu Korennon kehittämis- ja tukifoorumina. Lukuvuoden keskeinen teema oli Kestävän tulevaisuuden -suunnitelman laatiminen ja sen siirtäminen osaksi yksiköiden toimintaa. Esite KETU-asioista saatiin jakoon yksiköihin. Luontokoulu jäi vaille tukiryhmää.

TOIMINTA

Luontokoulun esimiehenä toimi Kämmenniemen koulun rehtori Pekka Jokela. Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan lukuvuonna 2018–2019 kuului Eva Mäntyvaara (Jenni Skaffarin sijaisena) kouluryhmissä ja Anne Viitalaakso esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmissä. Sarka Oy:n kautta työntekijänä olivat syyskaudella Eveliina Piirtola syyslomaan asti ja Aleksander Sammalisto joulun asti sekä kevätkaudella oli Niina Sakala.

Luontokoulu Korento tavoittaa vuosittain merkittävän osan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lapsista. Esikoulun oppilaista ja 7. -luokkalaisista luontokoululla vieraili enemmistö. Viisivuotiaat ja neljännen luokan oppilaat olivat seuraavaksi suurimmat ikäryhmät. Muutamia perhepäivähoitoryhmiä vieraili myös luontokoululla ja vain muutama ryhmä oli alle 4 tuntia. Vierailut yksiköissä jäivät vähäisiksi, koska luontokoululla on yhden työntekijän vaje. Opiskelijaryhmiä ja ulkomaisia vieraita kävi oppimassa toiminnallista tapaa opettaa ulkona.

Taulukko 1. Luontokoulun asiakasmäärät 2018-2019

Luontokoulun asiakasmäärä 2018-2019						
Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää (syksy/kevät)	Kuinka monena päivänä	Montako eri oppilasta	Montako eri oppilaskäyntiä	Aikuisia	Osallistumis-käynnit yhteensä
Koululaiset (5h)						
- 4.lk	10+44	54	240+908	1148	20+64=	84
- 7.lk	49+31	80	957+520	1477	76+50=	126
-esikoulu 0.lk	54+43	97	844+593	1437	= 171+104	275
muut luokka-asteet	2	2	43	43	8	
Yhteensä		233		4105	493	4598
Varhaiskasvatus ja pph						600
- 4-5-vuotiaat	14+25	39	(140+317) 457		36+68=	104
- pph, muut ryhmät	2+9	11	20+16=36		3	
yht.		50		493	107	
Yhteensä kaikki		283		4598	600	5198
Kesäkurssit		6	44	44		44
-Luonnossa luovasti		5	38			
-Lajikoulutus 5-8lk		1	6	6		6
Ryhmät ja kokonaiskävijämäärät yhteensä		295		4648	600	5248
Avoimet ovet (syksy 23 ja kevät 13) lapsia 5+16=21		2	21		15	36
Lajikoulutus opettajille		1			8	8
Ympäristötori		1	25		35	60
Metsä tulee torille-paja		1	240		20	260
Koulutukset (Sykli)		4			72	72
Leirikouluvierailijat		1	13		10	23
Vierailija- ja opiskelijaryhmät		9			63	63
			299		223	522
Yhteensä						5770

VIHREÄ LIPPU

Luontokoulu toimii Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa tehtiin yhteistyötä Vihreä lipun ympärillä. Anne tilasi uuden lipun vanhan rispaantuneen tilalle ja se nostettiin koko koulun väellä salkoon 10.12.2018. Helmikuussa Terälahden koulun Vihreä Lippu-viikkoa vietettiin tarinaviikkona. Pihaan pystytimme oppilaiden kanssa kamiinateltan, jossa oppilaat lukivat kansainvälisiä satuja ja tarinoita päiväkodin lapsille, esikoululaisille ja nuoremmille oppilaille. Mukana oli koko sadan lapsen Terälahden yksikkö sekä läheinen Pienelän perhepäiväkoti. Vihreä Lippu-raati kokoontui lukuvuonna opettajan johdolla oppilasneuvoston kanssa yhteisenä. Terälahden koulukiinteistön aikuisten Vihreä Lippu- raadissa ja palaverissa olimme luontokoululta mukana. Teemana oli "Yhteinen maapallo".

Toukokuussa 2019 vietettiin Tampereella Vihreä Lipun 25-vuotisjuhlaa Laikun lavalla 24.5.2019 päällikkö, litu Kiminkin johdolla. Luontokoulun väki osallistui järjestelyihin ja vei oman Terälahden koulun raatilaisryhmän (14) paikalle. Kaksi oppilaista soitti haitaria juhlassa. Tapahtuma oli koko Pirkanmaan kattava.

KESÄKUUN KURSSIT JA TOIMINTA

Kesäkurssitoimintana järjestettiin 4.6.2019 lajikoulutusta 5.-8.-luokkalaisille kasvi- ja eliökokoelman tekoa varten. Kurssille osallistui 6 oppilasta. Opettajille ja varhaiskasvattajille oli lajikoulutuspäivä 5.6.2019, ja siihen osallistui 8 aikuista. Avoimet ovet -tapahtuma järjestettiin yrittiteemalla torstaina 6.6.2019 yhteistyössä Terälahden kirjaston kanssa.

Luonnossa Luovasti-leiri alakoululaisille oli viikolla 24 (ma-pe klo 10.15–14.45). Leirillä oli noin 9 lasta päivittäin. Leirin yksi kohokohta oli mikroskopointi. Hienoa oli myös uuden lajin eli (Tomi Kumpulaisen tunnistama) lapinlehtikuoriaisen löytyminen Terälahden lähimetsästä. Myös soikkokaksikko-esiintymä löydettiin kesäkurssien aikana.

AVOIMET OVET

Avoimet ovet -tilaisuuksia oli lukuvuonna 2018-2019 kaksi. Syksyllä 2018 järjestettiin luontokoululla sieniretki 2.10. klo 15-18 ja sieniteemaa oli esillä myös kirjastossa. Sienitapahtumaan osallistui 13 henkilöä, joista lapsia oli 5 lasta. Kesän Avoimiin oviin 6.6.2019, jossa oli teemana "Luonto kansanperinteessä", osallistui 23 henkilöä, joista lapsia oli 16. Tapahtumat tehtiin yhteistyössä Terälahden kirjaston kanssa.

TYÖYHTEISÖ

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen, siistijä sekä Terälahden koulun Fazer Amican ruokapalveluhenkilöt. Luontokouluryhmät syövät kouluruokailun Terälahden koulun ruokalassa ja eväänsä nuotiolla. Puita on ostettu paikalliselta yrittäjältä ja nyt puut saatiin traktorilla nuotiopaikan puuvajalle asti huoltotien valmistuttua. Oppilaat ovat talkoilleet aktiivisesti, mutta pääsivät nyt paljon helpommalla puiden kantamisessa. Yhteistyö Terälahden opettajien, koululuokkien ja päiväkodin kanssa jatkuu tiiviinä. Terälahden kirjaston kanssa tehtiin yhteistyötä mm. Avoimien ovien tapahtumissa ja saimme luontoaiheisia poistokirjoja luontokoululle askartelumateriaaliksi. Aloitimme myös yhteistyön luontovitiinin tekemisellä kirjastoon.

YHTEISTYÖ

Luontokoulun yhteistyö nivoutuu tiiviisti Tampereen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, jonka lisäpalveluna luontokoulu Korento toimii. Terälahdessa on erinomainen opetusympäristö ja runsaslajinen Kiimajoenjoen eliöstö sekä metsäympäristö elämyksineen.

Tampereen luontokoulu Korennon ympäristökasvatustyö näkyy myös koko Tampereen ja Pirkanmaan ympäristökasvatustyön kehittämisessä sekä valtakunnallisessa LYKE-verkostossa. Kansainvälinen kiinnostus Tampereen luontokoulu Korentoon näkyi lukuvuonna 2018-2019.

PYY: Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY /Pyrstö) kanssa tehtiin säännöllisesti. Pyrstön kokouksiin osallistuttiin viisi kertaa lukukauden aikana. PYY/Pyrstön toiminta oli aktiivista, kun sillä oli oma osa-aikainen työntekijä Minna Puurula kevääseen asti työsuhteessa. Luontokoulu oli mukana suunnittelemassa Pirkanmaan alueellisia ympäristö- ja seikkailukasvatus- päiviä, jotka toteutettiin Virroilla 5.-6.10.2018.

LYKE -verkosto (www.lyke.fi). Yhtenä tärkeänä yhteistyökumppanina toimi LYKE-verkosto. LYKE-koulutuksia on kahdesti vuodessa ja ne ovat tärkeitä verkostoitumisen kannalta. LYKE-toimistolla Tampereella vierailtiin 18.12.2018.

Järviluontokeskus-hanke ja Ekokumppanit:

Lukuvuonna jatkettiin yhteistyötä Järviluontokeskus-toimijoiden kanssa (Ekokumppanit). Luonto-opetusta emme pilotti-hankkeena kysyneet antamaan Järviluontokeskukselle, koska kalenterimme on täynnä luontokouluryhmiä eikä ole kolmatta työntekijää. Järviluontokeskus-hankkeessa luonto-opetusta pilotoitiin syksyllä 2018 Liikkuvan koulun kanssa. Järviluontokeskuksen sidosryhmätilaisuuteen 19.6.2018 osallistui Anne Viitalaakso. Luonto on tärkeä keskuksen toiminnassa, vaikka keskus tullaan rahoittamaan elinkeinopohjaisesti. Palaveriin 20.12.2018 osallistuttiin, kuten myös keväällä 2019 oltiin mukana palaverissa yhdessä LYKE-toimiston väen kanssa.

Ekokumppaneiden järjestämään ympäristötori-tapahtumaan osallistutaan joka kesä Tammelan torilla, nytkin 3.6.2019. Työpöydän toiminnallisia tehtäviä kävi tutkimassa ainakin 60 henkilöä (25 lasta ja 35 aikuista).

MUUT YHTEISTYÖTAHOT

Partio-järjestön ja Luonto-Liiton sekä Tampereen luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa tehtiin yhteistyötä; mm. kamiinateltan, lumikenkien, luuppien ja muiden välineiden lainaamisella. Luonto-Liiton väki vietti 19.12.2018 glögihetkeä luontokoulun nuotiolla. Pirkanmaan lintutieteelliseltä yhdistykseltä saatiin vanhoja julisteita, lehtiä ja kalentereita.

KOULUNKÄYNNINOHJAAJAT, HARJOITTELIJAT JA VIERAILIJAT

Luontokoulussa työskentelee Sarka oy:n kautta palkkatuella koulunkäynninohjaajia vuosittain. Harjoittelijoita on eri luontoalan oppilaitoksista. Vierailijoita oli kuluneen lukuvuoden aikana Kiinasta, Skotlannista ja Israelista sekä Erasmus-projektin opettajia eri puolilta Eurooppaa. Yhteensä opiskelijoita ja vierailijoita oli noin 100. On kannustavaa, että luontokoulutoiminta ja ulkona opettaminen metsässä kiinnostaa.

Syksy 2018 työntekijät

- Kaksi TET-harjoittelijaa syyskuussa
- Eveliina Piirtola aloitti jo 2.5.2018 ja jatkoi 12.10.2018 syyslomaan asti (Sarka Oy) - Aleks Sammalisto 9.8.-22.12.2019 (Sarka Oy)
- Satu Savolainen 17.9. - 26.10.2018 (Ahlman luonto-alan opiskelija)

Kevät 2019 työntekijät

- Niina Sakala 7.1.2019 -31.5.2019 (Sarka Oy)
- Kesäkursseilla ei ollut lisätyövoimaa, kun oli pienet ryhmät

Opiskelijat ja vierailijat

- 6.9.2018 TAMK- skottilaiset opiskelijat seurasivat luontokouluryhmän päivää (8 henkilöä)
- Anne toimi ympäristökasvattaja-opiskelijan näytön arvioijana ja tilaisuus oli 14.9.2018
- 8.10.2018 Israelilais-suomalainen leirikouluryhmä FYRG vieraili Elias Hakalehdon opastuksella. Autiomaassa (Neveg) toimivan koulun mukana oli mm. skorpionitutkija. Yhteensä 23 henkilöä, joista yläkoululaisia oli 13 oppilasta.
- Kiinalaisia opettajia ja rehtoreita vieraili luontokoululla kolmena päivän syksyllä 2018 Jin Murasen koordinoimana. 8.-9.10 vieraili 30 henkilöä ja 22.11. rehtoreita 22 henkilöä.
- Ammatti-Instituutti lisäki/ Osarasta luonto- ja ympäristöalan opiskelijat 12 opettajansa kanssa vierailulla 7.11.2018 (13)
- 27.11.2018. kävi luontokoululla Erasmus-ryhmä opettajia Euroopasta yhteensä 15.
- 23.4.2019 Kangasalan opettajia 6 vierailemassa
- 26.4.2019 TREDUn suku-ryhmäläiset 9 maahanmuuttajaa vierailulla

AUDITOINTI

- LYKE-verkoston eri toimijat arvioivat ympäristökasvatusta yksiköissä. Tampereen luontokoulu Korento auditoi Mahnalan ympäristökoulussa tammikuussa 18.1.2019.

KOULUTUKSET JA TAPAHTUMAT

LYKE-verkoston tapaamiset:

- syksyn kokoontuminen ja koulutuspäivät Helsingissä 8.-9.11.2018 Suomenlinnassa ja Luomuksessa
- Kevään LYKE-tapaaminen oli 14.-15.3.2019 Vaasassa

SYKLIn koulutukset Korennossa:

- 17.8.2018 Pieni vesikirppu vaan"-koulutus Korennossa /SYKLI / Aulikki Laine. Yhteensä 12 henkilöä Korennossa.
- 10.10. Ilmiöt metsässä-koulutus Korennossa ja 5.12.2019. 20 henkilöä
- 31.1.-1.2.2019 ympäristökasvattajille koulutusosio Korennossa "Pienet askeleet"

METSÄ TULEE TORILLE-tapahtumassa 28.8.2018 Eva Mäntyaara oli pitämässä työpajaa Laikun lavalla kuudesluokkalaisille

- Pirkanmaan alueelliset ympäristö- ja seikkailukasvatuspäivät eli 101-polkua luontoon-tapahtuma, jotka toteutettiin Virroilla 5.-6.10.2018.
- Nettikoulutus 7.6.2019 Satu Aalto /Tampereen kaupunki

MEDIANÄKYVYYS

- Nettisivut: <http://luontokoulu.blogit.tampere.fi/>

Sivut tullaan syksyllä 2019 siirtämään Tampereen kaupungin sivujen alle

- Teisko-Aitolahti -lehti
- Instagram-päivitykset
- Kestävä Tampere -facebook-sivustolle päivittäminen luontokoulun toiminnasta säännöllisesti
- Success Story -kirjaan oma kappale Tampereen luontokoulusta, esimerkkinä hyvästä ulkona opettamisesta/ilmiöpohjaisesta opettamisesta Suomessa.
- Lyke-sivuilla on luontokoulujen ajankohtaiset tapahtumat ja tehtiin nettikalenteria eli toiminnallisella tavalla joulukalenteri yhdessä LYKE-verkostolaisten kanssa.

OPPIMISYMPÄRISTÖN KOHENTAMINEN

Luontokoulu sai keväällä 2018 oppimisympäristöjen kehittämishankerahaa ympäristön korjaamiseen. Tällä rahalla saatiin ulko-opetusaluetta kuntoon ja turvallisemmaksi kesällä 2018. Silta, polut, puuvajan katto, huoltotie sekä laavu- ja nuotiopaikka kunnostettiin kesän aikana, joten oli hyvä aloittaa uusi toimintakausi luontokouluryhmien kanssa metsässä opettaen. Heti syksyllä 2018 tuli kuitenkin mutkia matkaan, kun juuri kunnostetun polun läpi tehtiin kaapelikaivanto. Sen kunnostus venyi kevääseen 2019 toukokuulle asti, kun vihdoinkin sepelikuorma saapui.

Mikroskoopit huollettiin vuonna 2019 hiihtolomaviikolla. Ne ovat lähes päivittäin käytössä kouluryhmillä ja tuottavat suurta iloa oppilaille metsäaarteiden sekä vesihyönteisten ja hämähäkkien tutkimisessa.

Luontokoulun opetusmetsäalue merkittiin pohjoisen alueen kaavaluonnokseen.

TOIMINNAN KUVAUS

Tampereen kasvatusta ja opetustoimen lisäpalveluna Tampereen luontokoulu Korento tarjoaa luontokoulupäiviä tamperelaisille koulu- ja varhaiskasvatusryhmille. Luontokoulu Korento tavoittaa vuosittain merkittävän osan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lapsista. Ryhmät ovat luontokoululla yleensä 4-5 tuntia. Kesällä pidämme kesäkursseja. Luontokoulu osallistuu Terälahden koulutalon Vihreä lippu-toimintaan. Opiskelijaryhmiä ja ulkomaisia vieraita käy luontokoululla vuosittain oppimassa toiminnallista tapaa opettaa ulkona. Teemme yhteistyötä LYKEN ja SYKLIn kanssa. Ympäristökasvattajien koulutuksia on luontokoululla vuosittain.

ASIAKKAAT

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukuvuonna 2019-2020 yhteensä **4653**. Korona-epidemiasta johtuen tulos oli yli tuhat kävijää vähemmän kuin yleensä, kun useat tapahtumat peruuntuivat. Luontokoulun kävijöistä oli lapsia **4071** ja aikuisia **582**. Varhaiskasvatus- ja koululaisryhmien osallistujamäärä oli **4455**. Osallistujamäärään on laskettu mukaan myös vierailijoita, opiskelijaryhmiä ja Avoimet ovet -tapahtuman osallistujat. Enemmistö luontokoulun kävijämäärästä koostui 4. luokkien oppilasta lukuvuonna 2019-2020.

Toiseksi suurin ryhmä oli esikoululaiset, kolmanneksi suurin ryhmä oli 7.-luokkalaisten ja neljänneksi suurin oli 5-vuotiaat. Alkuluokista käy pieni osa yhdysryhmänä; esikoululaiset ja 1.-2.-luokkalaisten kanssa. Muutamia perhepäivähoitoryhmiä vieraili myös luontokoululla.

Taulukko 1. sivulla 2.

HENKILÖKUNTA

Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan lukuvuonna 2019–2020 kuului Vera Kuivasto (Jenni Skaffarin sijaisena) kouluryhmissä ja Anne Viitalaakso esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmissä. Myös alkuluokkia on yhdistettynä esiopetusryhmiin hieman enemmän kuin aiempina vuosina.

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmerenniemen koulun rehtori. Pekka Jokelan jälkeen Markku Rissanen tuli rehtoriksi 1.11.2019 alkaen. Pidimme lähes kuukausittain rehtorin kanssa palaverin ja teimme palavereista muistiot.

Taulukko 1. Luontokoulun asiakasmäärät 2019-2020

Luontokoulun asiakasmäärä 2019-2020							
Ryhmän tyyppi	Montako luokkaa/ryhmää (syksy/kevät)	Ryhmiä	Montako eri oppilasta (syksy/kevät)	Montako eri oppilaskäyntiä	Aikuisia	Aikuisia syksy / kevät	Osallistumiskäynnit yhteensä
Koululaiset (4-5h)							
- 4.lk (3.-6.lk)	40+32	72	868+65	1518	104	61+43	1622
- 7.lk (7.-9.lk)	32+11	43	640+19	831	91	78+13	922
-esikoulu 0-2lk	44+15	59	713+26	978	150	107+43	1128
muut luokka-asteet (alakoulu)	1+1	2	80+75	155	2	2+2	157
Yhteensä		176		3482	347		3829
Varhaiskasvatus ja pph							
5-vuotiaat (ja alle)	22+16	38	273+19	467	86	52+34	553
Yhteensä kaikki	139+75	214		3949	433		4382
Kesäkurssit		4	47	47			47
Kesäkerhopäivä		1	22	22			26
			69		4	73	
Yht. ryhmät / kokonaiskävijämäärät		219		4018	437		4455
Avoimet ovet (27.2.2020)		1		30	20	20	50
Erasmus-vierailijat 22.1.2020		1			16	16	16
Kokoukset luontokoululla (Pyy,Järviluontokeskus)		2			8	8	8
Koulutukset (Sykli, KETU) 5.-6.9.		3			40	40	40
Leirikouluvierailijat		1		23	12	12	35
Opiskelijaryhmät ja vierailijat		3			30	14+16	30
Kolu-ryhmä talkoot	1+1	2			19	13+6	19
Yhteensä		232		4071	582		4653

KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET LUONTOKOULUTOIMINTAAN

Koronaviruspandemia muutti luontokoulun arkea, kun opetusryhmät peruttiin 16.3.2020 alkaen. Laaja- alainen yhteistyö eri LYKE-verkoston ja muiden ympäristötoimijoiden ja sidosryhmien kanssa korostui kevään aikana, kun koronarajoitukset ja koulujen sulkeminen muuttivat toimenkuvaamme ryhmien peruuntuessa. Meillä oli aikaa tehdä suunnittelu- ja kehitystyötä. Edistimme kotahanketta, teimme MAPPA.FI -sivuille opetusmateriaalia ulkona oppimiseen ja ympäristökasvatukseen. Suunnittelimme opastauluja luontokoulun metsäreitille sekä muita parannuksia, kuten kunnolliset portaat sillalta laavulle. Muokkasimme

uusia nettisivujamme, jotka otimme käyttöön marraskuussa 2019, ja ajoimme alas vanhoja sivuja. Siivosimme varastoja vesi-ilmalämpöpumppuremontin tieltä. Vera päivitti aktiivisesti luontokoulun Instagram-tiliä, joka löytyy käyttäjänimellä: @tampereenluotokoulu. Anne osallistui kunnossapitopalaveriin 11.3.2020 ja hänen parannusehdotuksensa piipputikkaila kiipeilyn kiipeämisen estämiseksi toteutettiin. Luontokoulun opetusmetsäalueen merkitsemisestä pohjoisen alueen kaavaluonnokseen on tehty esitys ja se on käsittelyssä.

Syyslukukaudella emme ehtineet vierailla yksiköissä, koska ryhmiä kävi Terälahdessa niin paljon ja luontokoululla on vain kaksi ympäristökasvattajaa. Keväällä 14.5.2020 koulujen aukaistua ovensa etäopetusajan jälkeen vierailimme yksiköiden lähimetsissä pitämässä luontokoulupäiviä, jotta koronaviruksen aiheuttama tartuntariski ei kasvaisi julkista liikennettä käytettäessä.

VIHREÄ LIPPU

Luontokoulu toimii Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa tehtiin yhteistyötä Vihreä lipun ympärillä. Vihreä Lippu-raati kokoontui lukuvuonna opettajan johdolla oppilasneuvoston kanssa yhteisenä. Terälahden koulukiinteistön aikuisten Vihreä Lippu-raadissa ja palavereissa olimme luontokoululta mukana. Teemana oli "Yhteinen maapallo" syyskaudella ja keväältä alkoi teemana "Kulutus ja kierrätys".

3.2. Anne leipoi VL-raatilaisten kanssa suklaamuffinsseja, joita myytiin 7.2. yhteisessä Vihreä Lippu-tapahtumassa.

7.2. oli Vihreä lippu -juhla Vihreä Lipun raadin ja oppilaskunnan yhteinen tapahtuma teemaltaan "Vaihtokirppis". tapahtumassa oli kaikkiaan 75 oppilasta.

4.3. Vera aloitti Vihreä lippu -toimintaan kuuluvat tarkistuskäynnit Terälahden jätepisteellä, jossa oli mukana opiskelija Anna sekä Terälahden koulun oppilaita. Toinen yhteinen käynti oppilaiden kanssa tehtiin 17.3.

Tunne ry:n työpajaan ja FEE-Suomen syyskokoukseen osallistuttiin 28.11.2019 Tampereen Moreeniassa. Työpajassa pohdittiin keinoja ilmastoahdistuksen käsittelemiseen.

AVOIMET OVET teemalla "Talvihulinat"

Avoimet ovet -tilaisuuksia oli lukuvuonna 2019-2020 yksi, Talvihulinat 27.2.2020. Se tehtiin yhteistyössä Terälahden kirjaston kanssa. Avoimiin oviin osallistui 50 henkilöä, joista lapsia oli 30. Aluksi oli luontoretki, jossa oli 22 osallistujaa. Retken jälkeen oli eväshetki laavun nuotiolla ja tutustumista luontokoulun tiloihin. Luontokoululla oli "ota tästä pöytä", jossa oli mm. luontoaiheisia lehtiä ja Luontokaupasta saamiamme vanhoja luontokalentereita. Terälahden kirjastossa oli aluekoordinaattori kirjavinkkaamassa ja siellä oli myös Tainan satuhetki ja askartelua. Kirjasto tarjosi kaikille munkkikahvit ja mehut. Tapahtumaa markkinoitiin Teiskolaiset-facebookryhmässä, luontokoulun Instagram-tilillä, mainoslehtisillä Terälahden koululla ja Terälahden Salessa sekä kyltillä tienvarressa. Vera otti kuvia ja teki tapahtumasta jutun, jonka lähetti Leena Tulivirrälle Teisko-Aitolahti-lehteen julkaistavaksi.

KESÄKURSSI

Kesäkurssitoimintana järjestettiin Luonnossa Luovasti-leiri alakoululaisille viikolla 23 (ti-pe klo 10.15–14.45).

Leirillä oli noin 12 lasta päivittäin ja heidän kanssaan kuljettiin matkat edestakaisin bussilla 90. Leirin kohokohtia olivat oman leirilehden teko sekä onginta Teräkoskella.

Kämmenniemen kesäkerhon kanssa vietettiin yksi mukava kesäpäivä vesieliöstöä tutkien. Koronan vuoksi osa kesätaapahtumista peruuntui osallistujien puuttuessa. Mainostimme linturetkä ja kasviretkä Teisko- Aitolahti-lehdessä, Aamulehden menovinkissä ja sosiaalisessa mediassa hallituksen asettamien koronarajoitusten hellitettyä kesäkuun alussa, mutta ehkä varoitusaika oli liian lyhyt, kun ilmoittautumisia ei tullut.

LAINATTAVAT LUONTOPAKETIT

Varhaiskasvatusryhmissä kiersi MARJAMATKA-laukku jälleen. Se on lainattavissa ryhmiin luontokoululta. Myös METSÄOPETUS-reppu on 3-4-luokkalaisille lainattavana.

TYÖYHTEISÖ

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen, siistijä sekä Terälahden koulun Fazer Amican ruokapalveluhenkilöt Kämmenniemessä ja Terälahdessa.

Luontokouluryhmät syövät kouluruokailun Terälahden koulun ruokalassa ja eväänsä nuotiolla. Puita on os- tettu paikalliselta yrittäjältä. Oppilaat puutalkoilivat syksyllä aktiivisesti ja ennen lumen tuloa saatiin traktori- kuorma puita vajaan.

Tampereen Joukkoliikenteen kanssa yhteistyö on edellytys ryhmille. Paunun bussi 90 kuljettaa ryhmät Terä- lahteen luontokoululle, mikä on todella suuri etu luontokoululle.

Yhteistyötä tehdään Terälahden opettajien, koululuokkien ja päiväkodin kanssa. Terälahden kirjaston kanssa tehtiin yhdessä Avoimien ovien talvitapahtuma. Saimme luontoaiheisia poistokirjoja luontokoululle askartelu- materiaaliksi. Jatkoimme myös luontovitriinin tekemistä kirjastoon.

YHTEISTYÖ

Luontokoulun yhteistyö nivoutuu tiiviisti Tampereen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, jonka lisäpalveluna luontokoulu toimii. Terälahdessa on erinomainen opetusympäristö ja runsaslajinen Kiimajoenjoen eliöstö sekä metsäympäristö elämyksineen. Tampereen luontokoulu Korennon ympäristökasvatustyö näkyy myös koko Tampereen ja Pirkanmaan ympäristökasvatustyön kehittämisessä sekä valtakunnallisessa LYKE-verkostossa. Kansainvälinen kiinnostus Tampereen luontokoulu Korentoon näkyi lukuvuonna 2019-2020. Korona-aika antoi uutta kaikille, kun Teams-palaverit tulivat osaksi arkea.

Kotahanke yhteistyönä

- Terälahden koulukiinteistö / Markku Rissanen
- Tampereen Tilapalvelut / Isännöitsijä Toni Nummi
- Metsämiesten Säätiö (apuraha)
 - Tampereen kasvatus- ja opetuspalvelu / Kristiina Järvelä (apuraha)

Kevättalvella 2020 teimme rehtorimme ja koulutalon työntekijöiden avustuksella hankehakemuksen Metsämiesten Säätiölle uuden kodan saamiseksi. Vanha kangaskota oli rikkoutunut ja uuden hankinta oli edessä. Kysyimme myös rakennusvalvonnasta lupa-asioista. Virittelimme myös muita yhteistyötyökuvioita, kun Metsämiesten säätiöltä saamamme summa 1400€ ei riittänyt uuteen lautarakenteiseen kotaan.

Tampereen kaupungin kasvatus- ja opetusympäristön kehittämisraha mahdollisti kotahankkeen etenemisen.

Isännöitsijä Toni Nummen kanssa keskustelimme perustustöistä ja hän neuvoi auliisti kota-asioissa.

Terälahden Seutu ry lupasi tulla maalaustalkoisiin, niin projekti oli viittä vaille valmis, mutta toimenpidelupa puuttui.

Siksipä kota päästään tilaamaan vasta ensi lukukaudella, kun saamme toimenpideluvan sekä perustukset tehtyä.

PYY

Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY /Pyrstö) kanssa tehtiin säännöllisesti. Pyrstön kokouksiin osallistuttiin viitisen kertaa lukukauden aikana. PYY/Pyrstön toiminta oli aktiivista, kun saatiin osana aikaiseksi työntekijäksi dosentti Susanna Myllylä syksystä 2019.

PYY/Pyrstön pikkujoulua ja palaveria vietettiin 17.12.2019 luontokoululla. Keväällä oli Teams-palavereja sekä 9.6. Arboretumissa kauden päättäjäispalaveri.

LYKE-verkosto (www.lyke.fi)

Tärkeänä yhteistyökumppanina toimi luonto- ja ympäristökoulujen verkosto. LYKE-koulutuksia on kahdesti vuodessa. LYKE-verkoston ja Tampereen toimiston väen kanssa on yhteistyötä tehty enemmän, koska koronavaaran vuoksi teimme keväällä etätöitä. Olimme mukana LYKE-päivillä Lahdessa 14.-15.11.2019.

Teemana oli geologia. Kevättalven LYKE-päivä Ylöjärven Karhen ympäristökoululla jouduttiin perumaan.

LYKE-palaveriin kuitenkin osallistuttiin Teamsin kautta. Keväällä LYKE-palavereihin osallistuttiin noin kahden viikon välein Teamsin kautta tai webbinaarina Zoom-alustalla. Palavereissa oli hyvä suunnitella toiminnan kehittämistä Suomen laajuisen verkostomme kesken ja kuulla, mitä muissa Suomen luontokouluissa on tehty koronaviruspandemian aikana. 15.6.2020 vierailimme LYKE-toimistolla palaverissa Niina Mykrän ja Maija Ihantolan kanssa keskustelemassa mm. Kestävä koulu -ohjelmasta, mikä on iso asia LYKE-verkoston toimijoille.

Ulos-Ut-Out-tapahtuma piti olla Nurmeksessa 9.-11.6.2020, mutta se siirrettiin vuodella eteenpäin.

Tapahtumaan ilmoittautui tuhansia luonto- ja ympäristöalan ihmisiä.

Järviluontokeskus-hanke ja Ekokumppanit

Lukuvuonna jatkettiin yhteistyötä Järviluontokeskus-toimijoiden kanssa (Ekokumppanit). Järviluontokeskuksen sidosryhmätilaisuuteen osallistuimme syksyllä 2019 ja joulukuussa 5.12.2019 palaveri pidettiin luontokoululla.

Luonto on tärkeä keskuksen toiminnassa, vaikka keskus tullaan rahoittamaan elinkeinopohjaisesti.

Ekokumppaneiden järjestämään **ympäristötori**-tapahtumaan osallistutaan joka kesä Tammelan torilla, mutta tänä vuonna se siirrettiin syksyyn.

Talkoot

Kesällä 2018 löytyi tummaverkkoperhonen Terälahden koulun itäpuolen niittypelloilta ja myös luontokoulun ja Kiimajoen varren lehtovirmajuurista.

- 24.9.2019 oli SLL/ Pirkanmaan luonnonsuojelupiirin **KOLU-hankkeen talkoot** Terälahdessa 13 henkilön voimin. Luontokoulutoimintaa ja jokamiehen oikeuksia esiteltiin ryhmälle, jossa oli paljon maahanmuuttajia.
 - Tummaverkkoperhosniityn hoitoa jatkettiin 25.5. haastamalla Terälahden koulun oppilaat kaivamaan lupiineita.
 - Tehtiin suunnittelua ympäristökeskuksen kanssa hoitosuunnitelmasta niitylle ja seuraavista tal-koista syksyllä 2020.

Muut yhteistyötahot

Syksy 2019

- Partio-järjestön ja Luonto-Liiton sekä Tampereen luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa tehtiin yhteistyötä mm. kamiinateltan, lumikenkien, luuppien ja muiden välineiden lainaamisella.
 - Perhepartio Hervannasta vietti leiriä luontokoulun tiloissa 23.-24.11.2019 marraskuisen viikonlopun vuokraten kaupungilta tilat.
- 16.12.2019 haimme Tammelan koululta lahjoituksena laatikon, josta käy havainnollisesti ilmi eri roskien maatumisajat. Jyri Virtanen käänsi luokkansa kanssa tekstit englanniksi.
- Voimatassu-yrittäjän tapahtuma oli pikkujoulutunnelmissa 20.12.2019 luontokoulun pihassa ja kodassa.

Kevät 2020

- 30.1. Vera haki Tampereen Luontokaupasta lahjoituksena Suomen luonnonsuojeluliiton luontokalentereita luontokoululle.
 - 14.2. Anne ja Vera vierailivat Vuoreksen metsäeskarissa tutustumassa heidän toimintaansa.

Koulunkäynninohjaajat, harjoittelijat ja vierailijat

Luontokoulussa työskentelee Sarka oy:n kautta palkkatuella koulunkäynninohjaajia. Harjoittelijoita on eri luontoalan oppilaitoksista. Vierailijoita oli kuluneen lukuvuoden aikana Israelista, Meksikosta ja useista Euroopan maista. Erasmus-ryhmä, jossa Kämmerinien /Terälahden varhaiskasvatusyksikkö oli mukana, vieraili tammikuussa 2020 luontokoululla. On kannustavaa, että luontokoulutoiminta ja ulkona opettaminen metsässä kiinnostaa.

Syksy 2019 työntekijät

- Sarka Oy:n kautta koulunkäynninohjaajana Tuula Mella syyslukukauden 2019
- Ahlmanin luonto-ohjaaja -koulutuksesta Pia Viljanen osa-aikaisesti 17.9.-10.10.2019
 - Teea Jokela Turun Livia-ammattiopisto luonto- ja ympäristöalan opiskelija 26.9.2019 Vihreä Lippu-asioista haastattelemassa ja seuraamassa esiopetusryhmän päivää

Kevät 2020 työntekijät

- Ahlmanilta luontoalan opiskelija Anna Salonen 14.1.2020 alkaen
- TE-keskuksen kautta Anna Haapaniemi 2.3.2020 alkaen
 - Mäntän luonto- ja ympäristöalan opiskelija, Niklas Paulaniemi, 20.1.2020 alkaen muutaman viikon, ennen kuin koronaepidemia peruutti luontokouluryhmät

- Eräopas-opiskelija (Kiljavan Opisto) Rhys Evans oli viikot 8 ja 10, ja teki näyttönsä 6.3.2020 Osa opiskelijoista jatkaa koronavirusrajoitusten jälkeen.

Opiskelijaryhmät ja vierailijat

- **Israelilais-suomalainen -leirikoulu "FYRG"** vieraili 26.8.2019 illalla 35 henkilön voimin (23 13-15v nuorta ja 12 aikuista) luontokoululla. Tehtiin vesitutkimuksia ja käytiin läpi jokamiehen oikeuksia. Lintuluennon piti Hannu Järvinen. Yhteyshenkilönä toimi mikrobiutkija Elias Hakalehto. Mukana myös limnologi Lauri Heitto Kuopiosta. Saimme kutsun Terälahdesta vierailla myös Tampereella Elias Hakalehdon O-kuitu -tutkimuslaitoksella Hiedanrannassa.
- Ammatti-Instituutti lisäkki/ Osarasta luonto- ja ympäristöalan opiskelijat 13 opettajansa Timo Lepistön kanssa vierailulla 7.11.2019 (14)
- 22.1.2020 Erasmus-ryhmä opettajia Euroopasta, yhteensä 16, vieraili luontokoululla ja Terälahden koulutalossa.

AUDITOINTI

- LYKE-verkoston eri toimijat arvioivat ympäristökasvatusta yksiköissä. Tampereen luontokoulu Korento auditoi Marttisten nuorisokeskuksessa syksyllä 4.10.2019.

KOULUTUKSET JA TAPAHTUMAT

LYKE-verkoston tapaamiset:

- Syksyn kokoontuminen ja koulutuspäivät Lahdessa 14.-15.11.2019
- Kevään LYKE-tapaaminen 13.3.2020 Ylöjärven Karhen koululla peruuntui, mutta Vera osallistui Teamsin kautta kokoukseen.

KETU-koulutuksessa tammikuussa 23.1.2020 Anne Viitalaakso oli kertomassa luontokoulusta ja ympäristökasvatuksesta. Mukana noin 20 henkilöä.

Tampereen koulujen ja varhaiskasvatuksen yksiköiden ympäristökasvattaja-koulutuksen käyneet kokoontuivat palaveriin syksyllä 2019 Tarja-Kaarina Lääperin koolle kutsumana kaksi kertaa. Anne Viitalaakso osallistui 11.12.2019 palaveriin virastotalolla.

Vera Kuivasto osallistui 15.4.2020 Ekotukitoiminnalla kohti hiilineutraalia kaupunkia -koulutukseen.

SYKLIn koulutukset

- Anne Viitalaakso oli 2.-3.10.2019 mukana ympäristökasvattajien täydennyskurssilla Nuorisokeskus Marttisissa.
- Korennossa oli 5.-6.10.2019 ympäristökasvattajille koulutusosio / SYKLI. Mukana oli 20 henkilöä, joista 3 oli kouluttajia.

- Vera ja Anne osallistuivat SYKLIn Liikkuva lähiympäristö -koulutukseen 6.5.2020 ja Vaikuttava vesi -koulutukseen 7.5.2020. Koulutukset järjestettiin Teamsin kautta webinaarina. Koulutuksiin liittyi myös itsenäinen etätehtävä ja koulutusten toiset osat järjestetään syksyllä 2020.
- 9.6.2020 osallistuimme ympäristökasvattajien valtakunnalliseen webinaariin, jossa vuorovaikuttisesti vertaisoppimisen kautta oli tavoitteena kehittää ympäristökasvatusverkostoa (FEE Suomi, Sil-lanrakentajat).

Tampereen kaupungin nettisivujen päivitystä opeteltiin syyslomalla 15.10.2019. Kouluttajana oli Satu Aalto /Tampereen kaupunki.

MEDIANÄKYVYYS

- Vanhat nettisivut (<http://luontokoulu.blogit.tampere.fi/>) vaihtuivat marraskuussa 2019 Tampereen kaupungin sivujen alle www.tampere.fi/luontokoulu
- Teisko-Aitolahti -lehteen tehtiin juttu Avoimista ovista ja kesäleiristä.
- Luontokoulun Instagram-tili @tampereenluontokoulu
 - Kestävä Tampere -sivu Facebookissa: Vera teki syksyllä esittelyn luontokoulun toiminnasta. Sivulla kerrotaan Tampereen kaupungin eri toimijoiden tekemästä ympäristötyöstä sekä ajankohtaisista uutisista.
- KOPA-uutisissa tiedottaminen luontokoulutoiminnasta, ilmoittautumisesta luontokouluun sekä kesäkursseista

Tampereen luontokoulu Korento toimintakertomus

lukuvuosi 2020–2021

www.tampere.fi/luontokoulu

TOIMINNAN KUVAUS

Tampereen kasvat- ja opetuspalvelualueen lisäpalveluna Tampereen luontokoulu Korento tarjoaa tukea ympäristökasvatukseen, sekä ulkona oppimisen kokonaisuuksia. Luontokoulu Korento tavoittaa vuosittain merkittävän osan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lapsista. Luontokoulupäivän pituus on yleensä 4-5 tuntia, näin saavutetaan kattava, elämyksellinen ja pitkäjänteisempi tutkivan oppimisen teemakokonaisuus. Kesällä pidämme kesäkursseja, sekä vuosittain järjestetään vaihteleva määrä täydennyskoulutusta kasvattajille ja opettajille. Luontokoulu osallistuu Terälahden koulutalon Vihreä lippu-toimintaan. Opiskelijaryhmiä ja ulkomaisia vieraita käy luontokoululla vuosittain oppimassa toiminnallista tapaa opettaa ulkona.

ASIAKKAAT

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukuvuonna 2020-2021 yhteensä **4868**. Koronaepidemian tuomat muutokset päiväkoti ja koulumaailmassa vaikuttivat jonkin verran luontokoulun kävijämääriin. Luontokoulun kävijöistä oli lapsia **4302** ja aikuisia **534**. Osallistujamäärään on laskettu mukaan myös vierailijoita, opiskelijaryhmiä ja Avoimet ovet -tapahtuman osallistujat.

Katso taulukko 1, sivu 2.

HENKILÖKUNTA

Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan kuuluu Jenni Skaffari kouluryhmissä ja Anne Viitalaakso esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmissä. Myös alkuluokkia on yhdistettynä esiopetusryhmiin hieman enemmän kuin aiempina vuosina.

Luontokoulun esimiehenä toimii Kämenniemen koulun rehtori Markku Rissanen. Luontokoululla on vuosittain vaihteleva määrä harjoittelijoita. Heistä enemmän myöhemmin.

Taulukko 1. Luontokoulun asiakasmäärät 2020-2021

Luontokoulun asiakasmäärä lukukausi 2020-2021						
Ryhmän tyyppi	luokat/ryh	Ryhmät / luokat (kevät/ syksy)	Montako eri oppilasta (kevät/ syksy)	Montako eri oppilas-käyntiä	Aikuisia kevät/syksy	Osallistumis-käynnit yhteensä
KOULULAISET (4-5 TUNTIA)						
4.Ik	46	13/33	310/714	1024	16/48	
7.Ik	57	38/19	812/409	1221	57/22	
Vierailut yksiköissä (syksy)	5	5	98	98	9	
Muut luokka-asteet ja erityisluokat	10	4/6	32/65	97	5/9	
Yhteensä koululaiset	118			2440	166	2606
ESIKOULU 0-2Ik						
esikoulu 0-2Ik 4-5h	67	26/41	332/543	875	61/92	
vierailut syksy eo (alle 4h)	20	13/7	202/171	373	25/17	
Yhteensä eo	87			1248	195	1443
VAKA (4-5 TUNTIA)						
5-vuotiaat (ja alle) 4-5h ryhmät	35	17/18	213/269	482	43/46	
vierailut yksiköissä alle 4h	7	4/3	48/37	85	5/11	
Yhteensä vaka	42			567	105	672
KESÄTOIMINTA						
Luonnossa luovasti leiri	5		10(8)	47		
Kesäkerhopäivä	1		32		8	
Yhteensä kesätoiminta	6		32	47	8	87
MUUT						
Kolu-ryhmä talkoot (10.9.)	1				10	
Sieniretki (3.9.)	1				12	
Opiskelijaryhmät (7.11.)	1				12	
Veso 17.4. Sammon koulu/Sairaala	1				20	
Vihreä lippu-koulutus (Teams)	1				6	
Yhteensä muut	5				60	60
Kaikki yhteensä	258					4868

VIHREÄ LIPPU

Luontokoulu toimii Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa tehtiin yhteistyötä Vihreä lipun ympärillä. Vihreä Lippu-raati kokoontui opettajan johdolla oppilaskunnan kanssa yhteisissä tapaamisissa. Olimme mukana Terälahden koulukiinteistön aikuisten Vihreä Lippu-raadissa. Teemana oli ”Kulutus ja kierrätys”. Koronan tuomat rajoitukset muokkasivat toimintaa joskus nopeastikin, mutta kivaa toimintaa saatiin silti aikaiseksi, vaikka toisinaan piti siirtää yhteisiä tapaamisia. Pidimme kokouksia myös ulkona. Tästä aiomme ottaa säännöllisen toimintatavan käyttöön. Vihreä lippu-raadissa oli upeita oppilaita, joilta tuli mahtavia ideoita arjen toimintaan. Mm. Masseista mahiksiin-palkinto tuli Terälahteen, kun oppilaskunta/Vihreä lippu-raati laati kattavan ja uskottavan hakemuksen.

AVOIMET OVET

Avoimia ovia ei tänä vuonna järjestetty, koska koronarajoitukset eivät sallineet tapahtumien järjestämistä. Osittain ei edes ulkotiloissa. Päätimme jäädä odottamaan parempia aikoja.

KESÄKURSSIT

Kesäkurssitoimintana järjestettiin Luonnossa Luovasti-leiri alakoululaisille viikolla 23. Leirillä oli 8-10 lasta päivittäin ja heidän kanssaan kuljettiin matkat edestakaisin bussilla 90. Leirin kohokohtia olivat yrttijalkakylpyhemmottelu sekä onginta Terälahden venesataman laiturilla. Saimme paljon saalista.

Kämmenniemen kesäkerhon kanssa vietettiin yksi mukava kesäpäivä Terälahdessa.

TYÖYHTEISÖ

Luontokoulun toiminnan kannalta tärkeää työyhteisössä ovat olleet koko Terälahden koulukiinteistön henkilökunta sekä Fazer Amican ruokapalveluhenkilöt Kämmenniemessä ja Terälahdessa.

Tampereen Joukkoliikenteen kanssa yhteistyö on jatkunut säännöllisesti erityisesti sähköpostikeskustelujen kautta.

YHTEISTYÖ

Luontokouluryhmiä oli jonkin verran vähemmän kuin edellisinä vuosina, sillä rajoitukset liikkumisessa ja kokoontumisissa vaihtelivat joskus nopeallakin tahdilla. Tämä mahdollisti monen uuden yhteistyökuvion aloittamisen tai vahvistamisen.

- Tampereen luonnontieteellisen museon kanssa aloitettiin Välineitä luonnontutkimukseen-kurssin suunnittelu. Kurssi toteutetaan kahtena etäkoulutuksena (Teams), sekä yhtenä

lähiopetuspäivänä luontokoulun ympäristössä. Kurssikerrat tallennetaan kaikkien käytettäväksi myöhemmin. Tallenteet löytyvät www.mappa.fi/teemareput

- Kestävä Tampere 2030-ohjelman Elina Pulliaisen kanssa tiivistettiin yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ympäristökasvatuksen koordinoinnin kautta. Kestävä Tampere-ohjelma kutsui koolle kaupungin eri yksiköistä ja organisaatioista toimijoita, jotka tekevät ympäristökasvatuksen kanssa työtä eri tavoin.
- Strategiayksikön kehityspäällikkö Sanna Huikurin kanssa on jatkettu yhteistyötä ympäristökasvatuksen laajentamiseksi ja juurruttamiseksi kaupungin arkeen.
- Osallistuimme Luonnon monimuotoisuus-ohjelman työryhmään loppuvuodesta 2020. Työryhmän työn pohjalta oleva ohjelma kiinnitetään Tampereen kaupungin ympäristönsuojelutyöhön vuodelle 2030 asti. Esimerkiksi Lumun kanssa tehtävä Välineitä luonnontutkimukseen-kurssi on tämän ohjelmatyön jalkauttamista.
- Luontokoulu oli lukuvuonna 20-21 mukana tiiviisti Tampereen yliopiston kanssa Ympäristökasvatuskokeiluja-kurssin kautta. Suunnittelimme yhdessä kahden luokanopettajaopiskelijan, Jenni Särkilampi ja Anniina Lindholm, kanssa opintojakson Ilmastokasvatuksesta. Tämä kokonaisuus löytyy www.mappa.fi -palvelusta.
https://mappa.fi/user_content/678b8ad36268c05c54073b45cff810126ab74c56
- Kotouttavaa luonnonhoitoa yhteistyötä jatkettiin syyskuussa 2020, kun paikalla oli 10 kurssilaista raivaamassa Terälahdessa tilaa virumajuuressa, joka on tummaverkkoperhosen isäntälaji.
- Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen suunnittelijoiden ja Kestävä tulevaisuus-aihealueen kanssa jatkui aktiivisesti, vaikka tällä hetkellä ei ole yhteistä ympäristökasvatuksen työryhmää.

PYY

Yhteistyötä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmän (PYY /Pyrstö) kanssa tehtiin säännöllisesti. Pyrstön kokoukset järjestettiin etänä Teamsissä.

LYKE-verkosto (www.luontokoulut.fi)

Tärkeänä yhteistyökumppanina toimi luonto- ja ympäristökoulujen verkosto. LYKE-koulutuksia on kahdesti vuodessa. LYKE-verkoston ja Tampereen toimiston väen kanssa on yhteistyötä tehty enemmän.

Ulos-Ut-Out-tapahtuma piti olla Nurmeksessa 15.-17.6.2021, mutta koronatilanteesta edelleen johtuen, tapahtumaa ei voitu järjestää suunnitellusta. Tapahtuma järjestettiin aivan uudella tavalla täysin etänä 400 osallistujan ja 100 työpajan pitäjän/järjestäjän voimin. Yhdessä saatiin hyvä tapahtuma aikaiseksi.

TERÄLAHDEN YMPÄRISTÖN HUOLTOTYÖT

Tiistaina 4.5. Ekokumppanit/Petri Mäkelä +Teiskon kirkkovenesoutajien kanssa oli palaveri luontokoulun laavulla Kiimajoen kunnostuksesta. Anne oli palaverissa mukana. Kesän 2021 aikana jokea siistitään ja avataan kanoottireitin onnistumiseksi.

Lions Club Teisko ry. on saanut kaupungilta luvan Kiimajoen sillan ja laavun välisen portaikon ja kangaspäälysteisen polun rakentamiseen laavulle. Koronarajoituksista johtuen hanke siirtyy vuodelle eteenpäin.

Keväällä 2020 aloitettu hanke kodan saamiseksi luontokoulun alapihaan toteutettiin syksyllä 2020. Kota tilattiin Porin Puupojilta. Käyttöön kota saatiin loppuvuodesta. Kevään ja kesän 2021 aikana kotaa viimeisteltiin suojamaalein.

KOULUNKÄYNNINOHJAAJAT, HARJOITTELIJAT JA VIERAILIJAT

Syksy 2020 työntekijät

- Stefano Ferrari oli luontokoulussa Arffmannin suomen kielen intensiivikurssilta viikon harjoittelussa. Hän osallistui myös KOLU-hankkeen kautta Terälahden perhosniittytalkoisiin. - Samalta Arffmannin (Yksityinen työllisyydenhoidon palveluiden tuottaja sekä maahanmuuttajien kotoutumiskouluttaja) järjestämältä suomen kielen kurssilta luontokoululla oli joulukuussa Anna Soininen,
- sekä helmikuussa Lucie Korento.
 - o Suomen kielen harjoittelija toteuttivat luontokoululle kasvatusmateriaalia yhdistäen omaa aikaisempaa koulutusalaansa suomen kielen harjoitteluun.

Kevät 2021 työntekijät

- TET-harjoittelija Taavetti Ihantola oli luontokoululla kahdessa jaksossa. Jakso alkoi joulukuussa 2020, mutta koronarajoitusten takia toinen osuus siirtyi toukokuulle 2021.
- Toukokuussa 2021 luontokoulun luonto-ohjaajaharjoittelijana oli Milja Tyni Livia- ammat- tiopistosta.
- Tammikuussa 2021 luontokoululla aloitti harjoittelunsa LTO Heidi Heiskanen SYKLI:n ympäristökasvattaja-koulutuksesta (erityisammattitutkinto). Anne toimii hänen työnohjaajanaan. Heidi jatkaa opintojaan ja harjoittelua syksyllä 2021. Ympäristökasvattajaopiskelija Heidi Heiskanen (LTO) teki opintotyönään työhyvinvointipäivän Terälahden ja Kämmenniemen opettajille. Hän loi hyvinvointipolun kuljettavaksi luontokoulun opetusmetsään. Hyvinvointipolku otettiin vastaan erittäin iloisena, ja nämä materiaalit tulevat avoimeksi www.mappa.fi -palveluun loppuvuodesta 2021.

Opiskelijaryhmät ja vierailijat

- Ammatti-Instituutti Iisakki/ Osarasta luonto- ja ympäristöalan 12 opiskelijaa olivat opettajansa Timo Lepistön kanssa vierailulla 7.11.2020

AUDITOINTI

- LYKE-verkoston eri toimijat arvioivat ympäristökasvatusta yksiköissä. Tampereen luontokoulu Korentoa oltiin auditoimassa Mahnalan ympäristökoulusta 8.10.2020.

KOULUTUKSET JA TAPAHTUMAT

- Perjantaina 12.3.2021 Teams-koulutus varhaiskasvatuksen ja koulun henkilöstölle Vihreä Lippu-teemasta ”Lajikirjo” - kouluttajana Jenni. Koulutuksesta on tehty tallenne kaupungin Microsoft Stream-palveluun.
- Jenni oli pitämässä la 17.4. Sammon koulun/Sairaalakadun toimipisteen opettajille Veso-päivää aiheesta ulkona oppiminen. Tilaisuus järjestettiin ulkona, ja tähän osallistui yhteensä 20 opettajaa.
- LYKE-verkoston tapaamiset:
 - Syksyn kokoontuminen ja koulutuspäivät järjestettiin osittain myrskyisässä säässä Tampereen Niihaman pihassa, osittain Teamsin kautta. Asiantuntijakouluttajana toimi Malike. He kouluttivat ympäristökasvattajia erilaisien apuvälineiden käytössä ulkona oppimisessa. Päivän teemana oli myös yhdenvertaisuus.
 - Kevään LYKE-tapaaminen järjestettiin täysin etänä Teamsissä. Tapaamisen aiheena oli vaikuttavuus.
- LYKE-toimijoiden etäajan joulukalenteri oli mukava toteuttaa taas yhteistyössä muiden kollegoiden kanssa.
- Täydennyskoulutukset:

Anne osallistui Kestävän tulevaisuuden taidot -seminaariin 5.5.2021. Jenni suoritti WWF:n Ilmastokasvatus-koulutuskokonaisuuden keväällä 2021. Jenni jatkaa etäopintoja YK-liiton järjestämää Opettajat kestävän tulevaisuuden tekijöinä-opintokokonaisuudessa.

Anne ja Jenni uusivat EA 1-korttinsa SPR:n hybridikurssilla alkuvuodesta 2021. Koronatilanteesta johtuen, myös lähipäiväosuus toteutettiin kuitenkin webinaarina.

Vuoden aikana käytiin myös erilaisia lyhyitä koulutuksia, jotka olivat etänä toteutettavissa.

MEDIANÄKYVYYS

- Luontokoulun Instagram-tili @tampereenluontokoulu
- Mielen ry kävi kuvaamassa Terälahden ympäristöä Voi hyvin-teemaviikkoa varten toukokuussa. Koottu video Metsämieli-harjoituksin löytyy instagramista @mielenry.

Toimintakertomus lukuvuosi 2021-2022

www.tampere.fi/luontokoulu-korento

Sisällys

TOIMINNAN KUVAUS	2
ASIAKKAAT	2
HENKILÖKUNTA	2
TYÖYHTEISÖ	2
VIHREÄ LIPPU-YMPÄRISTÖKASVATUSOHJELMA	3
Luontokoulun asiakasmäärä lv 21-22 taulukko	4
TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET	5
Luontopäivä Vapriikissa 19.10.2021	5
Työväenopiston luontokasvuspäivä/-koulutus 18.3.2022	5
Kestävän kehityksen työpajoihin osallistuminen OPH/ECF4CLIM	5
VESO Tampereen opettajille 12.3.2022	5
Välineitä luonnontutkimukseen-webinaari elo-syyskuu 2021	5
Ympäristötori 6.6.2022.....	6
Livenä luonnossa-tapahtuma Terälahdessa 15.4.2022	6
EKOTHON 2- yhteiskehittämispöytä 1.-2.12.2021	6
Palautuspäivä kasiluokkalaisille 25.5.2022	6
Avoimet ovet/Sieniretki	6
YHTEISTYÖ	6
PYY/Pyrstö	6
LYKKYn hallitus	7
Ekosivistys-tiimi	7
Pirkanmaan luonnonmonimuotoisuus-ohjelma	7 YK-
liitto	7
Taidekaari	7
KIERTO-hanke	7
OPISKELIJAT, HARJOITTELIJA, VIERAILIJAT	8
KESÄLEIRI	8
MEDIANÄKYVYYS	8
Julkaisut	9 MUUT
TAPAHTUMAT JA YHTEISTYÖT	9
LUKUVUODEN ERITYISTILANTEET	9

TOIMINNAN KUVAUS

Tampereen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen lisäpalveluna luontokoulu Korento tarjoaa tukea ympäristökasvatukseen, sekä ulkona oppimisen pedagogiikkaan. Luontokoulun toiminta toteuttaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmaa.

Luontokoulu Korento tavoittaa vuosittain merkittävän osan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lapsista. Kohderyhmänä ovat 5-7—vuotiaat sekä 4.- ja 7.luokkalaiset. Ryhmät viettävät luontokoululla Terälahdessa 4-5 tuntia, joten he saavat kokonaisvaltaisen opetuspäivän tietystä ilmiöstä.

ASIAKKAAT

Luontokoulun asiakasmäärä oli lukuvuonna 2021-2022 yhteensä 5558. Luontokoulun kävijöistä oli lapsia noin 4400 ja aikuisia noin 770. Ryhmiä oli 247. Kokonaisosallistujamäärään on laskettu mukaan myös vierailijoita, opiskelijaryhmiä ja eri tapahtumiin osallistujat sekä onlinekoulutukset.

Taulukko Luontokoulu Korennon eritellyistä asiakasmääristä lv 21-22 löytyy sivulta 4.

HENKILÖKUNTA

Luontokoulun vakituiseen henkilökuntaan kuuluu Jenni Skaffari kouluryhmissä ja Anne Viitalaakso esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmissä. Myös alkuluokkia on yhdistettynä esiopetusryhmiin hieman enemmän kuin aiempina vuosina. Luontokoulun esimiehenä toimii Kämmerinien koulun rehtori Markku Rissanen.

TYÖYHTEISÖ

Tärkeitä henkilöitä luontokoulun toiminnan kannalta työyhteisössä ovat olleet vahtimestari Veikko Montonen, siistijä Lauri Dunder sekä Terälahden koulun Fazer Amican ruokapalveluhenkilöt (esimies Markus Lodstedt) Kämmerinienessä ja Terälahdessa Päivi Tuomi. Luontokouluryhmät söivät kouluruokailun luontokoulun luokassa ja eväänsä nuotiolla. Lisää polttopuita laavulle on ostettu keväällä 2022 paikalliselta yrittäjältä.

Tampereen Joukkoliikenteen kanssa yhteistyö on edellytys ryhmille. Paunun bussi 90 kuljetti ryhmät Terälahteen luontokoululle, mikä on todella suuri etu luontokoululle. Kesällä 2022 Liikennöintifirmaksi muuttui Pohjolan Liikenne Oy. Jonkin verran varhaiskasvatus- ja esiopetus- sekä integroidut ryhmät kulkivat tilatakseilla. Anne vieraili tavallista enemmän ryhmissä, kun korona haittasi ryhmien kulkemista Terälahteen

busseilla.

Yhteistyötä tehdään Terälahden opettajien, koululuokkien ja päiväkodin kanssa. Anne järjesti kotakahvit kahdesti lukuvuoden aikana henkilökunnalle virkistykseksi.

VIHREÄ LIPPU-YMPÄRISTÖKASVATUSOHJELMA

Luontokoulu toimii Vihreä lippu- ympäristökasvatusohjelman edistäjänä. Terälahden koulukiinteistön kanssa tehtiin yhteistyötä Vihreä lipun ympärillä. Syksyllä 2021 päätimme edellisen teeman Kulutus ja kierrätys. Kevään 2022 pidimme Kestävän lipun saaneille yksiköille suodun tauon, jonka aikana pystyimme jäsentämään Vihreä lippu-toimintaa ja miettimään yksityiskohtaisesti, miten ja millä teemalla jatkamme syksyllä uuden toimintasuunnitelman kautta.

Luontokoulun asiakasmäärä lv 21-22 taulukko

Luontokoulun asiakasmäärä lv 21-22	Ryhmät / luokat (syksy/keväät)	Montako eri oppilasta (syksy/keväät)	Montako eri oppilas/asias- käyntiä *	Aikuisia syksy/-ke- vät	Osallistumis- käynnit yhteensä	* Asia kkailla eri pedag ogiset teem at eri päivill e
KOULULAISET (4-5 TUNTIA)						
4.lk	16/26	363/598		22/30		
7.lk	40/29	823/558		57/43		
Muut luokka-asteet ja erityis- luokat	5/4	70/64		10/14		
Yhteensä koulut	120	2476		176	2652	
VAKA (4-5 h)						
Varhaiskasvatus	17/21	198/254		40/47		
Yhteensä VAKA	38	452		87	539	
ESIKOULU (4-5 h)						
ESIKOULU 0-2lk	43/46	631/687		102/121		
Yhteensä EO	89	1318		223	1541	
KESÄTOIMINTA						
Luonnossa luovasti-leiri		23	5			115
Kämmenniemen kesäkerho		37		9		47
Yhteensä kesätoiminta				9	162	4
MUUT						
Vierailijat Pälkäne+LYKE				6		6
Työhyvinvointi-päivä lähihoita- jat				11		11
Työväenopiston opettajien luontokasvatuspv 18.3.				18		18
Terälahden koulukiinteistö, nkk+koulu		100		4		104
Vapriikin luontopäivä 19.10		40		20		60
Livenä luonnossa 5.4. /SYKLII/LYKE/ILIKO-opet				10		10
Opiskelijaryhmä SASKY				7		7
Indonesialaisryhmä/ TUNI				12		12
Välineitä luonnontutkimuk- seen-webinaari LUMUn kanssa			3	5		15
Ekothon kouluttaja/-haasteen antaja 1.-2.12.21, kaksi ryhmää (Zoom)				7+7		14
Sieniretki 16.9.		1		2		3
Ympäristötori 6.6.		10		40		50
Treen VESO 12.3., 2 x 60 min (Teams)		2		60+60		120
Kasiluokkalaisten palautuspv 25.5. (10 min rasti)	12	220		14		234
MUUT Yhteensä						664
YHTEENSÄ KAIKKI	247 (4-5 h ryhmät)					5558

TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET

[Luontopäivä Vapriikissa 19.10.2021](#)

Vapriikissa järjestettiin syyslomaviikolla luontopäivä, joka sisälsi montaa eri toimijaa ja tapahtumaa. Luontokoulu piti työpajan Oivalluksia ja pelejä luonnosta. Paja keräsi yli 60 innokasta isompaa ja pienempää tutkijaa oppimaan luonnosta.

[Luontopäivä Vapriikissa - Ilmastosankari](#)

[Työväenopiston luontokasvatuspäivä/-koulutus 18.3.2022](#)

Tampereen työväenopisto tilasi luontokoululta luontokasvatuspäivän opettajilleen ja kouluttajilleen. Päivän teemana oli ulkona oppimisen pedagogiikan menetelmien hyödyntäminen aikuiskasvatuksessa.

[Kestävän kehityksen työpajoihin osallistuminen OPH/ECF4CLIM](#)

Luontokoululta osallistuttiin kansainväliseen tutkimushankkeeseen, jota koordinoi Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitos.

[ECF4CLIM — Koulutuksen tutkimuslaitos \(jyu.fi\)](#)

[VESO Tampereen opettajille 12.3.2022](#)

Jenni oli mukana koko Tampereen opettajille järjestetyssä online Veso-päivässä. Luontokoululla oli yhteistyössä Fusilli-ohjelma Elina Pulliaisen ja LYKE-verkoston Maija Ihantolan kanssa kaksi tunnin työpajaa teemana Koulu muuttaa maailmaa – ekososiaalinen sivistys käytännön opetustyössä. Työpajat täyttyivät heti ja muutamia jäi myös varalle.

[FUSILLI | Fostering the Urban food System Transformation through Innovative Living Labs Implementation | Tampereen korkeakoulu yhteisö](#)

[LYKE - Tukea luonto- ja ympäristökasvatukseen - LYKE-verkosto \(luontokoulut.fi\)](#)

[Välineitä luonnontutkimukseen-webinaari elo-syyskuu 2021](#)

Korento piti kolmen päivän online-koulutuksen yhdessä Tampereen luonnontieteellisen museon Tomi Kum pulainen ja Riikka Elon kanssa.

Ympäristötori 6.6.2022

Monen vuoden jälkeen Tammelan torilla järjestettiin Ympäristötori. Luontokoulu osallistui tapahtumaan. Pääsimme hyviin keskusteluihin ympäristökasvatuksesta eri organisaatioissa työskentelevien henkilöiden kanssa.

Livenä luonnossa-tapahtuma Terälahdessa 15.4.2022

Huhtikuussa 2022 järjestettiin yhteistyössä Ympäristöopisto Syklin, Pirkanmaan Ulko-opejen, LYKE-verkoston ja luontokoulu Korennon (+ PYY) kanssa koulutus-/virkistyspäivä Ympäristökasvattaja-alumneille, sekä muille kiinnostuneille Livenä luonnossa tilaisuus. Sää oli lumimyrskyinen, mutta silti kaikki saivat paljon oppia ja iloa uusista menetelmistä, peleistä ja yhteistyöstä. Illan kohokohta oli Niina Rautiaisen ohjaama nuotionruuan valmistus. Jälkiruokajätskin tekokin onnistui hyvin huhtikuudessa lumikaaoksessa.

EKOTHON 2- yhteiskehittämisprosessi 1.-2.12.2021

Luontokoulu valittiin Pirkanmaan liiton Ekothon 2-yhteiskehittämisprosessin yhdeksi haasteen antajaksi. Prosessin aiheena oli pirkanmaalainen kestävyystoiminta. Digitaalisesti toteutettu tapahtuma pohti ja loi uusia ideoita ympäristökasvatuksen sitouttamiseksi kuntiin ja kolmannelle sektorille.

[aba4c82f-4_suo_korento.pdf \(tuni.fi\)](#)

Palautuspäivä kasiluokkalaisille 25.5.2022

Luontokoulu osallistui yhdessä luonnontieteellisen museon kanssa OPS-agenttien järjestämään teemapäivään 8.luokkalaisille. Palautuspäivä rakentui mm. leikkimielisestä Amazing Race-kierroksesta. Korennolla ja Lumulla oli yksi rastipiste.

[Avoimet ovet/Sieniretki](#) pidettiin 16.9.2021 klo 16-18. Tapahtumaan osallistui vain kaksi henkilöä. Sieniä kylläkin oli runsaasti.

YHTEISTYÖ

PYY/Pyrstö

Jenni valittiin Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä PYYn sekä työvaliokunta Pyrstön puheenjohtajaksi syksyllä 2021. Työvaliokunnan kokoukset toteutettiin erityisesti Teamsin kautta. Yhden kerran pääsimme tapaamaan toisiamme livenä Vapriikissa luonnontieteellisen museon ja Riikka Elon kutsumana.

Riikka piti pyrstöläisille esittelyä luonnontieteellisen museon upeista materiaaleista ja näytteistä.

LYKKYn hallitus

Jenni on Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton (LYKKY) hallituksessa. Viime vuoden palavereiden aiheena oli paljon uuden valtakunnallisen strategian suunnittelu ja käytännöntyön vahvistaminen. Samalla yhteistyö on ollut tiivistä koko LYKE-verkostoon mm. LYKE-parviäly Whatsapp-ryhmässä.

Ekosivistys-tiimi

Lukuvuoden 2021-2022 perustettiin Tampereen kaupungin eri yksiköiden asiantuntijoita koostuva tiimi. Tiimin osallistujat tekevät kaikki työtä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Tarkoituksena on tukea kouluja ja päiväkoteja ympäristökasvatus- ja ulkona oppimisen työssä. Tiimi keskustelee ja ideoi keskenään, jotta voimme parhaiten palvella asiakkaita kohti kestävää tulevaisuutta.

Pirkanmaan luonnonmonimuotoisuus-ohjelma

Luontokoulu oli mukana sidosryhmätapaamisissa (online) Pirkanmaan uuden Luonnonmonimuotoisuus-ohjelman suunnittelussa. Työn kommentointi jatkui yleisen kommentointikierroksen kautta, sekä sähköpostilla suunnittelijoiden kanssa.

YK-liitto

Suomen YK-liitto kutsui luontokoulun mukaan materiaalin tekijäksi ja asiantuntija-avuksi heidän järjestämälleen opettajan täydennyskoulutuskurssille Kurssi järjestettiin verkossa, ja oli pituudeltaan 3 op. [Kestävän kehityksen tehtävät | Suomen YK-liitto \(ykliitto.fi\)](https://www.ykliitto.fi/).

Verkkokurssille tuotettiin myös esittelyvideo ulkona oppimisen pedagogiikasta. Video piti ensiesittää EDUCA-messuilla, mutta messut peruttiin koronan vuoksi. Video kuvattiin luontokoulussa yhdessä Teräläiden oppilaiden kanssa. Video löytyy mm. luontokoulun etusivulta ja Drivesta

https://drive.google.com/file/d/1_mJ7i-H8XEkTFLejrWjzDbG2IFk9AysY/view?usp=sharing

Taidekaari

Luontokoulu aloitti suunnittelun lv 22-23 toteutettavaan uuteen yhteistyömuotoon, jossa ympäristökasvatus ja kulttuurikasvatus nivotaan yhteen Tohloppijärven maastossa elämyksellisesti ja kokemuksellisesti. Tämä toteutetaan esikouluikäisille keväällä 2023.

[Taidekaaren esiopetus \[Tampereen kaupunki - Taidekaari - Opettajalle\]](#)

KIERTO-hanke

Keväällä ja kesällä aloitettiin yhteistyö KIERTO-hankkeen kanssa. Tavoitteena on rekrytoida ja perehdyttää KIERTO-agentti Vihreä Lippu – päiväkotiin ja kouluun. Palkkatuettu henkilö, KIERTO-agentti, työllistetään kuuden kuukauden ajaksi yhteen päiväkotiin tai kouluun tukemaan siellä tehtävää ympäristökasvatustyötä.

OPISKELIJAT, HARJOITTELIJA, VIERAILIJAT

- Heidi Heiskanen oli SYKLI:n ympäristökasvattaja -koulutuksen kautta opiskelijana vuoden 2021. Anne toimi työpaikkaohjaajana.
- Sosionomiopiskelija (TUNI /AMK), Riikka Kuningas haastatteli Anne Viitalaaksoa lapsen luontosuhteen syntymisestä ja luonnon hyvinvointivaikutuksista, keväällä 2022. Anne kommentoi myös varhaiskasvatukseen liittyvää opinnäytetyötä.
- 24.11.2021 Osaran (SASKY) ympäristöalan opiskelijat opettajansa kanssa olivat vierailemassa luontokoululla ja tutustumassa ryhmiemme luontokoulupäivään.
- Terälahdessa vieraili 11.5. ryhmä indonesialaisia rehtoreita ja opettajakoulutuslaitoksen henkilökuntaa yhdessä Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitoksen professori Eero Rovon ja tohtorikoulutettava Golaleh Makroonin kanssa.
 - o Yliopistoiden yhteinen projekti käsittelee opetussuunnitelman kehittämistä ilmastokasvatuksessa. He halusivat tutustua luontokoulun ulkona oppimisen menetelmiin esimerkkinä tavoista toteuttaa suomalaista opetussuunnitelmaa.
- Pälkäneen kunnan sivistysjohtajan kanssa vieraili 16.5. luontokoululla viisi henkilöä Pälkäneen yhteisnaiskoulusta. He olivat kiinnostuneita aloittamaan luontokoulutoiminnan kunnassaan ja mahdollistaa luontopainotteisuus koko kouluun. Mukana oli myös Maija Ihantolan LYKE-toimistolta kertomassa verkostosta ja luonto- ja ympäristökoulutoiminnasta Suomessa.

KESÄLEIRI

Kesäleiritoimintana järjestettiin Luonnossa Luovasti-leiri 7-12- vuotiaille viikolla 23 (ti-pe klo 10–14.45). Leirillä oli 23 lasta päivittäin ja heidän kanssaan kuljettiin matkat edestakaisin bussilla 90. Jokaiselle päivälle oli oma teemansa, ilmiönsä, jota tutkittiin erilaisin menetelmin. Leirin kohokohtia olivat yrttijalkakylpy hemmottelu sekä onginta.

Kämmenniemen kesäkerhon kanssa vietettiin 15.6. mukava pajapäivä ryhminä. Luontokoulun järjestämä yrttijalkakylpy virkisti lämpimänä kesäpäivänä.

MEDIANÄKYVYYS

www.tampere.fi uudistui kokonaisuudessaan. Tämän vuoksi myös luontokoulun sivut uudistettiin Drupal-

järjestelmään. Uuden ohjelmistokehityksen opetteleminen ja sivujen siirtäminen oli iso opinahjo keväällä ja kesällä 2022. Luontokoulun uudet sivut: www.tampere.fi/luontokoulu-korento

Luontokoulu päivittää aktiivisesti Instagram-tiliään @tampereenluontokoulu. Korento on ollut esillä myös valtakunnallisella LYKE-verkoston tilillä @lykeverkosto . Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä PYYn Facebookissa on Jennistä ja Annesta on pieni haastattelu. Haastattelut koostuvat työvaliokunta Pyrstön jäsenistä @pirymparistokasvatus .

Luontokoululta tehtiin useita materiaaleja www.mappa.fi -ohjelmapalveluun. Anne teki mm. ”Luonto-aakkosten kätkö”-ohjelman Mappaan, Jenni ajoi Mappaan YK-liiton verkkokurssillakin käytetyt materiaalit. Mappa on ympäristökasvatuksen ja ulkona oppimisen pedagogiikan materiaalipankki.

Julkaisut

Luontokoulu ja Terälahden koulu kutsuttiin mukaan kansainväliseen julkaisuun, jossa haluttiin tuoda esiin hyviä esimerkkejä koko koulun yhteisestä tavoitteesta kohti kestävää kasvatusta.

[Whole School Approaches to Sustainability: Exemplary Practices from around the world - WUR](#)

MUUT TAPAHTUMAT JA YHTEISTYÖT

- LYKE-päivät Porvoo-Kotka 11.-12.2021 ja LYKE-verkostopalaverit
- Mappa.fi-ohjelmapalveluun uusien materiaalien teko
- Hyvinvointipolku (Heidi Heiskasen kokoama) metsässä toukokuu- elokuu. Polkua jatkettiin syksyksi, kun Mielen ry halusi toteuttaa toimintaa tämän pohjalta Terälahdessa.
- Joulutarinapolku lähimetsässä joulukuu 2021
- LYKE-päivät Honkajoki – Kankaanpää 24.-25.3.2022
- Lähihoitajien työhyvinvointi-iltapäivä 17.8.2021

Anne ja Heidi järjestivät lähimetsässä työhyvinvointipolun tehtävineen ja yrittäjäkakylvyt. Mukana oli Kämnniemen varhaiskasvatuksen piirissä olevat työntekijät.

LUKUVUODEN ERITYISTILANTEET

Varhaiskasvatuksen ryhmissä Anne vieraili enemmän kuin yleensä päiväkotien ja esikoulujen lähimetsissä ympäri kaupunkia. Monien yksiköiden metsäalueet ovat valitettavan kaukana, joten kävelyaikaan meni jopa puolisen tuntia suuntaansa. Ulkona opettaminen sujuu kyllä helposti lähiympäristössä tai puistossakin. Lakopäiviä oli seitsemän huhti-toukokuussa, jolloin Terälahdessa ei ollut luontokouluryhmiä

